

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ

15/-

ਐਕ 11 ਨਵੰਬਰ 2010 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾ

(ਮਾਸਿਕ ਪੰਜਾਬੀ)

ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ
(1621-1675)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ
(1469-1539)

(1619)

ਬੰਦੀ-ਛੋੜ ਦਿਵਸ

19ਵੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਤਮਗਾ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਭਾਰਤੀ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਤਨੀ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਕੌਰ ਅਤੇ ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਮਨੋਹਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ।

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

(ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ)

ਸਾਲ:1

ਨਵੰਬਰ:2010

ਅੰਕ :11

ਸੰਪਾਦਕ: ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ

9465216530

ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ:1. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ

9316133498 (ਆਨਰੇਰੀ)

2. ਇੰਜ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ

9815549523 (ਆਨਰੇਰੀ)

ਤਤਕਰਾ

+ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਪਿੱਛ-ਲਗ ਬਣੇ ਰਹਾਂਗੇ ਅਸੀਂ...?	ਸੰਪਾਦਕੀ	2
+ ਸਾਡੇ ਘੱਟਣੇ ਦੇ ਕਾਰਨ?	ਗੁਰਪੁਰ ਨਿਵਾਸੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ	4
+ ਪੰਨਾ 5-12 ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ੧੧੧ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ		
+ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼	ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ 7 ਜੁਲਾਈ 1899	5
+ ਪੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰੇਰਕਾਂ ਦੇ ਪੱਤ੍ਰ	ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ 7 ਜੁਲਾਈ 1899	6
+ ਨੀਤੀ ਬਚਨ	ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ 7 ਜੁਲਾਈ 1899	10
+ ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ	ਸ.ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ	11
+ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ		
ਮੁਢਲੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਸਹੀ ਬਣਨ।	ਸ. ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਠਿੰਡਾ	15
+ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਅੱਜ	ਸ. ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੁੰਡੀਵਾਲੀ	19
+ ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ		
ਕੌਮ ਆਪ ਹੀ ਵੰਡੀ ਗਈ ਕਈ ਟੁਕੜਿਆਂ 'ਚ	ਸ. ਇੱਕਵਾਕ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ	22
+ ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਰੋਲਣ ਵਾਲੇ	ਸ. ਰਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ	25
+ ਕਾਵਿ ਕਿਆਰੀ	ਸ. ਰਣਜੀਤ ਅਜਾਦ ਕਾਂਝਲਾ ਤੇ ਹੋਰ	27
+ ਵਿਅੰਗ ਟੋਟਕੇ	ਪ੍ਰੋ. ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲਵੀ	28
+ ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ-ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ	ਸ. ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ	29
+ ਸਰਬਪੱਖੀ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ	ਗਿਆਨੀ ਧਰਮ ਸਿੰਘ	31
+ ਚਾਰ ਮੁਏ ਤੇ ਕਿਆ ਭਇਆ	ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ	33
+ ਦੂਰੋਂ ਨੇੜਿਓਂ ਦੀ ਖਬਰਸਾਰ		35
+ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦੇ ਪੱਤਰ		37

ਪਰੂਫ ਰੀਡਰ:-

ਬਲਜੀਤ ਸਿੰਘ ਫਿਡਿਆਂਵਾਲਾ

ਨਿਊਜ ਐਡੀਟਰ:-

ਹਰਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਨਿੱਪੀ

ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫਰ:-

ਨੈਬ ਸਿੰਘ

ਕੰਪਿਊਟਰ ਕੰਪੋਜਰ

ਮਿਸ. ਅਪਿਦਰਜੀਤ ਕੌਰ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰਤੀਨਿੱਧ

1. ਸ. ਜਸਮੀਤ ਸਿੰਘ (ਦੱਬਣੀ ਭਾਰਤ) 9993376566
2. ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਕਲੋਂਡਾ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ 9463490964
3. ਦੇਸਰਾਜ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ ਉਤਰੀ ਭਾਰਤ 9815731013
4. ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਦੁਪਾਲਪੁਰੀ USA 0014089039952

ਸਲਾਹਕਾਰ ਬੋਰਡ

1. ਸ. ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨਹਿਰਾਂਵਾਲਾ (ਮੁੱਖ ਸਲਾਹਕਾਰ)
2. ਸ. ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਲਾਜ 3. ਸ. ਮੋਵਾ ਸਿੰਘ ਕਜਰੋਤੀ
4. ਸ. ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਭੁਪਾਲ 5. ਸ. ਜਸਪਾਲ ਸਿੰਘ ਮੈਨੇਜਰ
6. ਸ. ਫਤਿਹ ਜੰਗ ਸਿੰਘ 7. ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੇਦੀ
8. ਡਾ. ਕਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਸੋਮਲ 9. ਸ. ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ

ਲੇਖਕਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਾਦਕ ਦਾ ਸਹਿਮਤ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਿਜੀ ਹਨ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਸਿਰਫ ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਹੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।
ਸੰਪਾਦਕ

ਰੰਦਿਆਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ

ਸਮਾਂ	ਦੇਸ਼ ਵਿਚ	ਵਿਦੇਸ਼ ਵਿਚ
ਸਾਲਾਨਾ	150/-	\$ 30
ਪੰਜ ਸਾਲ	900/-	\$150
ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰ	5000/-	\$1000

website:- www.bhaiditsinghpatrika.com

ਇੱਕ
ਕਾਪੀ
15/-

ਚੰਦਾ ਭੇਜਣ ਦਾ ਪਤਾ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

712, ਅਨੰਦਪੁਰ ਕੰਪਲੈਕਸ, ਕਜਰੋਤੀ,
ਯੂ.ਟੀ. ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ। 160036
ਫੋਨ:- 0172-2623163, 9465216530

E-Mail:- bhaiditsinghpatrika@yahoo.com

ਛਾਪਕ, ਸ.ਸ਼ਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਕ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਨੇ ਮਾਲਕ ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮਜੈਸਟਿਕ ਪ੍ਰੈਸ, ਬੇ.ਸ਼ਾਪ 7, ਫੇਜ਼ 7 ਮੁਹਾਲੀ, ਫੋਨ:- 0172-2674340 ਤੋਂ ਛਪਵਾ ਕੇ #712, ਅਨੰਦਪੁਰ ਕੰਪਲੈਕਸ ਕਜਰੋਤੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ, ਤੋਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ। ਸੰਪਾਦਕ ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ।

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਨਵੰਬਰ 2010

ਤਿੱਬ-ਤਿਉਹਾਰ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਿਹਾੜੇ, ਗੁਰਪੁਰਬ, ਸ਼ਹੀਦੀ ਜੋੜ ਮੇਲੇ ਆਦਿ ਹਰ ਸਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਹਰ ਸਾਲ ਹੀ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਹਾਥੀ ਦੀ ਮਸਤ ਚਾਲ ਚੱਲਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਅਸੇ ਪੁਰਾਣੇ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਮਨਾਉਂਦੇ ਵੀ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕੇ, ਪਿੱਛਲੇ ਲਗਭਗ ਤਿੰਨ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਸਿਲਸਿਲਾ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਉਸਾਰੂ ਸੋਚ ਤੇ ਚੇਤਨਤਾ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਪ੍ਰੰਮ-ਧੜਕੇ ਤੇ ਜੋਸ਼-ਖਰੋਸ਼ ਨਾਲ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਇਹਨਾਂ ਸ਼ਤਾਬਦੀਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਧਾਰਮਿਕ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਿਆ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਬੋਲਬਾਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਰਿਵਾਜ ਖਾਸ ਤੌਰ ਤੇ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਪਰ ਅੱਜ ਤੱਕ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜੇਹੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਗਤਾਂ ਨੇ ਇਹ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਲੈਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਜੇਹੇ ਵੱਡੇ ਸਮਾਗਮ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿਆਸਤ ਦੀ ਛੱਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਪ੍ਰਵਾਨ ਚੜ੍ਹਦੇ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਖਾਤਰ, ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਨੋਟਾਂ ਖਾਤਰ, ਮੀਡੀਆ ਮੋਟੀਆਂ ਸੁਰਖੀਆਂ ਖਾਤਰ ਤੇ 99% ਸੰਗਤਾਂ ਭੇਡ ਚਾਲ ਤਹਿਤ, ਅਜੇਹੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਲਈ ਆਪਣੇ 2 ਕਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਅਜੇਹੇ ਦਿਹਾੜਿਆਂ ਲਈ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹਰ ਇੱਕ, ਛੁੱਟੀਆਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਦੀ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਸੋਚਣ ਦੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਤੋਂ ਜਿੰਦਗੀ ਲਈ ਕੀ ਸੋਧ ਮਿਲਦੀ ਹੈ? ਦਰਅਸਲ ਅਜੇਹੇ ਸਮਾਗਮਾਂ/ ਦਿਹਾੜਿਆਂ ਦਾ ਅਸਲ ਮਕਸਦ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਹਾੜੇ ਮਨਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਕੀਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਜਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾਵਾਂ ਤੋਂ ਸਹੀ ਸੋਧ ਲੈ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਲੋਕ ਇਹਨਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸਿੱਖਦੇ। ਨਵੰਬਰ 2010 ਮਹੀਨੇ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਧਾਰਮਿਕ ਦਿਹਾੜੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ

ਦੀ ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ। 21 ਨਵੰਬਰ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਹੈ। ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਯੁੱਗ-ਪਲਟਾਊ ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਵਸਰ ਦੇ ਮੌਕੇ ਸਬੰਧੀ “ਕੁੱਜੇ ਵਿੱਚ ਸਮੁੰਦਰ” ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ, “ਸਤਿਗੁਰ ਨਾਨਕ ਪ੍ਰਗਟਿਆ, ਮਿੱਟ ਗਈ ਧੁੰਦ ਜਗੁ ਚਾਨਣ ਹੋਇਆ।” ਧੁੰਦ ਸ਼ਬਦ ਭਾਈ ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਨੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਗਹਿਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਹਿਣ ਤੋਂ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਮਾਜ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਗਿਆਨ ਪੱਖੋਂ ਉੱਣਾ ਸੀ, ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਬੇਤੁੱਕੇ ਰਸਮਾਂ-ਰਿਵਾਜਾਂ, ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਉਲਝਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਕੂੜ ਦਾ ਪਸਾਰਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਅਸਲ ਮਾਅਨਿਆਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਰੱਬੀ ਅਵਤਾਰ ਬਣਕੇ ਆਏ ਸਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇੱਕ ਨਵਾਂ-ਨਰੋਆ ਖਾਲਸ ਸਮਾਜ-ਸਿਰਜ ਕੇ, ਯੁੱਗ ਪਲਟਾਊ ਵਡੇਰੇ ਕਾਰਜ ਕੀਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਗੁਰੂ ਹੋਣ ਦਾ ਮਾਣ ਹਾਸਿਲ ਹੋਇਆ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਤਸਵ ਸਾਨੂੰ ਪਿਛਲੇ 531 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਇਹੋ ਯਾਦ ਕਰਵਾਉਂਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਕਿਹੋ ਜਿਹੇ ਜੀਵਨ ਜੀਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਜਿੰਦਗੀ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪਹਿਲੂਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਾਡੀ ਕੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਣਦੀ ਹੈ ਆਦਿ ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਅਸੀਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਮਾਣ ਸਤਿਕਾਰ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। 24 ਨਵੰਬਰ ਮਹਾਨ ਬਲੀਦਾਨ ਦਾ ਦਿਹਾੜਾ ਹੈ। ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਪੰਡਤਾਂ ਨੇ 1675 ਵਿੱਚ ਜਦੋਂ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਪਾਸ ਆ ਕੇ ਫਰਿਆਦ ਕੀਤੀ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਦੀ ਬਲੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤਾਂ ਸੋਚਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ, ਕੀ ਇੰਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਪਾਸ ਕੋਈ ਮਹਾਂਪੁਰਖ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ? ਇਹ ਇੱਕ ਵਖਰਾ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਕਮਾਲ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਹੈ ਕਿ 9 ਸਾਲ ਦੇ ਬਾਲਕ ਗੋਬਿੰਦ ਰਾਏ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਕਿ ਆਪ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡਾ ਮਹਾਂ ਪੁਰਖ ਕੌਣ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਕੁਰਬਾਨੀ ਦੇਣ

ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਸ ਵਡੇਰੇ ਕੱਦ ਦੀ ਮਹਾਨ ਸ਼ਹੀਦੀ ਨੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨਿਆਂ ਦਾ ਰੰਗ ਸੁਰਖ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਰੰਗ ਦੀ ਚਮਕ ਸਦੀਆਂ ਤੀਕ ਫਿੱਕੀ ਨਹੀਂ ਪੈ ਸਕਦੀ, ਰੀਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਦਿਹਾੜਾ ਵੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸਵਾਲ ਇਹੀ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਅਜੇਹੀਆਂ ਦਿਲ ਕੰਬਾਉਂਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਸਿਖਿਆ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਜਵਾਬ ਫੇਰ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੀ ਮਿਲੇਗਾ। 5 ਨਵੰਬਰ ਦੀਵਾਲੀ ਦਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ ਜੋ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਤਿਉਹਾਰ ਹੈ। ਪਰ ਸਹੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਇਹ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਮਨਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਪੰਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੇ ਗਵਾਹ ਹਨ ਕਿ ਇਸ ਦਿਨ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਗਵਾਲੀਅਰ ਦੇ ਕਿਲੇ ਵਿਚੋਂ ਰਿਹਾ ਹੋ ਕੇ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਪੁੱਜੇ ਸਨ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਛੱਤਰ ਛਾਇਆ ਹੇਠ ਪੜ ਰਾਜੇ ਵੀ ਰਿਹਾ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ ਕਰਾਉਣੇ, ਕਥਾ, ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ ਆਦਿ ਸਜਾਉਣੇ ਠੀਕ ਹਨ। ਸਿੱਖੀ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਦੀਪ-ਮਾਲਾ ਕਰਨੀ ਵੀ ਮਾੜੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਲੋਕ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਹਿੰਦੂ ਰਸਮਾਂ ਮੁਤਾਬਿਕ ਲਛਮੀ ਦੀ ਪੂਜਾ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਹੀ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਕਿ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕ ਇਸ ਦਿਨ ਜੂਆ ਖੇਡਦੇ ਹਨ, ਸੂਰ ਤੇ ਬੱਕਰੇ ਵੱਢੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਦੌਰ ਚਲਦੇ ਹਨ। ਇਥੇ ਹੀ ਬੱਸ ਨਹੀਂ ਕਰੋੜਾਂ ਮਣ ਮਿਠਿਆਈ ਵਿਕਦੀ ਹੈ। ਕਰੋੜਾਂ ਰੁਪਏ ਦੀ ਆਤਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਸੋਚਦੇ ਕਿ, ਕੀ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸਾਡੇ ਗੁਰੂਆਂ ਵਲੋਂ ਦਰਸਾਏ ਰਸਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਜੇ ਕੋਈ ਸਿਆਣਾ ਬੰਦਾ ਭੁੱਲ ਭੁਲੇਖੇ ਪੁੱਛ ਲਵੇ ਤਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਹੀ ਜਵਾਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਦੇਖੋ ਜੀ ਇਹ ਤਾਂ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀ ਰੀਤ ਹੈ। ਹੈ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਹੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਚਲਾਈਆਂ ਰਸਮਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਤੋੜ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਨਾਲ ਫਰਕ ਵੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਸਾਡਾ ਇਹ ਸੁਭਾਅ ਹੀ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਗੱਲ ਵਿੱਚ, ਸਿਆਣਿਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ, ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਰਸਮਾਂ ਹਨ ਆਦਿ ਤੁਕਾਂ ਵਰਤਣ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਤੇ ਉਹੀ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਘਸੀਆਂ-ਪਿਟੀਆਂ ਰਹੁ-ਰੀਤਾਂ ਦੇ ਚੱਕਰਵਿਉ

ਵਿੱਚ ਗੇੜੇ ਕਢਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਕਦੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲੇ ਸਿਆਣੇ ਹੀ ਸਿਆਣੇ ਹਨ? ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸਿਆਣਾ ਪੈਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ? ਅਸਲ ਸਿਆਣਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੇ ਬਾਕੀ ਗੁਰੂਆਂ, ਜਾਗਦੀ ਜੋਤ ਜੁਗੋ-ਜੁਗ ਅਟੱਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਵੀ ਕੋਈ ਵੱਧ ਸਿਆਣਾ ਹੈ? ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਪਰਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਉਂ ਹੈ? ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਦੇ ਕੰਪਿਊਟਰ ਦੇ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸੀਂ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਦਾ ਪੱਲੂ ਫੜੀਂ ਬੈਠੇ ਹਾਂ ਤੇ ਅੱਜ ਤੱਕ ਦੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਵਡੇਰੇ ਕੱਦ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਮਾਜਿਕ, ਆਰਥਿਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਫਿਲਾਸਫਰ, ਮਹਾਨ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ, ਸਾਇੰਸਦਾਨ, ਕਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਆਗੂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਦਸੀਆਂ ਜਰਨੈਲੀ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਤੁਰਨ ਤੋਂ ਗੁਰੇਜ਼ ਕਰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ ਬਿਪਰਵਾਦ ਦੀਆਂ ਦਿਸ਼ਾਹੀਣ ਨਿਕੀਆਂ-ਮੋਟੀਆਂ ਪੰਗਡੰਡੀਆਂ ਤੇ ਤੁਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੰਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਪੁਛਣਾ ਚਾਹਾਂਗੇ ਕਿ ਆਖਰ ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਪਿਛਲੱਗ ਬਣੇ ਰਹਾਂਗੇ? ਕਦੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਬਿਪਰਵਾਦੀ ਘਸੀਆਂ-ਪਿਟੀਆਂ ਪਟੜੀਆਂ ਤੇ ਤੁਰਦੇ ਰਹਾਂਗੇ? ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਮਾਣਮਤੇ ਵਿਰਸੇ ਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਂਦੇ? ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਵੱਖਰੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹੰਭਲੇ ਮਾਰਦੇ? ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਵਿਲਖਣ ਤੇ ਜੁਝਾਰੂ ਕੌਮ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਡੰਗਰੀਆਂ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਕਿਉਂ ਲੈ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਅਜੇਹਾ ਹੋਕਾ ਪੰਥ ਰਤਨ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ 125 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਪਰ ਅਸੀਂ ਗੱਲ ਗੋਲੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਵਿਚਰ ਰਹੇ ਹਾਂ? ਖੈਰ! ਉਸੀ ਹੋਕੇ ਦਾ ਝੰਡਾ ਬਰਦਾਰ ਬਣਕੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਤੁਰੀ ਹੈ। ਸੋ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਅਪੀਲ ਹੈ ਕਿ ਆਓ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਯੁੱਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੀਏ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਤੌਰ ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਮਾਰਗ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦਾ ਪ੍ਰਣ ਕਰੀਏ ਅਤੇ ਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਰੀਤਾਂ ਦਾ ਤਿਆਗ ਕਰੀਏ। ਹਰ ਸਿੱਖ ਪ੍ਰਾਣੀ ਦਾ ਇਹ ਨਿੱਜੀ ਫ਼ਰਜ਼ ਬਣਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ੨ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ।

9465216530

ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ

7 ਜੁਲਾਈ 1899

ਸਾਡੇ ਘਟਨੇ ਦੇ ਕਾਰਨ

ਜਦ ਅਸੀਂ ਅਪਨੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਹੋਰਨਾਂ ਕੌਮਾਂ ਨਾਲ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਰਮ ਕਰਨੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਈਸਾਈ ਕੌਮ ਅਠਾਰਾਂ ਸੌ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਪਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਲ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਾਣੀ ਪਰ ਤੇਲ ਦੀ ਬੂੰਦ ਛਾਇ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਈਸਾਈ ਧਰਮ ਦਾ ਝੰਡਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਕੌਮ ਨੇ ਦੁਨੀਆਵੀ ਸੁਧਾਰ ਐਥੋਂ ਤਕ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਸੀੜੇ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁੱਖ ਪਹੁੰਚਾਇਆ, ਵਿੱਦਯਾ, ਬਯਾਪਾਰ ਅਤੇ ਜੰਗੀ ਤਾਕਤ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦੁਨੀਆਂਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਮਜ਼ਹਬ ਯਾ ਕੌਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਕੌਮ ਅੱਗੇ ਦਮ ਮਾਰ ਸਕੇ ॥ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਨੀ ਤਾਲੀਮ ਦੇ ਫੈਲਾਉਣ ਵਿੱਚ ਜੋ ਇਸ ਕੌਮ ਨੇ ਉਨੱਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਭੀ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਆਈ, ਜਿਸਤੇ ਲੱਖਾਂ ਰੁਪੱਯੇ ਖਰਚਕੇ ਵੱਡੇ ੨ ਲਾਰਡ ਪਾਦਰੀ ਦੇਸਾਂ ਵਿਦੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸੁਨਾ ਰਹੇ ਹਨ, ਅਰ ਹਰ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰ ਜਾਕੇ ਬੁਦੇ ਬਾਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ॥ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਕੌਮ ਦੀਆਂ ਨੌਜੁਆਨ ਧਰਮਾਤਮਾਂ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਅਪਨੇ ਜਤ, ਸਤ, ਹਠ, ਤਪ, ਵਿੱਚ ਕਾਇਮ ਰਹਕੇ ਨਗ੍ਰ ੨ ਗਲੀ ਕੂਚੇ ਵਿੱਚ ਮਸੀਹੀ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਕਾਰਾਂ ਦਾ ਫਲ ਇਹ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੈਂਕੜੇ ਇਸਤ੍ਰੀਆਂ ਦੀਨ ਈਸਵੀ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਅਰ ਉਸੀ ਜਗ੍ਹਾ ਵਿੱਚ ਡੇਰਾ ਲਗਾਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਅਪਨਾ ਮਨੋਰਥ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ ਹੈ ॥ ਦੂਜੀ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੌਮ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਈਸਾਈਆਂ ਜਿਤਨੀ ਵਿੱਦਯਾ ਅਤੇ ਹਕੂਮਤਾਂ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਪ੍ਰੰਤੂ ਫਿਰ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਤੇਗ਼ ਦੇ ਹੇਠ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਇਤਨਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ ਜੋ ਈਸਾਈਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਹੋਰ ਕੋਈ ਭੀ ਐਸਾ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਤਾਕਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਕੁੱਝ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਰ ਇਸਤੇ ਬਿਨਾਂ ਭੀ ਸਰਹੱਦ ਇੱਕ ਖੁਦਸੀ ਜਿਸ ਤੇ

ਬਤਯਾਰ ਬਾਦਸ਼ਾਹਤ ਦਾ ਕੌਮ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋ ਅਰ ਜਿਸਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਨੀਆਵੀ ਸਮਰੱਥਾ ਕਿਸੇ ਦੇ ਝੱਟ ਪੱਟ ਨਿਗਲ ਜਾਨ ਦੇ ਜੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਕਿੰਤੂ ਵੱਡੀ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਅਤੇ ਬਲਵਾਨ ਹੈ ॥ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਕੌਮ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੇ ਭੀ ਹਰ ਇੱਕ ਮੁਲਕ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅਪਨਾ ਛਾਂਦਾ ਅਲੱਗ ਕਰ ਲੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਈਸਾਈਆਂ ਦੇ ਪਾਦਰੀਆਂ ਵਾਲਾ ਤਰੀਕਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਫਿਰ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਖੂਬੀ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਇੱਕ ਦੇਸ ਵਿੱਚ ਰਹਿਕੇ ਅਪਨੇ ਦੀਨ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ ਅਪਨਾ ਧਰਮ ਜਾਨਦੇ ਹਨ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਭੀ ਹੈ ਓਥੇ ਭੀ ਮਸੀਤੋਂ ਖਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸਤੇ ਖਿਆਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੌਮ ਨੇ ਭੀ ਦੁਨੀਆਂ ਪਰ ਆਕੇ ਹਰ ਇੱਕ ਟਾਪੂ ਵਿੱਚ ਅਪਨਾ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਲੀਤਾ ਹੈ ॥ ਹੁਣ ਜਦ ਅਸੀਂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਵੱਲ ਧਯਾਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਤਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਤਾਂ ਵਾਲੀ ਕੇਵਲ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਹੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਅਰ ਇਸ ਕੌਮ ਨੂੰ ਦੀਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਉਨੱਤੀ ਵੱਲੋਂ ਅਜੇਹੀ ਸੁੱਤੀ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਜੋ ਮੁਰਦਿਆਂ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਦੁਨੀਆਂ ਦੀ ਹਕੂਮਤ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪਿੰਡੇ ਦੇ ਰੋਮ ਬਰਾਬਰ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਕੇਵਲ ਬਿੱਲੀ ਦੇ ਪੰਜੇ ਜਿਤਨਾ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਟੁਕੜਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੱਥ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇਗਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਪਾ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਨਾਚ ਤਮਾਸ਼ੇ ਆਦਿਕਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਪਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਤਬਾਹ ਕਰ ਲੀਤੀ ਹੈ ॥ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਨੀ ਉਨੱਤੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੁਪਨੇ ਵਿੱਚ ਭੀ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦੀ ਜਿਸਤੇ ਕੋਈ ਧਾਰਮਕ ਕੌਮ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੁੰਦਾ ਨਹੀਂ ਸੁਨੀਦਾ, ਇਸਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਆਮ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈ ਹਨ ਸੋ ਭੀ ਸਭ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਿਰੇ ਹੋਏ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸ ਕੌਮੀ ਉਨੱਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਭੀ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ॥ ਪਹਿਲੇ ਤਾਂ ਇਸ ਕੌਮ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਭੀ ਇਹ ਖਯਾਲ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿਸੇ

ਟਾਪੂ ਯਾ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਅਪਨੀ ਰਹਾਇਸ਼ ਕਾਇਮ ਕਰੀਏ ਜਿਸਤੇ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ ਪਰ ਭੀ ਸਾਡਾ ਨਾਮ ਨਸ਼ਾਨ ਰਹੇ ਕਿੰਤੂ ਜੇ ਲੋਗ ਬਾਹਰ ਟਾਪੂਆਂ ਵਿੱਚ ਨੌਕਰ ਭੀ ਹਨ ਸੋ ਭੀ ਸਾਰੀ ਉਮਰਾ ਗੁਵਾਕੇ ਪੈਸਾ ਕੁਮਾਕੇ ਫੇਰ ਅਪਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਹੀ ਨੱਸੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਰ ਏਥੇ ਆ ਕੇ ਕੋਈ ਤਾਂ ਚੋਰਾਂ ਕੋਲੋਂ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਅਪਨੇ ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਹੀ ਜ਼ਮੀਨ ਮੁਲ ਲੈਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੱਥ ਠੂਠਾ ਫੜਾ ਦੇਂਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਤੇ ਇਹ ਫਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੱਗਰਾਂ ਦੇ ਨੱਗਰ ਭੁੱਖੇ ਹੁੰਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਰ ਸਾਰੇ ਨੱਗਰ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਚਾਰ ਹੀ ਅਮੀਰ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜਿਸਦਾ ਫਲ ਦੇਸ ਦੀ ਬਰਬਾਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਜੇ ਇਹ ਭਾਈ ਦੂਸਰੇ ਦੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਅਪਨੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਕਰ

ਲੈਨ ਤਾਂ ਕੌਮ ਉਂਨਤੀ ਅਰ ਦੌਲਤ ਵੰਦੀ ਹੋਰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਸਦਾ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸ ਭੀ ਰਹੇ ॥ ਇਸਤੇ ਬਿਨਾਂ ਜੋ ਅੱਜ ਕੱਲ ਹਰ ਇੱਕ ਟਾਪੂ ਵਿੱਚ ਕਈ ੨ ਹਜ਼ਾਰ ਰੁੱਪਯਾ ਖਰਚ ਕਰਕੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣ ਰਹੇ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਫਲ ਭੀ ਏਹੋ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦ ਇਹ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਕੇ ਘਰ ਆ ਜਾਨਗੇ ਤਦ ਉਹ ਮੰਦਰ ਸੁੰਨੇ ਉਸ ਦੇਸ ਦੇ ਆਦਮੀਆਂ ਦੀ ਹੀ ਮਾਲਕੀਯਤ ਹੋ ਜਾਨਗੇ ਜਿਸਤੇ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਭੀ ਲਾਭ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ॥ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਸਾਡੇ ਪਾਸ ਅੱਜ ਕੱਲ ਜਿਤਨਾ ਸਾਮਾਨ ਹੈ ਸੋ ਘਟਨੇ ਦਾ ਹੀ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਜੇ ਖਾਲਸਾ ਉਂਨਤੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਹ ਅਪਨੀ ਦੁਨਯਾਵੀ ਅਤੇ ਦੀਨੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੂਸਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਵਾਂਗ ਠੀਕ ਕਰੇ ॥ ***

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼

ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਾਣੀ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਕਈ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਲਪਨਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰੰਤੂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਮਹਾਰਾਜ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਨੂੰ ਸਰਬਦਾ ਸੱਤ ਕਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਯਥਾ:-

“ਰੂਪੁ ਸਤਿ ਜਾ ਕਾ ਸਤਿ ਅਸਥਾਨੁ ॥

ਪੁਰਖੁ ਸਤਿ ਕੇਵਲ ਪਰਧਾਨੁ ॥

ਕਰਤੂਤਿ ਸਤਿ ਸਤਿ ਜਾ ਕੀ ਬਾਣੀ ॥

ਸਤਿ ਪੁਰਖ ਸਭ ਮਾਹਿ ਸਮਾਣੀ ॥

ਸਤਿ ਕਰਮੁ ਜਾ ਕੀ ਰਚਨਾ ਸਤਿ ॥

ਮੂਲੁ ਸਤਿ ਸਤਿ ਉਤਪਤਿ ॥

ਸਤਿ ਕਰਣੀ ਨਿਰਮਲ ਨਿਰਮਲੀ ॥

ਜਿਸਹਿ ਬੁਝਾਏ ਤਿਸਹਿ ਸਭ ਭਲੀ ॥

ਸਤਿ ਨਾਮੁ ਪ੍ਰਭ ਕਾ ਸੁਖਦਾਈ ॥

ਬਿਸ੍ਵਾਸੁ ਸਤਿ ਨਾਨਕ ਗੁਰ ਤੇ ਪਾਈ ॥

ਇਸ ਪੱਵਿਤ੍ਰ ਪਉੜੀ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਪਰਮੇਸ਼ਰ ਦਾ ਕੋਈ ਚਤਰ ਭੁਜੀ ਯਾ ਬਾਵਨ ਆਦਿਕ ਰੂਪ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਭੰਗ ਹੋ ਜਾਨੇ ਵਾਲਾ ਹੈ ਕਿੰਤੂ ਉਸਦਾ ਰੂਪ ਕੇਵਲ ਸੱਤ ਸਰੂਪ ਹੈ, ਇਸੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਉਸਦੇ ਰਹਿਨੇ ਦਾ ਸਥਾਨ ਕੋਈ ਖਾਸ ਮੰਦਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੈਸਾ ਕਿ ਕਈ ਲੋਗ ਚਾਰਧਾਮ ਮੰਨਦੇ ਹਨ ਅਰ ਕੋਈ ਮੱਕੇ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਘਰ ਦਸਦੇ ਹਨ, ਕਿੰਤੂ ਉਸਦਾ

ਸਥਾਨ ਕੇਵਲ ਸੱਤ ਹੀ ਹੈ, ਜਿਸਤੇ ਓਹ ਆਪ ਹੀ ਸਤਿਪੁਰਖ ਕੇਵਲ ਇਕ ਸਭ ਤੇ ਪਰਧਾਨ ਹੈ, ਜਿਸਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸਤੇ ਬਿਨਾਂ ਉਸਦੇ ਜੇਡਾ ਯਾ ਉਸਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਰ ਕੋਈ ਭੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਵੱਡਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਏ ॥

ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਉਸ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਅਰਥਾਤ ਹੁਕਮ ਅਟਲ ਹੈ ਜਿਸਤੇ ਉਹ ਸਤਿਪੁਰਖ ਸਭ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਮਾਇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤਾਂਤੇ ਉਸਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਭੀ ਸਤਿ ਹੈ ਅਰ ਉਸਦੀ ਰਚਨਾ ਭੀ ਸਤਿ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਸਭ ਦਾ ਮੂਲ ਸਤਿ ਹੋਨੇ ਦੇ ਕਾਰਨ ਜੋ ਉਸ ਦਾ ਕਾਰਜ ਹੈ, ਸੋ ਭੀ ਸਤਿ ਹੈ, ਜਿਸਤੇ ਉਸਦੀ ਕਰਨੀ ਭੀ ਨਿਰਮਲ ਅਰਥਾਤ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਤੇ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਰੂਪ ਹੋ ਕੇ ਸਤਿ ਹੈ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਿਸ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਓਹ ਇਹ ਗਿਆਨ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸੇ ਨੂੰ ਇਹ ਸਤਿ ਰੂਪ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਕੇ ਸੁਖਦਾਈ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਕਰਕੇ ਪੁਰਖ ਉਸ ਪਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕਰਕੇ ਮਹਾਤਮਾ ਪੁਰਖਾਂ ਤੇ ਇਸ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਪਰਾਪਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ॥

ਕਿਆ ਇਸ ਪਾਉੜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੇ ਪੁਰਖ ਭੀ ਕਦੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਵਾਲਾ ਅੰਨ ਜੀਵਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਨਨਗੇ?

ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ

7 ਜੁਲਾਈ 1899

ਪੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰੇਰਕਾਂ ਦੇ ਪੱਤ੍ਰ

ਪੱਤ੍ਰ ਪ੍ਰੇਰਕ ਅਪਨੀ ਰਾਇ ਦੇ ਆਪ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ।

ਕੋਇਟਾ ਛਾਉਨੀ ਵਿੱਚ ਖੇਲਾਂ ਦਾ ਜਲਸਾ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ ਇਸ ਛਾਉਨੀ ਵਿੱਚ 20 ਜੂਨ ਤੋਂ 24 ਜੂਨ ਤਕ ਇਹ ਜਲਸਾ ਵੱਡੀ ਧੂਮਧਾਮ ਨਾਲ ਹੋਇਆ, ਇਸ ਸਮਯ ਪਰ ਸਾਰੇ ਬੇੜਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਿਪਾਹੀ ਆਏ ਸਨ, ਕੇਵਲ ਰਸਾਲਾ ਨੰ: ੬ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਿੰਘਾਂ ਦੀਆਂ ਸਨ, ਇਹ ਖੇਲ ਦੋ ਵੇਲੇ ਹੁੰਦੀ ਸੀ॥ ਇੱਕ ਵੇਲੇ ਵੱਡੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਵੇਲੇ ਛੋਟੀ ਪਾਰਟੀ ਦੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਬਲੋਚ ਅਤੇ ਪਠਾਨ ਸਿਪਾਹੀ ਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਰ ਦੂਜੀ ਵੱਲ ਸਿੰਘ ਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਪਰੰਤੂ ਜਦ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਠਾਨ ਅਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਆਮ ਤੌਰ ਪਰ ਖੜੇ ਦੇਖੀਦਾ ਸੀ ਤਦ ਪਠਾਨ ਅਰ ਬਲੋਚ ਸਿੰਘਾਂ ਨਾਲੋਂ ਅਵਾਏ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਸੇ ਅਰ ਸਿੰਘ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਹਲਕੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦੇ ਸਨ॥ ਪਰ ਜਦੋਂ ਖੇਲ ਪਰ ਮੈਦਾਨ ਵਿੱਚ ਨਿਕਲਦੇ ਸੇ ਤਦ ਸਿੰਘ ਪਠਾਨਾਂ ਅਤੇ ਬਲੋਚਾਂ ਨਾਲੋਂ ਦੁਗਨੇ ਦਿਖਾਈ ਦੇਂਦੇ ਸਨ, ਜਿਸ ਪਰ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਦੀ ਖੇਲ ਵਿੱਚ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਹੀ ਫਤੇ ਪਾਈ ਅਰ ਉਹ ਸਭ ਹਾਰ ਗਏ, ਜਿਸ ਵੇਲੇ ਸਿੰਘ ਅਪਨੀ ਬਹਾਦਰੀ ਦਖਾਉਂਦੇ ਸਨ ਤਦ ਚਾਰੇ ਪਾਸਿਓਂ ਏਹੋ ਅਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਸੀ ਕਿ ਵਾਹਿ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਵਾਹਿ ਇਸ ਜਿੱਤ ਪਰ ਪੰਡਤ ੨ ਰੁਪਏ ਅਨਾਮ ਮਿਲੇ ਜਿਸ ਪਰ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ੫੧ ਦਾ ਕੜਾਹ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਰਸਾਲੇ ਦੇ ਗੁਰ ਦੁਆਰੇ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ੫੧ ਦਾ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਕੋਇਟਾ ਦੀ ਧਰਮਸ਼ਾਲਾ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ੨੧ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਪੰਨਾ ਸਿੰਘ
ਪੋ ਦਵੇਦਾਰ ਰਸਾਲਾ ਨੰ: ੬
ਕੋਇਟਾ ਬਲੋਚਸਤਾਨ

ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰਗੀਤੀ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ॥

ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਭਾਈ ਭਾਗ ਸਿੰਘ ਜੀ ਰਾਗੀ ਦੇ ਘਰ ਭੁਜੰਗੀ ਸਿੰਘ ਜਨਮਯਾਂ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਜਨਮ ਸੰਸਕਾਰ ਗੁਰ

ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਕੀਤਾ, ਜਨਮ ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਉਸਦੇ ਕਰਣ ਗੋਚਰ ਕਰਾਈ ਗਈ ਅਰ ਹਟ ਸਾਹਿਬ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰਾਕੇ ਛਕਾਇਆ ਗਿਆ॥

ਫਿਰ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਰਖਾਇਆ ਗਿਆ ਭੋਗ ਪੈਨ ਪਰ ਬਹੁਤ ਸੰਗਤ ਮਾਈਆਂ ਬੀਬੀਆਂ ਸਮੇਂਤ ਇਕੱਤ੍ਰ ਸੀ, ਮਹੰਤ ਹਟ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਭਾਈ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਸਭ ਮੁਯਾਦਾ ਪੂਰੀ ੨ ਗੁਰ ਰੀਤੀ ਦੀ ਕਰਾਈ, ਜਦ ਗੁਰਦੁਵਾਰੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਨ ਗਏ ਤਦ ਲੜਕੇ ਅਰ ਉਸ ਦੀ ਮਾਈ ਨੂੰ ਕਛਹਿਰਾ ਸਜਾਇਆ ਗਿਆ ਅਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਾਇਆ ਅਤੇ ਭੁਜੰਗੀ ਨੂੰ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵੱਲੋਂ ਸਿਰੋਪਾਉ ਮਿਲਿਆ, ਇਸ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਅੰਨਮਤੀ ਲੋਗ ਬਹੁਤ ਬਖੇੜਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸ ਪਰ ਗੁਰੂ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਹੈ ਜੋ ਆਪੇ ਹਟ ਜਾਨਗੇ॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਇੱਕ ਸਿੰਘ
ਸੁਲਤਾਨਪੁਰ,

ਖਾਲਸਾ ਅੰਨਮਤੀਆਂ ਤੇ ਕਿੱਕਰ ਛੁੱਟੇ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ॥

ਜਦ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਪੜ੍ਹੀਦਾ ਹੈ ਤਦ ਜ਼ਰੂਰ ਖਿਆਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਖਾਲਸਾ ਖਾਲਸ ਹੈ, ਅਰ ਇਸ ਪਰ ਅਮਲ ਭੀ ਹੋਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ॥ ਪਰੰਤੂ ਅਜੇ ਤਕ ਕਈ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੀ ਤਾਂ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੀ ਬੇੜੀ ਹੈ ਜੋ ਦੁੱਖ ਦੇ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੂਸਰੀ ਕੁਤਮਾਈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਦੀ ਪਰ ਅੰਨਮਤੀਆਂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਹੈ, ਤੀਜਾ ਜਦ ਕੋਈ ਕਾਗਤ ਪੱਤ੍ਰ ਲਿਖਾਉਨ ਦਾ ਵੇਲਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਓਹੋ ਖਾਲਸਾ ਅਮਕ ਵਲਦ ਢਿਮਕ ਲਿਖਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਚੌਥਾ ਜਦ ਤਿਉਹਾਰਾਂ ਦੀ ਛੁੱਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਦ ਫੌਜਾਂ ਵਿੱਚ ਅਕਸਰ ਇਹ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਤਿੰਨ ਛੁੱਟੀਆਂ ਦੁਸਹਰੇ, ਹੋਲੀ ਆਦਿਕ ਦੀਆਂ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਸੋਚਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਹ ਅਪਨੀਆਂ ਗੁਰਪੁਰਬ

ਦੀਆਂ ਛੁੱਟੀਆਂ ਮਨਾਇਆ ਕਰੇ ਅਰ ਅੰਨਮਤੀਆਂ ਮਗਰ
ਕਿਉਂ ਲੱਗਯਾ ਹੈ॥ ਮੈਂ ਆਸ਼ਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ ਜੋ ਖਾਲਸਾ ਜ਼ਰੂਰ
ਐਸੀਆਂ ਬਾਤਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਰੱਖੇਗਾ॥

ਲੇਖਕ ਖਾਲਸੇ ਦਾ ਦਾਸ
ਅਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਅਸਵਾਰ
ਰਸਾਲਾ ਨੰ: 3
ਫਾਉਨੀ ਔਰੰਗਾਬਾਦ

ਕਹਣਾ ਅਤੇ ਕਮਾਉਣਾ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ਹੈ॥

ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਤ ਨੂੰ ਅੱਡੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇਖਿਆ ਹੈ ਜੋ ਬਹੁਤ
ਸਾਰੇ ਲੋਗ ਦੂਸਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਗੁਰ ਮੁਯਾਦਾ ੨ ਆਖਦੇ ਹਨ
ਅਰ ਜੇ ਨਾ ਕਰਨ ਤਾਂ ਨਾਰਾਜ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪ੍ਰੰਤੂ ਜਦ ਅਪਨੇ
ਘਰ ਇਹ ਸਮਾਂ ਆਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਬਰਾਦਰੀ ਯਾ ਲੋਕ ਲਾਜ
ਦੇ ਕਾਬੂ ਆਕੇ ਉਹੋ ਅੰਨਮਤੀ ਰੀਤੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਸਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੀ ਕਹਿਣੀ ਅਰ ਕਰਨੀ ਇੱਕ ਜੈਸੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ॥ ਪ੍ਰੰਤੂ ਮੈਂ
ਇਹ ਦੋਨੋਂ ਥਾਤਾਂ ਸਰਦਾਰ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਤਹਸੀਲਦਾਰ
ਫਤਹਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀਆਂ ਦੇਖੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਾਸਤੇ ਇਹ
ਧੰਨਵਾਦ ਦੇ ਜੋਗ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਨਕਲੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ
ਕਹਣੀ ਹੋਰ ਤੇ ਕਮਾਉਣੀ ਹੋਰ ਤੇ ਨਫਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ॥

ਪਹਲੇ ਤਾਂ ਜਦ ਅਰਸਾ ਹੋਇਆ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ
ਦੇ ਘਰੋਂ ਸਰਦਾਰਨੀ ਸਾਹਿਬ ਤੀਹ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰਾ ਵਿੱਚ
ਇਸ ਅਸਾਰ ਸੰਸਾਰ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦੁੱਧ ਪੀਂਦੀ ਕੰਨਯਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ
ਤੁਰ ਗਏ ਸਨ, ਬਹੁਤ ਹੀ ਭਯਾਨਕ ਸਮਾਂ ਸਾ ਉਸ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ
ਯੁਤ ਸਰਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਐਸੀ ਬਰਾਦਰੀ ਧਰਮ ਦੇ ਬਾਰੇ
ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜੋ ਸਭ ਮਰਯਾਦਾ ਗੁਰ ਰੀਤੀ ਨਾਲ ਹੋਈ, ਉਸ
ਸਮਯ ਛੋਟੇ ੨ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਅੱਖੀਆਂ ਥੋਂ ਜਲ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸਾ
ਅਰ ਰੋਨ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਆਉਂਦੀ ਸੀ, ਜਿਸ
ਪਰ ਕੋਈ ਕ੍ਰਿਆ ਕਰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਾਈ ਅਰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ
ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਭੋਗ ਪਵਾਕੇ ਖਾਲਸਾ ਨੂੰ ਹੀ ਅਰਦਾਸੇ ਕਰਾਏ॥

ਇਸਤੇ ਅੱਗੇ ਜਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੂਸਰੇ ਕਾਕੇ ਗੁਰਬਖਸ਼
ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਮੰਗਨੀ ਦਾ ਮੌਕਾ ਆਇਆ ਤਦ ਭੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ
ਸਾਰੀ ਰੀਤੀ ਦੋਹਾਂ ਪਾਸਯਾਂ ਤੇ ਗੁਰ ਮਰਯਾਦਾਨੁਸਾਰ ਹੀ
ਕੀਤੀ, ਅਰ ਇਹ ਮੰਗਨੀ ਸਰਦਾਰ ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਓਵਰਸੀਅਰ ਨਹਰ ਜਮਨਾਂ (ਜੋ ਨੰਦਪੁਰ ਕਲੋੜ ਦੇ ਰਹਨੇ
ਵਾਲੇ ਹਨ) ਦੀ ਕੰਨਯਾਂ ਨਾਲ ਹੋਈ ਜਿਸ ਪਰ ਦੋਨੋਂ ਤਰਫੀ
ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਪਾਠ ਰਖਾਇਆ ਗਿਆ ਸਾ, ਅਰ

ਸ਼ਗਨ ਵੇਲੇ ਸਰਦਾਰ ਨਿੱਕਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਰ ਹੋਰ ਸਭ ਸਿੰਘ
ਜਦ ਸ਼ਗਨ ਲੈਕੇ ਤੁਰੇ ਤਦ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਅਰਦਾਸਾ
ਸੋਧਕੇ ਤੁਰੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜ ਮੁਹਰਾਂ ਇਕਵੰਜਾ ਰੁਪਯੇ ਅਤੇ
ਇੱਕੀ ਕੂਜ਼ੇ ਮਿਸ਼ਰੀ ਦੇ ਸ਼ਗਨ ਦਿੱਤਾ ਅਰ ਕਛ ਕੜਾ ਕ੍ਰਿਪਾਣ
ਅਤੇ ਕੰਘੇ ਸਮੇਤ ਕਾਕੇ ਦੀ ਝੋਲੀ ਪਾਏ, ਇਸੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋਰ
ਲਾਗੀਆਂ ਦੇ ਲਾਗ ਭੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ, ਇਸ ਉਤਸ਼ਾਹ ਪਰ ਬਹੁਤ
ਸਾਰੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਆਤਮਾਂ ਖਾਲਸਾ ਧਰਮ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰੇ ਗਏ ਹਨ॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਨੈਨਾ ਸਿੰਘ
ਸਕੈਟਰੀ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਫਤਹ ਗੜ੍ਹ

ਸੁਲਤਾਨੀ ਕੜਾ

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ਹੈ॥

ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਜੋ ਸਰਦਾਰ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ
ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਫਤਹਗੜ੍ਹ ਰਯਾਸਤ ਪਟਯਾਲਾ ਅਪਨੀ ਤਹਿਸੀਲ
ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਦੇ ੨ ਸੰਘੋਲ ਨਾਮੋਂ ਨੰਗਰ ਵਿੱਚ ਗਏ ਜਿਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਜੇਤਾ ਸਰਦਾਰ ਨਾਰਾਇਣ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦਾ
ਜਗੀਰਦਾਰ ਵੱਡੀ ਖ਼ਮਾਨੋਂ ਦਾ ਮਿਲਣ ਆਇਆ, ਜਦ
ਤਹਿਸੀਲਦਾਰ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਉਸ ਨਾਲ ਬਾਤਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਸਦੇ
ਪੈਰ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕਯਾ ਦੇਖਿਯਾ ਜੋ ਪੈਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ
ਲੋਹੇ ਦਾ ਕੜਾ ਹੈ ਜਿਸ ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਪੁਛਿਆ ਕਿ ਇਹ ਕਯਾ
ਹੈ, ਇਸਦਾ ਉਤਰ ਉਨੇ ਇਹ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸੁਲਤਾਨ ਕੜਾ
ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜਿਸਦੇ ਅਧਾਰ ਮੇਰੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੁੜੀ ਹੈ ਇਸ ਨੂੰ
ਸੁਨਕੇ ਬਚਿੱਤ੍ਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਹਸਕੇ ਆਖਯਾ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਦੇ
ਸਿੰਘ ਹੋ ਫਿਰ ਸੁਲਤਾਨ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਕਿੱਥੋਂ ਆਵਤਿਆ,
ਇਹ ਆਖਕੇ ਕੜਾ ਉਤਾਰ ਲੀਤਾ ਪਰੰਤੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਘਰ ਜਾਕੇ
ਹੋਰ ਪਾ ਲੀਤਾ॥

ਐਡੀਟਰ ਸਾਹਿਬ ਇਹ ਉਹ ਸੁਦਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ
ਬਾਪ ਦਾਦਿਆਂ ਨੇ ਤਲਵਾਰ ਦੇ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਮੁਲਕ ਪਰ ਕਬਜ਼ੇ
ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਸਦੇ ਪ੍ਰਤਾਪ ਅੱਜ ਕੱਲ ਜਾਗੀਰਾਂ ਖਾਂਦੇ ਹਨ
ਪਰੰਤੂ ਸ਼ੋਕ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਐਥੋਂ ਤਕ ਗਿਰ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਹੁਣ
ਇਹ ਸੁਲਤਾਨ ਦੀ ਬੇੜੀ ਬਿਨਾਂ ਬਚ ਭੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦੇ, ਸ਼ੋਕ!
ਮਹਾਂ ਸ਼ੋਕ!!

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਇੱਕ ਸਿੰਘ
ਫਤੇਗੜ੍ਹ ਰਯਾਸਤ ਪਟਯਾਲਾ

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦਾ ਸੀ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅਕਾਲ ਮ੍ਰਿਤੁ ਪਰ ਸ਼ੋਕ

ਸ੍ਰੀ ਯੁਤ ਸਰਬ ਉਪਮਾਂ ਜੋਗ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਗਯਾਨੀ ਦੀ ਸੇਵਾ ਮੇਂ ਫਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ॥

ਆਪ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਕਾ ਨੂੰ ਅਪਨੀ
ਮਨੋਹਰ ਅਖਬਾਰ ਵਿੱਚ ਥਾਂ ਦੇਨੀਂ। ੨੬ ਜੂਨ ਨੂੰ ਸੋਮਵਾਰ ਦੇ
ਬਜੇ ਦੁਪਹਿਰ ਨੂੰ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਸਿੰਘਾਂ ਦਾ ਖਾਸ ਇਕੱਠ ਹੋਇਆ
ਜਿਸਦਾ ਪ੍ਰਯੋਜਨ ਰਾਜਾ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕੇ.ਸੀ.ਬੀ ਦੇ ਕਾਲਵੱਸ
ਹੋਨ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਦਾ ਸੀ। ਸਰਦਾਰ ਗੁਰਮੁਖ
ਸਿੰਘ ਜੀ ਡਵੀਜ਼ਨਲ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਰ
ਸਭ ਦੀ ਆਗਿਆ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਤਜਵੀਜ਼ਾਂ ਮਨਜ਼ੂਰ ਹੋਈਆਂ ॥

ਪਹਿਲੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੁਦਾਰ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੇਸ਼
ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤਾਈਦ ਕੀਤੀ, ਕਿ
ਇਹ ਸਭਾ ਅਪਨਾ ਅਤਯੰਤ ਰੰਜ ਅਰ ਅਫਸੋਸ ਰਾਜਾ ਰਾਮ
ਸਿੰਘ --- ਅਤੇ ਅਚਾਨਕ ਮੌਤ ਪਰ ਸ਼ੋਕ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੀ ਹੈ,
ਅਰ ਅਪਨੀ ਬੜੀ ਹਮਦਰਦੀ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਅਰ
ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਮਹਾਰਾਜ
ਸਾਹਿਬ, ਰਾਜਾ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਦੂਸਰੇ ਸਾਹੀ ਖਾਨਦਾਨ
ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤਿ ਬਖਸ਼ਨ ॥

ਦੂਸਰੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੁਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੇਸ਼
ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਸਰਦਾਰ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤਾਈਦ ਕੀਤੀ,
ਕਿ ਇੱਕ ਚਿੱਠੀ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਮਹਾਰਾਜਾ ਸਾਹਿਬ ਬਹਾਦਰ ਦੀ
ਖਿਦਮਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਵਾਈਸ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਸਕੱਤ੍ਰ ਅਤੇ ਹੋਰ
ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਦਸਖਤ ਕਰਾਕੇ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ ॥

ਤਸੀਰੀ ਤਜਵੀਜ਼ ਸੁਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੇਸ਼
ਕੀਤੀ, ਅਤੇ ਸੂਬੇਦਾਰ ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਤਾਈਦ ਕੀਤੀ, ਕਿ
ਇਸ ਖਾਸ ਸਭਾ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ, ਦੀਖਾਲਸਾ,
ਖਾਲਸਾ ਗੈਜ਼ਟ, ਤੇ ਟਰੀਬਯੂਨ ਵਿੱਚ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਦ
ਸਭਾ ਬਰਖਾਸਤ ਹੋ ਗਈ ॥

੨੮ ਜੂਨ ਨੂੰ ਇੱਕ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਸ੍ਰੀ ਹਜ਼ੂਰ ਮਹਾਰਾਜਾ
ਸਾਹਿਬ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਖਿਦਮਤ ਵਿੱਚ ਅਫਸੋਸ ਜ਼ਾਹਰ ਕਰਨ
ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਇਆ ਓਥੇ ਚਿੱਠੀ ਦੱਸੀ ਗਈ, ਅਰ ਸਰਦਾਰ
ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਏਹ
ਮੈਂਬਰ ਸਨ:-

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ

ਸਰਦਾਰ ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਹਰਨਾਮ ਸਿੰਘ
ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਈਸ਼ਰ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਨੱਥਾ ਸਿੰਘ ਜੀ,
ਸਰਦਾਰ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਤੀਰਥ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸੂਬੇਦਾਰ
ਦੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਕਾਨ੍ਹ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਮਿਸਤ੍ਰੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ
ਜੀ, ਮਿਸਤ੍ਰੀ ਚੰਦਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਲਾਲਾ ਆਸਾਨੰਦ ਜੀ ਅਤੇ
ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੀ.ਏ. ॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ

ਸ੍ਰੀਨਗਰ ਕਸ਼ਮੀਰ

ਖਾਲਸਾ ਯੰਗਮੈਨਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਲਾਹੌਰ

ਮੇਰੇ ਪਰਮ ਮਾਨਨੀਕ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ
ਕੀ ਫਤਹ ਹੈ, ਕ੍ਰਿਪਾ ਕਰਕੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਤ ਕਰਕੇ ਕ੍ਰਿਤਾਰਥ
ਕਰੇ ॥

ਛਨਿੱਚਰਵਾਰ ਖਾਲਸਾ ਯੰਗਮੈਨਸ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਦਾ
ਸਪਤਾਹਕ ਜੋਤ ਮੇਲ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬੋਰਡਿੰਗ ਹੋਸ
ਵਿੱਚ ਹੋਯਾ ਸ਼ਬਦ ਕੀਰਤਨ ਦੇ ਪਿਛੋਂ ਭਾਈ ਹਜ਼ੂਰ ਸਿੰਘ ਜੀ
ਨੇ ਇੱਕ ਮਨੋਹਰ ਵਖਯਾਨ ਇਸ ਮਜ਼ਮੂਨ ਪਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇ
ਕੁਝ ਪੰਡਤ ਦਯਾਨੰਦ ਨੇ ਅਪਨੀ ਸੱਤਯਾਰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨਾਮੋਂ
ਪੋਥੀ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਾਂ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਂ ਬਾਬਤ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਸੋ
ਸਾਰਾ ਹੀ ਗ਼ਲਤ ਹੈ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ
ਪਹਲਾ ਹਮਲਾ ਜੋ ਪੰਡਤ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵਿੱਦਯਾ ਤੋਂ
ਨਾਵਾਕਫੀਅਤ ਬਾਬਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਸੋ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਰੂ
ਜੀ ਵਿੱਚ ਕੇਵਲ ਸੱਚਾ ਅਨੁਭਵ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ
ਜਿਸਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਵਯਾਕਰਨ ਕਿਸੇ ਕੰਮਦੇ
ਨਹੀਂ ਸਨ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਕ ਕੁਦਰਤੀ ਚਸਮਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਸੁਤੇ
ਹੀ ਸਵਛ ਜਲ ਜਾਰੀ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਇੱਕ ਬਨਾਵਟੀ ਤਾਲਾਬ
ਕੋਲੋਂ, ਜ਼ਮੀਨ ਅਸਮਾਨ ਜਿਤਨਾ ਫਰਕ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ
ਦੇ ਵੇਦਾਂ ਦੇ ਲਿਖਾਰੀ ਚਾਰ ਰਿਖੀ ਭਲਾ ਕੇਹਤੇ ਸਨਿਆਸ ਯਾ
ਦਯਾਨੰਦ ਕਾਲਜ ਦੇ ਤਾਲੀਮ ਯਾਫਤਾ ਸਨ?

ਦੂਜਾ ਹਮਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ “ਨਿਰਭਉ” ਸ਼ਬਦ ਪਰ ਹੈ
ਕਿ “ਨਿਰਭਯ” ਹੋਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਪੰਡਤ ਜੀ ਨੂੰ ਪਤਾ
ਨਹੀਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਯਾ ਵੇਦਾਂ ਦੀ ਤਾਲੀਮ
ਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਲਈ ਨਹੀਂ ਕਿੰਤੂ ਮੁਨਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਤ ਧਰਮ ਪਰ
ਚਲਾਉਨ ਲਈ ਆਏ ਸੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਜਿਸ
ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਸਭ ਸਮਝ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਸੱਚੀ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤੀ ਦਾ
ਉਪਦੇਸ਼ ਕੀਤਾ ॥

ਭਲਾ ਅਪਨੇ ਸਤਯਾਰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਿੱਚ “ਸਰਬ” ਨੂੰ

ਕਿਉਂ “ਸਭ” ਲਿਖਿਆ ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪ ਦੀ ਤਾਂ ਏਹ ਭੀ ਭੁੱਲ ਹੈ?

ਤੀਜਾ ਹਮਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰਮੁਖੀ ਭਾਸ਼ਾ ਪਰ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਗੰਵਾਰੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਕਿ ਸਾਡੀ ਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਦੇ ਵੀ ਗੰਵਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਜੋ ਵਲਾਇਤ ਵਿੱਚ, ਅਰਬੀ ਜੋ ਅਰਬ ਵਿੱਚ ਬੋਲੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਕਹਿਨੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਸੰਸਕ੍ਰਿਤ ਵੀ ਜੋ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਚਲਤ ਸੀ ਗੰਵਾਰੀ ਕਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ॥

ਚੌਥਾ ਹਮਲਾ ਪੰਡਤ ਦਾ ਏਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਮਾਨ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ ਸੋ ਤਾਂ ਰੋਡੇ ਮਹਾਤਮਾਂ ਪਰ ਖੁਦ ਘਟਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰਾਰਥ ਲਈ ਇਸ਼ਤਹਾਰ ਦਿੱਤੇ ਅਤੇ ਨਿੰਦਿਆ ਨਾਲ ਢਿਡ ਭਰਿਆ ਅਤੇ ਆਖਦੇ ਸੇ ਕਿ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਕੋਈ ਆਨਕੇ ਬਹਸ ਕਰੇ, ਸੋ ਇਹ ਮਾਨ ਪ੍ਰਤਿਸ਼ਟਾ ਦੀ ਇੱਛਿਆ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਹੈ?

ਪੰਜਵਾਂ ਹਮਲਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਦੰਭੀ ਬਨਾਵਨ ਦਾ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਾਸੋਂ ਪੁਛਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਸਭ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰ ਨਾਲ ਵੇਖਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੱਤ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਨਾ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਮਸੀਤਾਂ ਵਿੱਚ ਤੇ ਹਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਮੰਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਕੇ ਪ੍ਰੇਮ ਭਗਤੀ ਵੱਲ ਪ੍ਰੇਰਨਾ “ਦੰਭ” ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦੰਭ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦੇ ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਨੂੰ ਮਲੂਮ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਤ ਸਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਵੀ ਪੰਡਤ ਦੇ ਅਸਤਯਾਰਥ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਰੂਪੀ ਵੇਦ ਵਿੱਚ “ਦੰਭ” ਹੈ! ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਪੰਡਤ ਭੀ ਵੇਦ ੨ ਕੂਕਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਓਹ ਭੀ ਦੰਭੀ ਸੀ?

ਫਿਰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦ ਵਰਤਾਕੇ ਜੋਤਮੇਲ ਸਮਾਪਤ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਦਾ ਵਿੱਖਯਾਨ ਦੂਜੇ ਸਪਤਾਹ ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਅਮਰ ਸਿੰਘ ਬੀ.ਏ
ਸਕੌਰ

ਅੰਨਮਤੀਆਂ ਦਾ ਧੱਕਾ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤੇ ਹੈ॥

ਸਾਹੀਵਾਲ ਜ਼ਿਲਾ ਸ਼ਾਹਪੁਰ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਬਹੁਤ ਥੋੜੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਅੰਨਮਤੀ ਗਿਨਤੀ ਵਿੱਚ ਭੀ ਬਹੁਤ ਹਨ, ਤੇ ਦੁਨੀਆਵੀ ਪਦਾਰਥਾਂ ਵਿੱਚ ਭੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਡੇ ਹਨ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਹਰ ਇੱਕ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਅੱਗੇ ਕਦਮ ਪਸਾਰ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਅੰਨਮਤੀ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ਹਨ, ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਿੱਖ ਭੀ ਅਜੇਹੇ ਹਨ ਜੋ ਅਪਨੇ ਪਵਿਤ੍ਰ ਅਤੇ ਅਮੋਲਕ ਧਰਮ ਤੋਂ ਗਿਰੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪ ਅੰਨਮਤੀ ਜਾਲ ਵਿੱਚ ਫਸਕੇ ਅਪਨੇ ਹੋਰ ਭਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਭੀ ਫਸਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਦੇ ਤੱਤ ਖਾਲਸਾ ਨੇ ਜੇਹੜਾ ਗਿਨਤੀ ਵਿੱਚ ਅਜੇ ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ ਹੈ ਪਰਨ ਕਰ ਲੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਅੱਗੇ ਨੂੰ ਸਾਰੀ ਮਰਯਾਦਾ ਗੁਰ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਾਂਗੇ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਭਾਈ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਅਪਨੀ ਕੰਨਯਾਂ ਦਾ ਵਿਆਹ ਗੁਰ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦਮ ਕੀਤਾ। ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਆਪ ਭੀ ਪੱਕੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੰਘ ਹਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਲੜਕਿਆਂ ਨੇ ਭੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਕਲਗੀਧਰ ਜੀ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਲੜਕੀ ਭੀ ਗੁਰੂ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਪੱਕੀ ਹੈ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਅਤੇ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਤੇ ਪੂਰਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤੇ ਨਿਸਚਾ ਰੱਖਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਲੜਕੀ ਦੇ ਵਿਵਾਹ ਤੇ ਅੰਨਮਤੀਆਂ ਨੇ ਅਤੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਗਿਰੇ ਹੋਏ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਬਹੁਤ ਰੋਲਾ ਪਾਇਆ ਜੋ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਹ ਗੁਰ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਨ ਹੋਵੇ, ਐਥੋਂ ਤਕ ਜੋ ਲੜਨ ਭਿਡਨ ਨੂੰ ਤਯਾਰ ਹੋਏ, ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਸਿਦਕੀ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਅਪਨਾ ਸੱਚਾ ਹੱਠ ਨਾ ਛੱਡਿਆ, ਅਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅੰਨਮਤੀਆਂ ਦੀ ਕੁਝ ਪੇਸ਼ ਨਾ ਗਈ। ਅੰਤ ਨੂੰ ਰੋਲਾਪਾਕੇ ਚੁਪ ਹੋ ਰਹੇ, ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦਾ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਵੱਡੀ ਧੂਮ ਧਾਮ ਨਾਲ ਗੁਰ ਮਰਯਾਦਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਜਗ੍ਹਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਹੀ ਵਿਆਹ ਹੈ ਜੋ ਗੁਰ ਰੀਤੀ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਸ਼ੁਭ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਭਾਈ ਹਰੀ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਹੁਡਾਲੀ ਦੀ ਸੰਗਤ ਨੇ ਬਹੁਤ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਇਸ ਵਾਸਤੇ ਏਹ ਸਾਰੇ ਬਹੁਤ ੨ ਧੰਨਯਬਾਦ ਦੇ ਯੋਗ ਹਨ॥

ਐ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ! ਤੂੰ ਅਪਨੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵੱਲ ਦੇਖ ਜੋ ਅੰਨਮਤੀ ਤੇਰੇ ਨਾਲ ਕੀ ੨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਰ ਤੂੰ ਕਿਸ ਮਸਤੀ ਵਿੱਚ ਘੁਕ ਸੁੱਤਾ ਪਿਆ ਹੈ॥

ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਦਾ ਦਾਸ
ਇੱਕ ਸਿੰਘ ਸਾਹੀਵਾਲ

ਕੌਨ ਕਹਤਾ ਹੈ ਖਾਲਸਾ ਖਾਲਸ ਨਾ ਬਨੇਗਾ?

ਪਿਆਰੇ ਐਡੀਟਰ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਹ ਹੈ॥

ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਹੈ ਕਿ ਗੁਲਾਮ ਖਾਲਸਾ ਦੇ ਚਾਲੇ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਬਹੁਤ ਸੇ ਸੱਜਨ ਨਰਾਜ ਹੋਏ ਬੈਠੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਡੇ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈ ਪੋਪ ਜਾਲ ਤੇ ਗੁਲਾਮ ਖਾਲਸਾ ਦੀ ਸੰਧਿਆ ਵਿਚੋਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਨਿਕਲ ਸਕਦੇ, ਕਾਰਣ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਗੁਲਾਮ ਖਾਲਸੇ ਦੀ

ਤਾਦਾਦ ਚੁਮਾਸੇ ਦੇ ਜੀਵਾਂ ਵਤ ਬੱਧ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਮਗਰ ਅਸੀਂ ਅਪਨੇ ਨਿਰਾਸ ਭਾਈਆਂ ਨੂੰ ਦੱਸਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਬੇਸ਼ੱਕ ਆਪਦਾ ਖਿਆਲ ਇਸ ਵਕਤ ਠੀਕ ਹੈ ਪਰੰਤੂ ਜਦ ਚੁਮਾਸੇ ਵਤ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕ੍ਰਿਪਾ ਸੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮਨਮਤੀ ਸਮਾਂ ਬਤੀਤ ਜਾਊ ਤਦ ਆਪੇ ਏਹ ਪਟਵੀਜਨੇ ਵਤ ਰੋਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਲੈਨਗੇ ਫਿਰ ਚਾਰੋਂ ਪਾਸਯਾਂ ਤੇ ਅਨੰਦੋ ਅਨੰਦ ਦਿਖਾਈ ਦੇਊ ਅਤੇ ਹੁਣ ਭੀ ਜਿਕ੍ਰੁ ਬਰਸਾਤ ਦੀ ਮੋਸਮ ਵਿੱਚ ਸੂਬਰੇ ਸਥਾਨਾਂ ਪਰ ਦੋਨਾਂ ਬਿਆਧੀ ਜੀਵਾਂ ਦਾ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਓਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਵਾਲੇ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈ ਗੁਰੂ ਦੇ ਬਚਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਸਾ ਭੰਗ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ॥

ਯਥਾ ਗੁਰਵਾਕ ਵਾਰ ਸਾਰੰਗ ਮ:੨

ਸਲੋਕ

ਜਿਨ ਵਡਿਆਈ ਤੇਰੇ ਨਾਮ ਕੀ ਤੇ ਰਤੇ ਮਨਮਾਹਿ ॥

ਨਾਨਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਏਕ ਹੈ ਦੂਜਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਨਾਹਿ ॥

ਨਾਨਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਮਨੈ ਮਾਂਹਿ ਪਾਈਐ ਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ ॥

ਦਿਨੀ ਪੀਤਾ ਰੰਗ ਸਿਉਂ ਜਿਨਕੋ ਲਿਖਿਆ ਆਦਿ ॥

ਪੁਨ: ਭ: ਗੁਰਦਾਸ ਜੀ

“ਜੋ ਗੁਰਵਾਕ ਦੇ ਦੂਜੇ ਥਾਉਂ ਪ੍ਰਵਾਨ ਹੈ”

“ਪੀਓ ਪਾਹੁਲ ਖੰਡ ਧਾਰ ਹੋਇ ਜਨਮ ਸੁਹੇਲਾ”

ਪੁਨ: “ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਲਾਵਾਂ ਦਾ ਪਾਠ”

ਪੁਨ: “ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਵਾਕ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਦੇ ਘਰ ਸਿੰਘਨੀ ਆਨੰਦੀ ਆਨੰਦ ਦੀ ਰੀਤੀ ਵਾਲੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਵੇਹ ਸਿੰਘ ਨਹੀਂ”

ਜਦ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਗੁੱਜਰਵਾਲ ਜ਼ਿਲਾ ਲੁਦਿਹਾਨਾ ਨੇ ਵਿਚਾਰ ਫੌਰਨ ਭਾਈ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮੈਂਬਰ ਉਕਤ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਨੇ ਅਪਨੀ ਸੁਪਤਨੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸਿੰਘਨੀ ਸੁਧੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਖੰਡੇ ਦਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਪਾਨ ਕਰਾਯਾ ਅਤੇ ਪੋਪ ਲੀਲਾ ਦੇ ਫੇਰਿਆਂ ਘੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਤੋੜ ਕਰ ਗੁਰਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਆਨੰਦ ਪੜ੍ਹਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲਾਲ ਬਣਯਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਭੀ ਪ੍ਰਤੱਗਯਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਅਸੀਂ ਭੀ ਬਹੁਤ ਛੇਤੀ ਅਪਨੇ ੨ ਘਾਟੇ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਾਂਗੇ, ਜਿਸ ਬਾਰਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਖਾ: ਅ: ਨੰ: ੮ ਹੈ ॥

ਇਸ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ ਭਾਈਆਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਅਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਅਪਨੇ ਨਿਰਸ਼ਪਣੇ ਨੂੰ ਛੱਡਕੇ ਗੁਰਮਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੇ ਕਮਰ ਕਸੇ ਸਜਾਈ ਰਖੇ ਸਾਨੂੰ ਉਮੈਦ ਹੈ ਕਿ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਬੇਅੰਤ ਸਰਧਾਲੂ ਖਾਲਸਾ ਜੀ ਹਨ ਜੇਹੜੇ ਗੁਰਮਤ ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਮਨਮਤ ਦੇ ਪਰਛਾਵੇਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੇ ਅਰ ਉਹ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ ਆਵਨ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਿਨ ਸਾਡੇ “ਗੁਲਾਮ ਖਾਲਸਾ” ਭਾਈ ਭੀ ਇਸ ਗੁਲਾਮ ਪਣੇ ਤੇ ਮੁਕਤ ਹੋਕੇ ਖਾਲਸਾ ਪਨੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਕੇ ਭਾਈ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਇਸ ਸੰਸਕਾਰ ਸੇ ਸਿੱਖਯਾ ਲੈਨਗੇ ॥

ਲੇਖਕ ਦਾਸ ਤੇਜਾ ਸਿੰਘ

ਸਬ ਓਵਰਸੀਅਰ ਸਕੱਤ੍ਰ

ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਭਸੰਤ ਰਿਆਸਤ

ਪਟਿਆਲਾ

111 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ, 7 ਜੁਲਾਈ, 1899 'ਚੋਂ

ਨੀਤੀ ਬਚਨ

ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ

ਦੋਹਿਰਾ

ਮੀਤ ਸੁਵਾਨੀ ਜਗਤ ਮਹਿ ਪਈਯਤ ਕਈ ਹਜ਼ਾਰ।

ਨਿੱਜ ਸਵਾਰਥ ਪਰ ਕਹਤ ਜੋ ਹੈਂ ਹਮ ਦਾਸ ਤਿਹਾਰ ॥

ਇਸ ਨੀਤੀ ਬਚਨ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਸਾਨੀ ਮਿੱਤ੍ਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਾਏ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਤਾ ਜਦ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਖਾਂਦਾ ਦੇਖਦਾ ਹੈ ਤਦ ਅਪਨੇ ਸਵਾਰਥ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਫਿਰਦਾ ਹੈ ਅਰ ਪੂਛ ਹਲਾ ੨ ਕੇ ਖੁਸ਼ਾਮਦ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰੰਤੂ ਜਦ ਅਪਨਾ ਮਤਲਬ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਦ ਚੁੱਪ ਕਰਕੇ ਤੁਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਰ ਮੁੜਕੇ ਭੀ ਨਹੀਂ ਝਾਕਦਾ ॥ ਇਸੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਜਦ ਕਿਸੇ ਪੁਰਖ ਪਾਸ

ਦੌਲਤ ਅਥਵਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਵਸਤੂ ਦੇਖਦਾ ਹਨ ਤਦ ਸੰਸਾਰ ਪਰ ਐਸੇ ਬਹੁਤ ਸੱਜਨ ਹਨ ਜੋ ਮਿੱਤ੍ਰ ਬਨਕੇ ਅੱਗੇ ਪਿੱਛੇ ਫਿਰਦੇ ਹਨ ਅਰ ਏਹੋ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅਸੀਂ ਮਨ ਬੱਚ ਕਾਇਆਂ ਕਰਕੇ ਆਖਦੇ ਹਾਂ ਪਰੰਤੂ ਜਦ ਸਵਾਰਥ ਨਿਕਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਯਾ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੇ ਨਾ ਉਮੈਦ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਦ ਉਸ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ਚਲੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਰ ਕਦੇ ਭੀ ਮੁਖ ਨਹੀਂ ਦਖਾਉਂਦੇ ॥

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਕਾ

10

ਨਵੰਬਰ 2010

ਗੁਰਮਤਿ ਅਤੇ ਜਾਤ ਪਾਤ

ਸਰਦਾਰਾ ਸਿੰਘ (ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ, ਗੁਰਬਾਣੀ ਚਾਨਣੁ)

ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਹਤ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਬੜਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਜਾਤ, ਵਰਣ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਾਤ ਗੋਤਰ ਆਦਿ ਨੂੰ। ਵਰਣ ਚਾਰ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਸ਼ੈਤਾਨ, ਚਤੁਰ ਤੇ ਚਲਾਕ ਪੁਰਸ਼ਾਂ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਣਾਏ, ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਖੱਤ੍ਰੀ, ਵੈਸ਼ ਅਤੇ ਸ਼ੂਦਰ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਲਈ ਪੂਰੇ ਦੇ ਪੂਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵਰਣ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤੇ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਸਭ ਦਾ ਸਰਦਾਰ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ, ਪੜ੍ਹਨਾ-ਪੜ੍ਹਾਉਣਾ ਕੇਵਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੀ ਹੱਕ ਨੀਯਤ ਕੀਤਾ, ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਵਰਣ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਲਈ ਸੇਵਾਵਾਂ ਵੰਡ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਉਚ ਨੀਚ ਵੀ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸ਼ੂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ ਤਕ ਨੀਚ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਛਾਵਾਂ ਵੀ ਲੈਣਾ ਇੱਕ ਕੁਸ਼ਗਨ ਅਤੇ ਭੈੜਾ ਕਰਮ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪੈ ਗਈਆਂ। ਜਾਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵਿਤਕਰਾ ਪੈਦਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਗਿਲਾਨੀ ਹੋ ਗਈ। ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖ ਹੀ ਨਾ ਸਮਝਿਆ ਜਾਣ ਲੱਗਿਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਆਗਮਨ ਸਮੇਂ ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਕਾਇਮ ਸੀ। ਇਹ ਸਿਲਸਿਲਾ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਚਲਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਥੋੜੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਨਾਲ ਅੱਜ ਵੀ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੈ। ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ, ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਤੋਂ ਪਤਾ ਚੱਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੀ ਜਾਤ-ਪਾਤੀ ਘਿਨੌਣੀ ਹਾਲਤ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਅਰਪਨ ਕੀਤਾ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਤੇ ਇੱਕ ਵਰਨ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬੇਅੰਤ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਦੀ ਬਰਾਬਰੀ ਲਈ ਯਤਨ ਹੋਏ। ਜੇਕਰ ਮੈਂ ਗਲਤ ਨਾ ਹੋਵਾਂ ਅਤੇ ਕਹਿ ਦੇਵਾਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਪੰਜਾਹ ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਭਾਗ ਇਸ ਸਮਾਜਕ ਕੁਰੀਤੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਲਾਇਆ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ:-

ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਨੀਚੀ ਹੂ ਅਤਿ ਨੀਚੁ ॥
ਨਾਨਕੁ ਤਿਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਥਿ ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ ਰੀਸ ॥
(ਸ੍ਰੀ ਰਾਗ ਮ: ੧, ਅੰਗ-੧੫)

“ਨੀਚੀ ਹੂ ਅਤਿ ਨੀਚ” ਕਿਆ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ, ਮਹਾਰਾਜ ਜੀ ਦਾ! ਇੱਕ ਤਾਂ ਕੋਈ ਅਖੌਤੀ ਜਾਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਨੀਚ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ

ਹੋਵੇਗਾ, ਪਰ ਇਸ ਨੀਚ ਜਾਤੀ ਦੇ ਅੰਦਰ ਵੀ ਕੋਈ ਵਰਗ ਹੋਰ ਨੀਚ ਹੋਵੇਗਾ, ਐਥੇ ਵੀ ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੇ ਬਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ, ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਸ ਨੀਚ ਤੋਂ ਵੀ ਹੋਰ ਨੀਚ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਸਾਂਝ ਹੈ ਅਜੇਹੇ ਮਨੁੱਖ ਮੈਨੂੰ ਪਿਆਰੇ ਹਨ, ਮੈਂ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥੀ ਹਾਂ, ਵਡਿਆਂ ਨਾਲ ਮੇਰੀ ਕੋਈ ਦੋਸਤੀ ਨਹੀਂ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਜੀ! ਸਮਝੋ ਜ਼ਰਾ! ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਅਤੇ ਅਪਣੀ ਭਾਵਨਾ ਨੂੰ ਪਰਖੋ। ਅਜੇਹੀ ਰੰਗਣ ਚਾਤੁਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੀਏ, ਗਰੀਬਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਕਰੀਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੰਦਰ ਵੀ ਵੱਸਦੇ ਰਾਮ ਨੂੰ ਵੇਖੀਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਦਾ ਵਿਵਹਾਰ ਕਰੀਏ।

ਐਮਨਾਬਾਦ ਦੀ ਫੇਰੀ ਸਮੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਇੱਕ ਤਰਖਾਨ (ਅਖੌਤੀ ਨੀਚ ਜਾਤ) ਦੇ ਘਰ ਦਸਤਕ ਦਿੱਤੀ। ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਹੈਰਾਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ, ਬੈਠਣ ਬਿਠਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਲੱਭ ਰਹੀ, ਕਿੱਥੇ ਬਿਠਾਵਾਂ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਵਾਲੀ ਨੂੰ ਪਰ ਪਿਆਰ ਸਦਕਾ, ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਨੂੰ ਬੈਠਣ ਲਈ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ, ਆਸਨ ਦਿੱਤਾ। ਰਾਤ ਆਈ ਸਤਿਸੰਗ ਹੁੰਦਾ ਰਿਹਾ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਬਚਨ ਕਰਦੇ ਰਹੇ। ਰੁੱਖ-ਸੁੱਕਾ ਜੋ ਵੀ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਘਰ ਹਾਜ਼ਿਰ ਸੀ, ਪਿਆਰ ਨਾਲ ਖਾਧਾ। ਅਗਲੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਮਾਲਕ ਨਵਾਬ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਗ੍ਰਹਿ ਵਿਖੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ੨ ਦੇ ਪਕਵਾਨ ਬਣੇ ਸਨ ਜਿਸ ਲਈ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਨੇ ਸਭ ਸ਼ਹਿਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੱਦਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨਾ ਗਏ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਲਾਲੇ ਦੀ ਪਿਆਰ ਭਿੱਜੀ ਕੋਧਰੇ ਦੀ ਰੋਟੀ ਮਲਕ ਭਾਗੋ ਦੇ ਪਕਵਾਨਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੁਆਦੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਇਹ ਸੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਦਾ ਇੱਕ ਅਖੌਤੀ ਨੀਚ ਜਾਤ ਦੇ ਬੰਦੇ ਨਾਲ, ਇੱਕ ਨਵਾਬ ਦੀ ਥਾਂ ਪਿਆਰ ਤੇ ਸੰਗ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਫੁਰਮਾਨ ਹਨ, ਜੋ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਖੰਡਨ ਕਰਦੇ ਹਨ:- ਗੁਰ ਪ੍ਰਭਿ ਤੁਮ ਕਰਹੁ ਬੀਚਾਰੁ ॥ ਜਹ ਦੇਖਉ ਤਹ ਸਾਰਿਗਪਾਇ ॥੨॥ ਕਿਆ ਹਉ ਆਖਾ ਜਾਂ ਕਛੁ ਨਾਹਿ ॥ ਜਾਤਿ ਪਤਿ ਸਭ ਤੇਰੈ ਨਾਇ ॥੩॥

ਗੁਰੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛ ਕੇ ਦੇਖੋ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ, ਸਮਝ ਅਵੇਗੀ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਵੀ ਦੇਖਦਾ ਹਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਹੀ ਪ੍ਰਭੂ ਹੈ। ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੀ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਹੈ।

ਫਕਤ ਜਾਤੀ ਫਕਤੁ ਨਾਉ ॥ ਸਭਨਾ ਜੀਆ ਇਕਾ ਛਾਉ ॥

(ਅੰਗ-੧੩)

ਆਪਹੁ ਜੇ ਕੋ ਭਲਾ ਕਹਾਏ ॥ ਨਾਨਕ ਤਾ ਪਰੁ ਜਾਪੈ ਜਾ ਪਤਿ ਲੇਖੈ
ਪਾਏ ॥੧॥ (ਅੰਗ- ੮੩)

ਜਾਤੀਵਾਦ ਇੱਕ ਕੋਹਤ ਹੈ। ਸਾਰੇ ਜੀਵ ਇਕੋ ਹੀ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੇ ਸਿਰਜੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਜੇ ਕੋਈ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਹੀ ਭਲਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਨੂੰ ਨੀਚ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਭਲਾ ਨਹੀਂ ਅਖਵਾ ਸਕਦਾ:- ਜਾਣਹੁ ਜੋਤਿ ਨ ਪ੍ਰਫੁਹੁ ਜਾਤੀ ਆਗੈ ਜਾਤਿ ਨ ਹੇ ॥੧॥ ਰਹਾਉ ॥ (ਮ:੧, ਅੰਗ-੩੪੯)

ਇਹ ਰਹਾਉ ਦੀ ਤੁਕ ਹੈ, 'ਰਹਾਉ' ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਵ ਹੋਇਆ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਾਤ ਪਾਤ ਕਿਸੇ ਦੀ ਨਾ ਪੁੱਛੋ ਭਾਈ! ਕਿਉਂਕਿ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਦਰਗਾਹ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਜਾਤ ਪਾਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਸਾ ਮਹਲਾ: ੧ ਅੰਗ ੩੫੨ ਉੱਤੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਰਨ ਬਾਬਤ ਵੀ ਫੁਰਮਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਵਰਨ ਆਦਿ ਜੋ ਵੰਡ ਹੈ ਸਭ ਛਾਰ ਹੈ, ਖੋਹ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਮੁੱਲ ਨਹੀਂ:-

ਭੇਖ ਵਰਨ ਦੀਸਹਿ ਸਭਿ ਖੋਹ ॥ (ਅੰਗ- ੩੫੨)

ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਫੁਰਮਾਉਂਦੇ ਹਨ:-

ਅਗੈ ਜਾਤਿ ਨ ਜੋਹੁ ਹੈ ਅਗੈ ਜੀਉ ਨਵੇ ॥

ਜਿਨ ਕੀ ਲੇਖੈ ਪਤਿ ਪਵੈ ਚੰਗੇ ਸੇਈ ਕੋਇ ॥੩॥ (ਅੰਗ- ੪੬੯)

ਐਸੇ ਗੁਰੂ ਫੁਰਮਾਨ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ ਕਿ ਅਸੀਂ ਕਿੱਥੇ ਖੜ੍ਹੇ ਹਾਂ। ਸਿੱਖ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਜੋ ਲੰਗਰ ਦੀ ਪ੍ਰਥਾ ਚਲਾਈ ਗਈ ਕਿ ਇੱਕ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਸਭ ਲੰਗਰ ਛਕਣਗੇ, ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਇਸਦਾ! ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਦੀ ਏਕਤਾ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਵਿੱਚ ਲੁਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਮਾਨਵ ਦੀ ਬਰਾਬਰਤਾ ਦਾ ਸੰਕਲਪ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ! ਖੰਡਨ ਹੈ ਜਾਤ ਪਾਤੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਦਾ। ਇੱਕ ਗਰੀਬ ਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਮੀਰ ਵੀ, ਇੱਕ ਕੰਗਾਲ ਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੌਲਤਵੰਦ ਵੀ, ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵੀ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਇੱਕ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਵੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਆਮ ਬੰਦਾ ਵੀ ਇਸ ਸਥਾਨ ਤੇ, ਇੱਕੋ ਜੇਹੇ ਆਸਨ ਤੇ ਬਰਾਬਰ ਬੈਠ ਕੇ ਲੰਗਰ ਛੱਕਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਮਨਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਤੀਜੇ ਜਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਗੁਰਗੱਦੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਵਿੱਚ ਗੋਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਇੱਕ "ਬਾਉਲੀ" (ਇੱਕ ਖੂਹ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਪਉੜੀਆਂ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਣ) ਬਣਵਾਈ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਜਾਤਾਂ ਵਰਨਾਂ ਦੇ ਮਨੁੱਖ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੋਕ ਟੋਕ ਦੇ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗੇ। ਇੱਕੋ ਬਾਉਲੀ (ਖੂਹ) ਵਿੱਚ ਹਰੇਕ ਧਰਮ, ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਲਿੰਗ ਦੇ ਬੰਦਿਆ

ਦਾ ਇਸ਼ਨਾਨ ਕਰਨਾ, ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਬੰਧਨ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਹੀ ਪੁੱਟਣ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਰੂ ਰਾਮ ਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਰਾਮਦਾਸ ਸਰੋਵਰ ਬਣਾਇਆ ਜੋ ਇਸ਼ਨਾਨ ਲਈ ਸਭ ਲਈ ਸਾਂਝਾ ਹੈ।

ਹੁਣ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਦੀ, ਭਾਵ ਦਸਵੇਂ ਜਾਮੇ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੀ। ਇਸ ਜਾਮੇ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮੁਗ਼ਲ ਬਾਦਸ਼ਾਹਾਂ ਦੇ ਜ਼ੁਲਮ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਜਿੰਨੀਆਂ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਉਤਨਾਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨੂੰ ਮੂਲੋਂ ਉਖੇੜਨ ਦੇ ਕਾਰਨਾਮੇ ਕੀਤੇ।

ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰੀਏ:- ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਮੁੱਢਲੇ ਛੰਦ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸਾਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਜਿਸ ਦੇ ਅਸੀਂ ਬੱਚੇ ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਵਰਨ-ਚਿਹਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਆਪ ਦਾ ਫੁਰਮਾਨ ਹੈ:-

ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਅਰੁ ਬਰਨ ਜਾਤਿ ਅਰੁ ਪਾਤਿ ਨਹਿਨ ਜਿਹ।

ਰੂਪ ਰੰਗ ਅਰੁ ਰੇਖ ਭੇਖ ਕੋਊ ਕਹਿ ਨਾ ਸਕਤ ਕਿਹ।

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ)

ਜਿਸ ਦਾ ਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤ ਪਾਤ ਅਤੇ ਵਰਨ ਚਿਹਨ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਵੀ ਕੋਈ ਜਾਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਵਿੱਚ ਆਪ ਜੀ ਇਹੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਨ:-

ਨ ਦੇਹ ਹੈ ਨ ਗੋਹ ਹੈ ਨ ਜਾਤਿ ਹੈ ਨ ਪਾਤਿ ਹੈ।

ਨ ਸ਼ੰਤ੍ਰੁ ਹੈ ਨਾ ਮਿਤ੍ਰੁ ਹੈ ਨ ਤਾਤੁ ਹੈ ਨ ਮਾਤੁ ਹੈ।

ਜਾਪੁ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਦੇ ਹਨ:-

ਦੇਵ ਭੇਵ ਨ ਜਾਨਹੀ ਜਿਹ ਬੇਦ ਅਉਰ ਕਤੋਬ।

ਰੂਪ ਰੰਗ ਨ ਜਾਤਿ ਪਾਤਿ ਸੁ ਜਾਨਹੀ ਕਿਹ ਜੋਬ ॥

ਤਾਤ ਮਾਤ ਨ ਜਾਤ ਜਾਕਰ ਜਨਮ ਮਰਨ ਬਿਹੀਨ।

ਚੱਕ੍ਰ ਬੱਕ੍ਰ ਫਿਰੈ ਚਤੁਰ ਚਕ ਮਾਨਹੀ ਪੁਰ ਤੀਨ ॥੮੨॥

ਸੋ ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਲਗੀਧਰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ, ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਰੂਪ ਰੰਗ ਦੀ ਬਾਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਨਾਲ ਜਾਤ ਪਾਤ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਹੀ ਉਸ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਬਿਨਾਂ ਜਾਤ ਪਾਤ ਹੈ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੇ ਸਰੀਰ ਸਾਰੇ ਇਕੋ ਹੀ ਮਿੱਟੀ, ਹਵਾ, ਅਗਨੀ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਬਣੇ ਹਨ। ਸਰੀਰ, ਨੱਕ, ਕੰਨ, ਨੈਣ ਆਦਿ ਸਭ ਇਕੋ ਹਨ। ਫੇਰ ਵਿਤਕਰਾ ਕਾਹਦਾ?

ਏਕੈ ਨੈਨ ਏਕੈ ਕਾਨ ਏਕੈ ਦੇਹ ਏਕੈ ਬਾਨ।

ਖਾਕ ਬਾਦ ਆਤਿਸ਼ ਔ ਆਬ ਕੋ ਰਲਾਉ ਹੈ ॥੮੬॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ)

ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ ਦੇ ਛੰਦ ੨੪ ਅਤੇ ੨੬ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰਾਜ ਸਭ ਧਰਮਾਂ ਅਤੇ ਸਭ ਧਾਰਮਿਕ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸਰੂਪ ਮੰਨਦੇ ਹਨ:-

ਕੋਊ ਭਇਓ ਮੁੰਡੀਆ ਸੰਨਿਆਸੀ ਕੋਊ ਜੋਗੀ ਭਇਓ,

ਕੋਊ ਬ੍ਰਹਮਚਾਰੀ ਕੋਊ ਜਤੀ ਅਨੁਮਾਨਬੋ।

ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਕੋਊ ਰਾਫਿਜੀ ਇਮਾਮ ਸ਼ਾਫੀ,

ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤਿ ਸਬੈ ਏਕੈ ਪਹਚਾਨਬੋ॥੮੫॥

(ਅਕਾਲ ਉਸਤਤਿ)

ਭਾਵ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ ਕਿ ਜਿੰਨੀਆਂ ਵੀ ਧਰਮ ਕਰਕੇ ਵੰਨਗੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਫਿਰਕੇ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦੇ ਹੋਣ ਸਭ ਦੀ ਜਾਤ ਇਕੋ ਹੀ 'ੴ' ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਾਰੇ ਹੀ "ੴ" ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਹਨ। ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਣ ਤੋਂ ਉਪ੍ਰੰਤ ਸਿੰਘਾਂ ਨੂੰ ਜੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਤਾ, ਉਸ ਦੇ ਅੱਖਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ:- "ਸਾਰੇ ਇੱਕ ਮਤਿ ਧਾਰਨ ਕਰੋ ਅਤੇ ਪੁਰਾਣੇ ਧਰਮ ਦੇ ਭੇਦਾਂ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰੋ। ਹਿੰਦੂਆਂ ਦੀਆਂ ਚਾਰੇ ਜਾਤਾਂ ਆਪਣੇ ਵੱਖਰੇ ਨੇਮ ਛੱਡ ਦੇਣ। ਪੂਜਾ ਦਾ ਇੱਕ ਰੁੱਖ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰੋ ਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਭਰਾ ਬਣੋ। ਕੋਈ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਤੋਂ (ਰੁਤਬੇ ਵਿੱਚ) ਉੱਚਾ ਨਾ ਸਮਝੇ। ਚਾਰੇ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਇਨਸਾਨ ਮੇਰੇ ਕੋਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਣ। ਇੱਕ ਥਾਂ ਭੋਜਨ ਛੱਕਣ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਵਾਸਤੇ ਘਿਰਨਾ ਜਾਂ ਨਿਰਾਦਰੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਨਾ ਰੱਖਣ।"

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਆਖਿਆ, "ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ, ਪਹਿਲਾ ਧਰਮ ਨਾਸ਼, ਕਰਮ ਨਾਸ਼, ਕੁਲ ਨਾਸ਼, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨਾਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਵਹਿਮ ਭਰਮ ਨਾਸ਼।"

ਭਾਵ ਅੱਜ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੇਵਲ ਖ਼ਾਲਸਾ ਹੋ। ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਮਾਜਿਕ ਤੇ ਧਾਰਮਿਕ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਉਪਰ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਹੋ ਹੋਰ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਜਾਤ, ਗੋਤ, ਵਰਨ ਆਦਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਕੋ ਬਾਟੇ ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਖੌਤੀ ਨੀਚ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਇਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਗੁਰੂ ਮੰਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਿਆ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਣ ਲਈ ਆਖਿਆ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਤੁਸੀਂ ਰਾਜੇ ਨਿਰਬਲ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹੋ। ਮੁਗ਼ਲਾਂ ਦੀ ਗ਼ੁਲਾਮੀ ਥੱਲੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਤੁਹਾਡਾ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਇਤਫ਼ਾਕ ਨਹੀਂ, ਖ਼ਾਲਸਾ ਸਜੋ ਅਤੇ ਅਜ਼ਾਦੀ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀਓ। ਪਹਾੜੀ ਰਾਜੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਨੀਚਾਂ ਨੂੰ, ਸੂਦਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕੋ ਥਾਂ ਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾਉਂਦੇ ਹੋ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਹਾਰ ਸਕਦੇ ਅਤੇ ਅਪਣੇ ਹਿੰਦੂ ਮੱਤ ਦਾ ਤਿਆਗ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਮਹਾਰਾਜ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ

ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਬਣਾਉਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਹੀ ਤੁਹਾਡੇ ਉਤੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹੀ ਕਰਨਗੇ:- "ਚਾਰ ਵਰਨ ਇੱਕ ਵਰਨ ਕਰਾਉਂ। ਇਨ ਹੀ ਕੋ ਸਰਦਾਰ ਬਣਾਉਂ। ਤਬੈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਕਹਾਉਂ।"

ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਸੱਚੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਰਕੇ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਐਵੇਂ ਸਾਹਿਤ ਦੀ ਰਚਨਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਹਰ ਬਚਨ ਨੂੰ ਪ੍ਰਯੋਗ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ। ਅੱਜ ਸਾਡੀ ਹਾਲਤ ਕੀ ਹੈ? ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਅਸੀਂ ਨਾਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਜਾਤ ਜਾਂ ਪਾਤ ਲਿਖਣ ਦਾ ਫ਼ੁਖਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਸੋਢੀ, ਬੇਦੀ, ਭੱਲੇ, ਅਰੋੜਾ, ਖੱਤਰੀ, ਰਾਮਗੜ੍ਹੀਆ, ਜੱਟ, ਕੰਬੋਜ, ਰਵਿਦਾਸੀਆ ਆਦਿ ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕੁ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਅਭਿਆਸੀ ਬਣਦੇ ਹਾਂ। ਜੋ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੌਰ ਦੇ ਖ਼ਿਤਾਬ ਦਿੱਤੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਦੇ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਦਾ ਫ਼ੁਰਮਾਣ ਹੈ:- "ਜਾਤਿ ਕਾ ਗਰਬੁ ਨ ਕਰਿ ਮੂਰਖ ਗਵਾਰਾ॥ ਇਸ ਗਰਬ ਤੇ ਚਲਹਿ ਬਹੁਤੁ ਵਿਕਾਰਾ॥੧॥" (ਅੰਗ-੧੧੨੨)

ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਅਸੀਂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਵੀ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਲੈ ਆਂਦਾ ਹੈ। ਧਰਮ ਕੀ ਹੈ, ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਇੱਕੋ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਮੰਨਣਾ:- ਸਰਬ ਧਰਮ ਮਹਿ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਧਰਮੁ॥ ਹਰਿ ਕੇ ਨਾਮ ਜਪਿ ਨਿਰਮਲ ਕਰਮੁ॥ (ਅੰਗ-੨੬੬)

ਖ਼ਾਲਸਾ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨਹੀਂ:- ਚਕ੍ਰ ਚਿਹਨ ਅਰ ਜਾਤ ਪਾਤ ਕੋਊ ਕਹਿ ਨਾ ਸਕਤ ਕਿਹ। ਅੱਜ ਇਸ ਧਰਮ ਦੇ ਆਗੂ ਸੇਵਾਦਾਰ ਵੀ ਵੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚੁਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵੋਟਾਂ ਵੀ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਅਖੌਤੀ ਉੱਚ ਜਾਤ ਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਲਿਤ (ਹਰੀਜਨ) ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ। ਇਹ ਕਿੱਥੋਂ ਦੀ ਸਮਝਦਾਰੀ ਹੈ ਕਿ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸੇਵਾਦਾਰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ। ਇਹ ਐਸ.ਜੀ.ਪੀ.ਸੀ ਦੇ ਮੈਂਬਰ ਚੁਨਣ ਲਈ, ਸਿਆਸੀ ਵੋਟਾਂ ਪੈਣ ਵਾਂਗੂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੀ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ, ਆਪ ਸਭ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੀ ਹੈ। ਲੜਾਈ-ਝਗੜੇ, ਧੜੇ-ਬਾਜ਼ੀ, ਸ਼ਰਾਬ ਆਦਿ ਦਾ ਸੇਵਨ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕਰਾਉਣ, ਖ਼ਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀਆਂ ਗੋਲਕਾਂ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ, ਝੂਠ ਫ਼ਰੋਬ, ਜਾਅਲੀ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣਾ, ਲੱਖਾਂ ਰੁਪਏ ਆਪ ਖ਼ਰਚਣੇ, ਗੁਰੂ ਗੋਲਕ ਦੇ ਖ਼ਰਚਣੇ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਖਰਚ ਕਰਵਾਉਣੇ, ਕੋਈ ਸਿੱਖੀ ਨਹੀਂ, ਫੇਰ ਚੁਣੇ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਸੇਵਾਦਾਰ, ਪਰ ਫਿਰ ਗਲਿਆਂ 'ਚ ਹਾਰ ਪੁਆ ਕੇ ਜਲੂਸ ਕੱਢਣੇ ਕੀ ਇਹ ਸੇਵਾਦਾਰ ਦਾ ਕੰਮ ਹੈ? ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਮੱਲੋਂ ਮੱਲੀ ਘਸੋੜਨਾ।

ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਕੌਮ 'ਖਾਲਸਾ' ਨਾਮ ਦੀ 'ਸਿੰਘ' ਪਦਵੀ ਵਾਲੀ ਬਣ ਗਈ ਤਾਂ ਹਰੇਕ ਅੰਮ੍ਰਿਤਧਾਰੀ ਸਿੱਖ, ਸਿੰਘ ਬਣ ਗਿਆ, ਜਾਤ ਪਾਤ ਦਾ ਕੋਹੜ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਉਂ ਚੰਬੜਿਆ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਅਫਸੋਸ ਕੌਮ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੇ, ਪੈਰੋਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰਕਾਂ ਤੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੋਟਾਂ ਬਾਬਤ ਕਹਿ ਦੇਣਾ ਕੁਥਾਂ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ ਸੋਚੋ ਕਿ ਕੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਬਾਈ ਮੰਜੀਆਂ ਭਾਵ ਬਾਈ ਪ੍ਰਚਾਰਕ (ਸੇਵਾਦਾਰ) ਥਾਂ ਥਾਂ ਤੇ ਬਾਪੇ ਸਨ ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਥਾਪਨਾ ਵੋਟਾਂ ਪੁਆ ਕੇ ਕੀਤੀ ਸੀ? ਆਉ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਚੋਣ ਕਰਵਾਈਏ, ਐਸੇ ਸੇਵਾਦਾਰਾਂ ਦੀ। ਹੱਥਲੇ ਲੇਖ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ, ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਦੋ ਅੱਖਰ ਲਿਖ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਹੋਰ ਦੁਖਦਾਈ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੱਖੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ੨. ਥਾਂ ੨, ਸ਼ਹਿਰ ੨ ਕਸਬਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਜਾਤ ਬਰਾਦਰੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣਾ ਬੈਠਦੇ ਹਾਂ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਇਹ ਵੀ ਸੁਣ ਪੜ੍ਹ ਰਹੇ ਹਾਂ ਕਿ ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਇਹ ਧਰਮ ਅਸਥਾਨ ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਥੇ ਲੜਾਈ ਝਗੜੇ ਵੀ ਬੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਨੇ ਇਸ ਜਾਤ ਪਾਤੀ ਘਨੌਣੀ - ਵੰਡ ਤੇ ਚੋਟ ਮਾਰਦੇ ਹੋਏ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੂੰ ਮੁਖਾਤਿਬ ਕਰਕੇ ਆਖਿਆ ਹੈ:- "ਜੋ ਤੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਜਾਇਆ॥ ਤਉ ਆਨ ਬਾਟ ਕਾਹੋ ਨਹੀ ਆਇਆ॥੨॥ ਤੁਮ ਕਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਹਮ ਕਤ ਸੂਦ॥ ਹਮ ਕਤ ਲੋਹੂ ਤੁਮ ਕਤ ਦੂਧ" (ਅੰਗ- ੩੨੪)

ਕਬੀਰ ਸਾਹਿਬ ਆਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬੰਦੇ ਇਸ ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਇਕੋ ਰਸਤੇ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਬ੍ਰਾਹਮਣ! ਜੇ ਤੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਉੱਚ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਹੈਂ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਰਸਤੇ ਜਨਮ ਲੈਣਾ ਸੀ। ਤੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ. ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਤੇ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਸੂਦਰ ਨਹੀਂ। ਤੂੰ ਕੋਈ ਦੁੱਧ ਨਹੀਂ ਤੇ ਨਾਂ ਹੀ ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਲਹੂ ਹਾਂ। ਆਪਾਂ ਸਾਰੇ ਬਰਾਬਰ ਹਾਂ। ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ:- ਹਮਰੀ ਜਾਤਿ ਪਤਿ ਸਚੁ ਨਾਉ॥

ਸਾਡੀ ਜਾਤ ਤਾਂ ਕੇਵਲ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੈ, ਬੱਸ ਹੋਰ ਕੁੱਝ ਨਹੀਂ। ਇਕੋ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ।

ਅੱਜ ਤੋਂ ਇੱਕ ਸਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਨਿਘਾਰ ਆ ਗਿਆ ਸੀ ਤਾਂ ਕੁੱਝ ਸੂਭਵਾਨ ਗੁਰਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਇੱਕ ਵੰਡੀ ਲਹਿਰ ਚਲਾਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੋਢੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੀ ਆਪਣੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਜਾਤ ਪਾਤੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਰੋਣਾ ਰੋਇਆ ਹੈ, ਦੁੱਖ ਪ੍ਰਗਟਾਇਆ ਹੈ, ਗੁਰੂ ਦੇ ਸਿੱਖ

ਅਖਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਨ ਕਰਕੇ ਵੀ ਆਪ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਾਹਰ ਆਉਂਦੇ ਝੱਟ ਹੀ, ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੁੱਛਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ:-

ਤੁਸੀਂ ਕੌਣ ਸਿੱਖ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਭਾਈ?

- ਮੈਂ ਹਾਂ ਅਰੋੜਾ ਉਹ ਹੈ ਨਾਈ।

ਤੇਰੀ ਸਿੰਘਾਂ ਕੀ ਹੈ ਜਾਤ?

- ਨਾਮਾ ਛੀਬਾ ਬੰਸੀ ਭਰਾਤ।

ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਸ਼ਿਕਵਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛੱਕਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇੱਕ ਦਮ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਜਾਂਦੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਚਿਤਾਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਰਨ ਵੇਲੇ, (ਉਸ ਗ੍ਰੰਥ ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਜਾ ਕੇ ਸ਼ਬਦ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਪਦਵੀ ਪਾਉਣੀ ਸੀ) ਸਾਰੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਭਗਤਾਂ, ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਅਧਿਆਤਮਿਕ ਬਾਣੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ (ਚਾਰੇ ਅਗਲੇ ਮਹਿਲ ਅਪਣੇ ਸਮੇਤ) ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ-ਨਸਲ-ਰੰਗ-ਰੂਪ-ਵਰਨ-ਭੇਦ, ਧਰਮ ਦੇ ਭੇਦ ਨੂੰ ਨਕਾਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜੋ ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਸਤਿਕਾਰ ਯੋਗ ਸਤਿਗੁਰੂ ਹਨ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੱਥਾ ਟੇਕਦੇ ਹਾਂ। ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਹੋਰ ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨਾਮਾ ਤੇ ਉਦਾਹਰਣ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਵੇਲੇ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਹੀ ਗੁਰਸਿੱਖੀ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਬਲ ਨਾਲ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਪਵਿੱਤ੍ਰ ਸੀਸ ਚੁੱਕ ਕੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ ਜੋ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਅਖੌਤੀ ਮਜ਼ਹਬੀ ਜਾਤ ਨਾਲ ਸਬੰਧ ਰੱਖਦਾ ਸੀ। ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਗਲਵਕਤੀ ਵਿੱਚ ਲੈ ਕੇ ਗਲੇ ਨਾਲ ਲਗਾਇਆ ਅਤੇ "ਰੰਘਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ" ਦਾ ਖ਼ਿਤਾਬ ਬਖਸ਼ਿਆ।

ਗੁਰੂ ਕਾਲ ਦੀਆਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਾਖੀਆਂ, ਘਟਨਾਵਾਂ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਿਖੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਲੇਖ ਦੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਸੰਕੋਚ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਖਾਲਸਾ ਜੀ ! ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਾ ਭੁਲਾਈਏ। ਸਿੱਖ ਅਖਵਾਉਣ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਤਦੇ ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣਾਵਾਂਗੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਆਪਣਾ ਉਧਾਰ ਹੋਵੇਗਾ, ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਹੋਵੇਗੀ ਉਤੇ ਸਰਬੱਤ ਸੰਸਾਰ ਦਾ ਭਲਾ ਹੋਵੇਗਾ।

9876756120

ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਮੁਢਲੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਸਹੀ ਬਣਨ।

ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ 'ਚ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਰੱਖਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਹੀ ਮੁਨਕਰ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ।

ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਠਿੰਡਾ

ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਸ਼ਨ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਲੈਕਸ਼ਨ ਹੀ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਹੈ, ਭਾਵ ਧਾਰਮਿਕ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀਆਂ ਨਿਭਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਚੁਣਨ ਨਾਲੋਂ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਨੌਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਰਤੀ ਪਰਖ ਕਰਨ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਜਾਨਸ਼ੀਨ ਚੁਣਦੇ ਰਹੇ ਸਨ। ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰਿਆਈ ਤਾਂ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇ ਕੇ ਦੇਹਧਾਰੀ ਗੁਰੂਡੰਮ ਦਾ ਸਦਾ ਲਈ ਭੋਗ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਪਰ ਜੁਲਮ ਦਾ ਅੰਤ ਕਰਕੇ ਖਾਲਸਾ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ ਖਾਲਸੇ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਚੋਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਖੁਦ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ। ਜੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾ ਕੇ ਕਮਾਂਡਰ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਬਾਬਾ ਬੰਦਾ ਸਿੰਘ ਬਹਾਦਰ ਦੀ ਚੋਣ ਸੰਭਵ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤਾਂ ਹਾਲੀ ਨਵੇਂ ਨਵੇਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਬਣੇ ਸਨ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਅੰਸ ਵੰਸ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਬਾ ਬਿਨੋਦ ਸਿੰਘ, ਬਾਬਾ ਕਾਹਨ ਸਿੰਘ, ਪੰਜਾਂ ਪਿਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਪਿਆਰੇ ਭਾਈ ਦਇਆ ਸਿੰਘ, ਭਾਈ ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪੁਰਾਤਨ ਸਿੱਖ ਵੀ ਉਥੇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਕਾਫੀ ਸਤਿਕਾਰ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਤਿਕਾਰਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਸਿੱਖ ਦਾ ਵੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਸੰਭਵ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਇਸ ਉਪਰੰਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੇ ਨਵਾਬੀ ਲਈ ਸ਼. ਕਪੂਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਚੋਣ ਵੀ ਵੋਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਉਸਦੀ ਨਿਸ਼ਕਾਮ ਸੇਵਾ ਅਤੇ ਪੰਥ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਵਾਲੇ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਯੋਗਤਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਵੀਹਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਚੱਲੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਉਪਰੰਤ ਬੇਸ਼ਕ ਮਹੰਤਾਂ ਤੋਂ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ

ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਵਾ ਲਏ ਗਏ ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਖਾਲਸੇ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ ਅੰਗਰੇਜ਼ਾਂ ਨੇ ਬੜੀ ਚੁਸਤੀ ਨਾਲ ਵੋਟਾਂ ਵਾਲਾ ਐਸਾ ਚੋਣ ਸਿਸਟਮ ਕੌਮ ਦੇ ਗਲ ਪਾਇਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਧਰਮ ਵਿਹੁਣੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਬੰਦਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ ਦਾ ਰਾਹ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਿਆ। ਸਮੇਂ ਦੇ ਲੰਘਣ ਨਾਲ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਾਬਜ਼ਕਾਰਾਂ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਹੰਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਮਾੜਾ ਹੋਣ ਵੱਲ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ ਖਤਰੇ ਦੀ ਘੰਟੀ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਯੁਗ ਵਿੱਚ ਵੋਟ ਪਰਚੀ ਰਾਹੀਂ ਚੋਣ ਸਿਸਟਮ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਉਣਾ ਵੀ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਜਰੂਰ ਹੈ। ਚੋਣ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮੁਢਲੀ ਅਤੇ ਜਰੂਰੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਬਿੱਲਕੁੱਲ ਸਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਸੋਚ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੀ ਬਣਾਈਆਂ ਜਾਣ। ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਤਾਂ ਹੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਸਹੀ ਵੋਟਾਂ ਬਣਨ। ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ ਗੈਰ ਧਾਰਮਿਕ ਤੇ ਗੈਰ ਸਿੱਖ ਵੋਟਰ ਬਣਾ ਕੇ ਚੰਗੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦੀ ਸੋਚ ਸਿਰਫ ਮੂਰਖਤਾ ਦੀ ਹੀ ਲਖਾਇਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਸੰਜੀਦਾ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਐਸਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਕਿ ਸਿਰਫ ਧਾਰਮਿਕ ਬਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਯੋਗ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਹੀ ਵੋਟ ਬਣੇ ਅਤੇ ਸੁਆਰਥੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹਰ ਗੈਰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਿੱਖ ਨੂੰ ਵੋਟਰ ਬਣਨ ਤੋਂ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਜਾਵੇ। ਸੰਜੀਦਾ ਸਿੱਖ ਆਪਣੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਸਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ, ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਐਸਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿਯੋਗ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਸਗੋਂ ਪੂਰੀ ਇਮਾਨਦਾਰੀ ਨਾਲ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਫਰਜ਼ ਸਮਝ ਕੇ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾਉਂਦੇ। ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਐਕਟ 1925 ਦੇ ਚੈਪਟਰ 6 ਦੀ ਧਾਰਾ 49 ਅਤੇ ਚੈਪਟਰ 8 ਦੀ ਧਾਰਾ 92 ਵਿੱਚ ਇਹ

ਦਰਜ਼ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰ ਲਈ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ (ੳ) ਸਿੱਖ ਹੋਵੇ, (ਅ) ਆਪਣੀ ਦਾਹੜੀ ਕੇਸ ਨਾ ਕੱਟਦਾ ਹੋਵੇ, (ੲ) ਸਿਗਰਟਨੋਸ਼ੀ ਨਾ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ, (ਸ) ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਪੀਂਦਾ ਹੋਵੇ, (ਹ) ਪਤਿਤ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵੱਲੋਂ ਛਪਵਾਏ ਗਏ ਫਾਰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਪੰਜੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਰਜ ਹਨ ਪਰ ਇਸ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਜਾਂ ਸਹਿਜ ਸੁਭਾਅ ਵੱਡੀ ਗਲਤੀ ਇਹ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੇਠ 'ਪਤਿਤ' ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 2(1) ਅਨੁਸਾਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 1(9) ਅਨੁਸਾਰ ਸਿੱਖ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਐਕਟ ਦੀ ਇਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਨਾਮ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਕਰੇ: "ਮੈਂ ਸਿੱਖ ਹਾਂ, ਮੈਨੂੰ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ ਅਤੇ ਮੈਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ।" ਜਿਹੜਾ ਵਿਅਕਤੀ ਇਹ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ, ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਅਨੁਸਾਰ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸੇ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣੀ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰ ਮਰਯਾਦਾ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਯਤ ਕਰਨ ਹਿੱਤ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, "ਜੋ ਇਸਤਰੀ ਜਾਂ ਪੁਰਸ਼ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ, ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ (ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਤੱਕ), ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਦਸਮੇਸ਼ ਦੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਉੱਤੇ ਨਿਸ਼ਚਾ ਰੱਖਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ, ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੈ।" ਸਿੱਖ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲ੍ਹੇ ਬਹੁਤੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਨਾਲ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਐਮ ਪੀ ਰਾਜਦੇਵ ਸਿੰਘ ਅਨੁਸਾਰ 1996 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੋਟਾਂ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਵਾਲੇ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੱਦ ਦਰਜ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ 1996 ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੱਦ ਕਿਸੇ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਜਾਣ ਬੁੱਝ ਕੇ ਕਿਸੇ ਸਾਜਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਕੱਟ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਉਪਰੰਤ ਮੱਖੀ ਤੇ ਮੱਖੀ ਮਾਰਦਿਆਂ ਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਛਪਾਈ ਦੌਰਾਨ ਇਹ ਮੱਦ ਛੱਡੀ ਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਮੱਦ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਕਾਰਨ ਨਿਰੰਕਾਰੀ, ਨਾਮਧਾਰੀ, ਰਾਧਾ ਸੁਆਮੀ,

ਸੱਚਾ ਸੌਦਾ ਡੇਰਾ ਪ੍ਰੇਮੀ ਅਤੇ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ੀਏ ਆਦਿ ਜਿਹੜੇ ਕੇਸਾਧਾਰੀ ਹਨ, ਉਹ ਵੀ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਸਿਧਾਂਤਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ। ਸਿੱਖਾਂ ਦੀ ਬੇਧਿਆਨੀ ਕਾਰਨ ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਹੋਈ ਗਲਤੀ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਪਰ ਇਸ ਸਮੇਂ ਕੁੱਝ ਜਿਆਦਾ ਜਾਗਰਿਤੀ ਆਉਣ ਕਰਕੇ ਬਾਦਲ ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿੱਖ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਇਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਟਿਸ ਹਰਫੂਲ ਸਿੰਘ ਬਰਾੜ ਦੇ ਤਾਜ਼ਾ ਦਿੱਤੇ ਇਸ ਬਿਆਨ, ਕਿ ਵੋਟਰ ਦੇ ਨਾਮ ਪਿੱਛੇ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੌਰ ਸ਼ਬਦ ਦਾ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਨਹੀਂ, ਦਾ ਵੀ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਵੀ ਬਿੱਲਕੁੱਲ ਜਾਇਜ਼ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਜੇ ਸਿੱਖ ਨਾਲ, ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਕੌਰ ਸ਼ਬਦ ਲੱਗਣੇ ਜਰੂਰੀ ਨਾ ਹੋਣ ਤਾਂ ਸ਼ਿਸ਼ੂ ਸੋਰੇਨ, (ਬਾਪੂ) ਆਸਾ ਰਾਮ, ਰਾਮਦੇਵ, ਅਕਾਲੀ ਵਿਧਾਇਕ ਮੋਹਨ ਲਾਲ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਆਸ਼ੂਤੋਸ਼ ਦਾ ਚੇਲਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਰਗੇ ਅਨੇਕਾਂ ਹੋਰ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਵੋਟਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਸਕਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਵੀ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦਾਹੜੀ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੇ। ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਵਿੱਚ ਅੰਕਿਤ 'ਜਨਮ ਤੇ ਨਾਮ ਸੰਸਕਾਰ' ਸਿਰਲੇਖ ਹੇਠ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਦੇ ਘਰ ਬਾਲਕ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਣ ਮਗਰੋਂ, ਲੜਕੇ ਦੇ ਨਾਮ ਪਿੱਛੇ ਸਿੰਘ ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਲੜਕੀ ਦੇ ਨਾਮ ਪਿੱਛੇ ਕੌਰ ਸ਼ਬਦ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਜੇ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਇਸ ਮਦ ਤੋਂ ਛੋਟ ਦੇ ਕੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਡੇਰੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਵਾਰਥੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਆਗੂਆਂ ਤੇ ਵਰਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਬਣਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦੇ ਵਿੱਚ ਸਿੱਧੀ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਿੱਥੇ ਇਹ ਦਖਲ ਅੰਦਾਜ਼ੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗੀ ਉੱਥੇ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ ਜਾਗਰਤੀ ਕਾਰਨ ਬਗ਼ਾਵਤ ਉਠਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵੀ ਬਣ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਵਰਸ਼ ਲਈ ਹਾਨੀਕਾਰਕ ਹੋਵੇਗੀ। ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਚੇਅਰਮੈਨ ਜਸਟਿਸ ਬਰਾੜ ਦਾ ਇਹ ਬਿਆਨ ਬੜਾ ਹੀ ਗੈਰ ਜਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਫਾਰਮਾਂ ਦੀ ਹੂਬਹੂ ਨਕਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਹ

ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ। ਇੱਕ ਜੱਜ ਵੱਲੋਂ ਅਜਿਹੇ ਬਿਆਨ ਦੇਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਾਨੂੰਨ ਸਬੰਧੀ ਲਾਇਲੀ ਦਾ ਸਬੂਤ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਰਜ ਹੈ ਅਤੇ ਗੁਰਲੀਨ ਕੌਰ ਬਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੁੱਲ ਬੈਂਚ ਵੱਲੋਂ ਇਸਦੀ ਹੋਰ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਉਂਕਾ ਹੀ ਕੋਈ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਲੋੜ ਹੈ ਐਕਟ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਸਹੀ ਭਾਵਨਾ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੀ। ਜੇਕਰ ਕਿਸੇ ਹਾਈਕੋਰਟ ਦਾ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਜੱਜ, ਜੋ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਚੇਅਰਮੈਨ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਇਹ ਬਿਆਨ ਦੇਵੇ ਕਿ 1925 ਵਾਲੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਕੀ ਪਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਉਸਨੂੰ ਕੁੱਝ ਪਤਾ ਨਹੀਂ, ਉਸਨੇ ਤਾਂ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਹੀ ਕਰਨੀ ਹੈ, ਬੇਸ਼ਕ ਉਹ ਗਲਤ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਣ, ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਇਹ ਗਲਤੀ ਠੀਕ ਕਰਵਾਉਣੀ ਹੈ ਤਾਂ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਵਿੱਚੋਂ ਸੋਧ ਬਿੱਲ ਪਾਸ ਹੋਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਐਸਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅਕਤੀ ਆਪਣੇ ਅਹੁਦੇ ਨਾਲ ਇਨਸਾਫ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ। ਜੇ ਠੀਕ ਜਾਂ ਗਲਤ ਪਿਛਲੇ ਹੋਏ ਕੰਮਾਂ ਦੀ ਸਿਰਫ ਨਕਲ ਹੀ ਮਾਰਨੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਜੱਜ ਨੂੰ ਨਿਯੁਕਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ? ਕੀ ਕੋਈ ਦਸਵੀਂ ਪਾਸ ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ ਕਲਰਕ ਇਹ ਨਕਲ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸੇਵਾ ਨਹੀਂ ਨਿਭਾ ਸਕੇਗਾ? ਇਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭੁਲੇਖਾ ਪਾਉਂਦਾ ਅਤੇ ਗੈਰ ਜਿੰਮੇਵਾਰਾਨਾ ਬਿਆਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮੱਕੜ ਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ "ਇਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ੧੯੯੬ ਅਤੇ ੨੦੦੪ 'ਚ ਕਿੱਥੇ ਗਏ ਸੀ? ਹੁਣ ਵੀ ਵੋਟਾਂ ਬਣਨ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਏ ਨੂੰ ੧੫ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਹਨ, ਉਹ ਇਤਨਾ ਲੰਬਾ ਸਮਾਂ ਚੁੱਪ ਕਿਉਂ ਰਹੇ?" ਹੋਰ ਤਾਂ ਹੋਰ ਸ੍ਰ. ਮੱਕੜ ਨੇ ਤਾਂ ਫੋਟੋ ਵਾਲੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਕਾਰਡ ਦੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਫੋਟੋ ਦੀ ਕੋਈ ਜ਼ਰੂਰਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਦੀ ਉਮਰ ਹੱਦ ਨੂੰ ੨੧ ਤੋਂ ਘਟਾ ਕੇ ੧੮ ਸਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰ. ਮੱਕੜ ਦੇ ਇਸ ਵਿਰੋਧ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਦਾਲ ਵਿੱਚ ਕੁੱਝ ਕਾਲਾ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਾਰੀ ਦਾਲ ਹੀ ਕਾਲੀ ਹੈ। ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ ਜਾਗਰਿਤੀ ਤੋਂ ਘਬਰਾਹਟ ਵਿੱਚ ਹਨ, ਉਥੇ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਗੈਰ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਗੈਰ ਸਿੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵੀ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ

ਵਿੱਚ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਦੋ ਰਾਵਾਂ ਨਹੀਂ ਕਿ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਸਾਰੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਇੱਕ ਖਾਸ ਦਲ ਦਲ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੀ ਭੁਗਤਣਗੀਆਂ। ਸਾਫ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣਾਂ ਕਿਸੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਜਾਂ ਕਲੱਬ ਦੀਆਂ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀਆਂ ਬਲਕਿ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਲਈ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਮੁਢਲਾ ਕੰਮ ਹੈ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ। ਜਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀ ਕੇਵਲ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਦਸ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬਾਨ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਰੂ ਮੰਨਣ ਅਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਧਰਮ ਨੂੰ ਨਾ ਮੰਨਣ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਮੁਨਕਰ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੋਟਰ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦਿਹਾਤੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਆਪਣੇ ਸਮੱਰਥਕ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸ਼ਹਿਰੀ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਵਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ ਇੱਕ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ 50 ਵਿੱਚ, ਪੰਜਾਹ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਕਈ ਵੋਟਰ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦਾ ਹੀ ਮੂੰਹ ਮੁਲਾਜ਼ਾ ਰੱਖਣ ਲਈ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਹੀ ਫਾਰਮ ਭਰ ਕੇ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਹੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਾਰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਪੰਜ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵੱਧ ਵਾਰ ਵੋਟਾਂ ਬਣੀਆਂ ਵੇਖੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਵਾਰਡ ਨੰਬਰ, ਗਲੀ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਘਰ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਸਹੀ ਨਾ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਸਹੀ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਤਾਂ ਆਪਣੀ ਵੋਟ ਲੱਭਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਕਿੱਥੇ ਦਰਜ ਹੈ ਪਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਥੇਬੰਦਕ ਢਾਂਚੇ ਵਾਲੇ ਸਿਆਸੀ ਚੋਣ ਏਜੰਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਫਰਜ਼ੀ ਬੰਦਿਆਂ ਤੋਂ ਭੁਗਤਾ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਢਾਂਚਾ ਇੱਕ ਦਲ ਕੋਲ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਸੱਤਾਧਾਰੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾ 'ਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦੀ ਦੁਰਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਇਸਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਲਾਭ ਇਹੀ ਦਲ ਹੀ ਉਠਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕਾਰਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਇਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਅਣਲੋੜੀਂਦੇ ਦੱਸ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਨਿਰੋਲ ਧਰਮ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਠੀਕ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਦੇ ਕੇ ਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤੀ

ਆਪਣੀ ਕੋਈ ਜਿਮੇਵਾਰੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਕਤ ਸੋਧਾਂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਉਣ ਅਤੇ ਬੇਸ਼ਕ ਚੋਣਾਂ ਕੁੱਝ ਲੋਟ ਹੀ ਹੋ ਜਾਣ ਪਰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਚੋਣਾਂ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇਣ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਕਤ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਪੂਰੀਆਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣਾ ਅਤੇ ਗਲਤ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੇ ਕੇ ਗੈਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜੁਰਮ ਐਲਾਨ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਯੋਗ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ। ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਵੋਟ ਲੱਭਣ ਨੂੰ ਸੁਖਾਲਾ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਰ ਵੋਟਰ ਦੀ ਵੋਟ ਸਿਰਫ ਉਸਦੀ ਰਿਹਾਇਸ਼ ਵਾਲੇ ਆਪਣੇ ਵਾਰਡ ਵਿੱਚ ਹੀ, ਗਲੀ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਮਕਾਨ ਨੰਬਰ ਦੀ ਤਰਤੀਬ ਅਨੁਸਾਰ ਬਣਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਤਾਂ ਹੀ ਸੰਭਵ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕਰ ਬਾਕੀ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕਰਮਚਾਰੀ ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਖੁਦ ਆਪਣੀ ਹਾਜ਼ਰੀ 'ਚ ਫਾਰਮ ਭਰਵਾ ਕੇ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰੇ ਅਤੇ ਸ਼ਨਾਖਤੀ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਰਾਸ਼ਨ ਕਾਰਡ ਦੀ ਫੋਟੋ ਕਾਪੀ ਨੱਥੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਫੋਟੋਗਰਾਫੀ ਦਾ ਕੰਮ ਵੀ ਕਮਿਸ਼ਨ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕਰੇ। ਜੇਕਰ ਦੂਜੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਘਰ ਘਰ ਜਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਫੋਟੋਗਰਾਫੀ ਦੀ ਜਿੰਮੇਵਾਰੀ ਸਰਕਾਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਭਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਿਭਾਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਈਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਮਦੇਨਜ਼ਰ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਛਪੇ ਬਿਆਨ (ਅ) ਵਿੱਚ ਵੀ ਮਾਮੂਲੀ ਸੋਧ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ: ਆਪਣੀ ਦਾਹੜੀ ਜਾਂ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦਾ/ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਜਾਂ ਭਰਵੱਟੇ ਨਹੀਂ ਕੱਟਦੀ। (ੲ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਧੂਮਰਪਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ, ਦੀ ਥਾਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਤੰਬਾਕੂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ/ਕਰਦੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਜਰੂਰੀ ਸੋਧ ਦੀ ਵੀ ਲੋੜ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਚੁਣੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ ਸਹੁੰ ਚੁਕਣੀ ਪੈਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਨੂੰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਘੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ ਅਦਾ ਕਰੇਗਾ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਰ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਲਈ ਇਹ ਸਹੁੰ ਚੁਕਣੀ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉਹ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਹੈ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਕਮੇਟੀ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਵੀ ਮੈਂਬਰਸ਼ਿਪ ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ

ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਚੋਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਹੋਣੀ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜੇ ਫਾਰਮ ਵਿੱਚ ਪੰਜ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਇੱਕ ਹੋਰ ਛੇਵੀਂ ਸ਼ਰਤ ਵੀ ਜੋੜ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ "ਮੈਂ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਛਪੀ ਸਿੱਖ ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ। ਮੈਂ ਮਰਯਾਦਾ ਦੀ ਕਿਸੇ ਮੱਦ ਵਿੱਚ ਸੋਧ ਦੀ ਮੰਗ ਤਾਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਪਰ ਜਦ ਤੱਕ ਜਰੂਰੀ ਸੋਧ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਦਾ ਪਾਬੰਦ ਹਾਂ।" ਸਭ ਤੋਂ ਜਰੂਰੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਦੋਗਲਾਪਣ ਬਿੱਲਕੁੱਲ ਪ੍ਰਵਾਨਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪਰ ਇੱਥੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਧੜੇ ਨੇ ਹੀ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਦੋਗਲਾਪਣ ਜਾਹਰ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਖਾਲਸ ਸਿੱਖ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੇ ਏਜੰਟ ਦੱਸ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਆਪਣੇ ਸੰਵਿਧਾਨ 'ਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਪਾਰਟੀ ਹੈ ਪਰ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਚੋਣ ਕਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਪੰਥਕ ਪਾਰਟੀ ਹੈ। ਸ੍ਰ. ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਖੇੜਾ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਇਸ ਦੋਗਲੇਪਣ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲਗਵਾਉਣ ਲਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਰਿੱਟ ਵੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਹੈ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦਾ ਇਹ ਦੋਗਲਾਪਣ ਜਦੋਂ ਜੰਗ ਜਾਹਰ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਖਲਾਕੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਾਸੇ ਹੱਟ ਕੇ ਆਪਣੇ ਧਰਮ ਦਾ ਕੁੱਝ ਅੰਸ਼ ਲੋਕਾਂ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਜ਼ਾਦਾਨਾ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੜੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਹੁਣ ਤਾਂ ਯੂ ਪੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਯੂ ਪੀ ਵਿੱਚ ਨਗਰ ਪਾਲਿਕਾ ਤੇ ਨਗਰ ਨਿਗਮ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ 'ਤੇ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਤਾਂ ਇੱਕ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਧਰਮ ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਇਕੱਠੀ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਧਰਮ ਦੇ ਭਲੇ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਧਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਲਈ ਸਵਾਰੀ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੋੜਾ ਬਣਾ ਰੱਖਿਆ ਹੈ ਜਿਸ 'ਤੇ ਰੋਕ ਲੱਗਣੀ ਅਤਿ ਜਰੂਰੀ ਹੈ।

+91-98554-80797.

‘ਜਾਤ-ਪਾਤ’ ਉਦੋਂ ਤੇ ਅੱਜ

ਕੀ ਅੱਜ ਵੀ ਚਮੜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੂੰ, ਚਮਿਆਰ ਕਹਿਣ ਦੀ ਜੁਅੱਰਤ ਹੈ ਕਿਸੇ ‘ਚ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਤੰਗਵਾਲੀ

ਆਦਿ ਕਾਲ ‘ਚ ਜਦੋਂ ਤੋਂ ਇਸ ਧਰਤੀ ‘ਤੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ ਹੈ ਇਹ ਕਈ ਹਾਲਾਤਾਂ ‘ਚੋਂ ਲੰਘਿਆ ਹੈ। ਉਦੋਂ ਤੋਂ ਅੱਜ ਤੱਕ ਇਸ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਜਾ ਕਿ ਅੱਜ ਦਾ ਇਹ ਉਨਤ ਮਨੁੱਖ ਹੋਂਦ ‘ਚ ਆ ਸਕਿਆ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜੰਗਲਾਂ ‘ਚ ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਇਸ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਉੱਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋ ਕੇ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਨੁੱਖ ਸਿਰਫ ਆਪਣਾ ਪੇਟ ਭਰਨ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਇਸ ਦੀਆਂ ਇੰਨੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕੰਮ ਆਪ ਹੀ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਪਰ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਹ ਤਰੱਕੀ ਕਰ ਕੇ ਖੇਤੀ ਦੇ ਰੁਝਾਨ ਵੱਲ ਮੁੜੇ ਅਤੇ ਖੇਤੀ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਏ। ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਆਪ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਕੰਮ ‘ਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋ ਕੇ ਇੱਕੋ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਅਤੇ ਬਾਕੀਆਂ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਦੂਜਿਆਂ ‘ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਭਨਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ‘ਚ ਕੋਈ ਮੁਸ਼ਕਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਖੁਸ਼ਣ ਦਾ ਵੀ ਡਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਾਨੋ ਸਭ ਨੇ ਆਪਣਾ ਆਪਣਾ ਕੰਮ ਰਾਖਵਾਂ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਖੇਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਕੰਮਾਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਲੜੀ ‘ਚ ਪਰੋ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ, ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਂ ਪਾ ਕੇ ਬਾਕੀ ਦੇ ਕੰਮ ਸੋਨੇ ਚਾਂਦੀ ਆਦਿ ਵੀ ਹੋਂਦ ‘ਚ ਆਏ ਤੇ ਇੱਕ ਨਵੇਂ ਨਰੋਏ ਸਮਾਜ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾ ਹੋਈ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਜੋ ਵਿਅਕਤੀ ਲੋਹੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਗਿਆ ਉਹ ਲੋਹਾਰ, ਜੋ ਝੋਕੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਉਹ ਝਿਉਰ, ਜੋ ਚਮੜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਉਹ ਚਮਿਆਰ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਾਕੀ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਘਟੀਆ ਛੀਬਾ, ਨਾਈ, ਜੁਲਾਹਾ, ਘੁਮਿਆਰ, ਸੁਨਿਆਰ ਆਦਿ ਨਾਮਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਕੀਤਾ ਜਿਸਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬੇਵਕੂਫ਼ ਬਣਾ ਕੇ ਅੰਗ, ਹਵਾ, ਹਨ੍ਹੇਰੀਆਂ, ਤੂਫਾਨ, ਝੱਖੜ, ਸੱਪਾਂ ਤੇ ਹੋਰ ਖਤਰਨਾਕ ਜੰਗਲੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਦਾ ਡਰਾਵਾ ਦੇ ਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਝੂਠੀ ਮੂਠੀ ਪੂਜਾ ਕਰਵਾਉਣੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਵਾ ਕੇ ਆਪਣਾ

ਤੋਰੀ ਫੁਲਕਾ ਚਲਾ ਲਿਆ ਸੀ ਤੇ ਉਸਨੇ ਬਾਕੀ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਸ ‘ਚ ਲੜਾਉਣਾ ਵੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਕੁੱਝ ਸਮੇਂ ਬਾਅਦ ਜੋ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਚੇ ਅਤੇ ਜੋ ਛੋਟੇ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਹ ਨੀਚਾ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਹੀ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਰੱਖ ਦਿੱਤੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਉਚੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਗਾਤਾਰ ਜਾਤ ਪਾਤੀ ਆਧਾਰ ‘ਤੇ ਜਲੀਲ ਕਰਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਹੀਣ ਭਾਵਨਾ ਤਹਿਤ ਨੀਚਾ ਸਮਝਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਅਖੌਤੀ ਛੋਟੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅੱਗੇ ਉੱਚ ਨੀਚ ਆ ਗਈ। ਅੱਜ ਦੇ ਸਮੇਂ ‘ਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਵੰਡ ‘ਚੋਂ ਨੀਚੀਆਂ ਦਰਸਾਈਆਂ ਜਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜੱਟ ਕੌਮ ਦੇ ਲੋਕ ਬਾਕੀ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਨਾਲੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਪਰੀਮ ਸਮਝਦੇ ਹਨ। ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਈ ਮਜ਼ਹਬੀ ਸਿੱਖ, ਤਰਖਾਣ ਅਤੇ ਛੀਬੇ ਵੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਉਹ ਜਮੀਨਾਂ ਦੇ ਮਾਲਕ ਵੀ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਜ ਵੀ ਕੋਈ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦਾ। ਕਿਸੇ ਅਖੌਤੀ ਜੱਟ ਕੋਲ ਚਾਹੇ ਇੱਕ ਔਰਾ (ਸਿਆੜ) ਵੀ ਜ਼ਮੀਨ ਨਹੀਂ ਬਚੀ, ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ। ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੈ ਜ਼ਮੀਨ+ਦਾਰ ਭਾਵ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮਾਲਕ। ਜਿਸ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਹੀ ਨਹੀਂ ਉਹ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਤੇ ਜਿਸ ਕੋਲ ਜ਼ਮੀਨ ਹੈ ਅਖੌਤੀ ਨੀਵੀਂ ਜਾਤ ਕੋਲ, ਉਹ ਜ਼ਿਮੀਂਦਾਰ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ? ਚਲੋ!

ਹੁਣ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ‘ਚ ਤਰੱਕੀ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਘਟੀਆ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਕਰਦੇ ਵਧੀਆ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਤਰੱਕੀ ਕਰਨਾ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਕ ਹੱਕ ਹੈ। ਹੁਣ ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਅੱਜ ਚਮੜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਅੱਜ ਉਹ ਚਮਿਆਰ ਹੈ ਅਤੇ ਕਲ੍ਹ ਉਹ ਚਮੜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਉਹ ਚਮਿਆਰ ਰਹਿ ਜਾਵੇਗਾ? ਚਲੋ ਮੰਨ ਲਓ ਕਿ ਇੱਕ ਚਮੜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਮਿਆਰ ਦਾ ਲੜਕਾ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖ ਕੇ ਕੋਈ ਨੌਕਰੀ

ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹੁਣ ਉਹ ਲੜਕਾ ਚਮੜੇ ਦਾ ਵੀ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁਣ ਵੀ ਉਹ ਚੁਮਿਆਰ ਹੀ ਅਖਵਾਏਗਾ? ਨਹੀਂ ਨਾ?। ਪਰ ਅੱਜ ਇਹ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਲੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਉੱਚੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਇਸੇ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜਲੀਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਇਹ ਤਾਂ ਰਿਹਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਿ ਪੁਰਾਤਨ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਜਾਤ ਜਾਂ ਵਰਣ ਵੰਡ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰਨੇ ਹਨ। ਹੁਣ ਲੱਗਭੱਗ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ 'ਚ ਲੋਕਤੰਤਰ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕਤੰਤਰ 'ਚ ਬਿਨਾਂ ਜਾਤ ਭੇਦ ਦੇ ਹਰ ਬੰਦਾ ਹਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅੱਜ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਲਾਡਲੀ ਕੌਮ 'ਰੰਘਰੇਟੇ ਗੁਰੂ ਕੇ ਬੇਟੇ' ਅਖੌਤੀ ਨੀਚੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਲੋਕ ਆਪਣਾ ਰਵਾਇਤੀ ਕੰਮ ਛੱਡ ਕੇ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਮਕਾਨ ਉਸਾਰੀ, ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਜਾਂ ਫੈਕਟਰੀਆਂ 'ਚ ਇੱਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੌਕਰੀਆਂ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਏ ਹਨ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਦੀ ਮੋਹਰ ਲਹਿ ਸਕੀ ਹੈ? ਬਿੱਲਕੁੱਲ ਨਹੀਂ। ਹੁਣ ਆਉਂਦੇ ਇਸਦਾ ਦੂਜਾ ਪਾਸਾ ਦੇਖੀਏ। ਮੰਨ ਲਵੋ ਕਿ ਸਦੀਆਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੋਈ ਸਵਰਣ ਜਾਤੀ ਦਾ ਮਨੁੱਖ ਸੋਨੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸਵਰਣ ਸੀ ਪਰ ਅੱਜ ਉਹ ਚਮੜੇ ਦੇ ਬੂਟਾਂ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਕਰਨ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀ ਅੱਜ ਉਸਨੂੰ ਚੁਮਿਆਰ ਕਿਹਾ ਜਾਣ ਲੱਗ ਪਿਆ ਹੈ? ਬਿੱਲਕੁੱਲ ਨਹੀਂ। ਉਹ ਚਾਹੇ ਚਮੜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੈ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਸੁਨਿਆਰ, ਹੈ ਉਹ ਫਿਰ ਵੀ ਬਾਣੀਆ, ਹਾਂ ਇੱਕ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਮਿਆਂ 'ਚ ਜਦ ਕੋਈ ਇੱਕ ਵੇਦ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਬੇਦੀ, ਦੋ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਦਿਵੇਦੀ, ਤਿੰਨ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਤਿਵੇਦੀ, ਚਾਰ ਵੇਦਾਂ ਦਾ ਗਿਆਤਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਚਾਹੇ ਹੁਣ ਇੱਕ ਦਾ ਕੁੱਕੜ ਨਾ ਜਾਣਦੇ ਹੋਣ ਉਹ ਤਾਂ ਵੀ ਦਿਵੇਦੀ ਤੇ ਚਤੁਰਵੇਦੀ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੱਲ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਦੁਆਰਾ ਚਮੜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਜਾਤ ਅਭਿਮਾਨੀ ਦੀ। ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਇਹ ਹਿੰਮਤ ਕਰਕੇ ਤਾਂ ਦੇਖੋ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਕੀ ਬੀਤਦੀ ਹੈ। ਬੂਟ ਚਮੜੇ ਦੇ ਬਣੇ ਹਨ ਅਤੇ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕਾਰੋਬਾਰ ਕਰੇਗਾ ਉਹ ਚੁਮਿਆਰ ਹੀ ਹੋਇਆ ਨਾ! ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੋਰਡ ਲੱਗਿਆ ਹੈ 'ਅਗਰਵਾਲ ਬੂਟ ਹਾਊਸ', 'ਸਿੰਗਲਾ ਬੂਟ ਹਾਊਸ', ਆਦਿ ਆਦਿ। ਹੁਣ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਹਿ ਕੇ ਦੇਖੋ ਕਿ ਲਿਆ ਚੁਮਿਆਰਾ ਦਿਖਾ ਕੋਈ ਜੁੱਤਾ! ਉਹ ਝੱਟ ਬੋਲੇਗਾ, ਤੈਨੂੰ ਬੋਰਡ ਲੱਗਿਆ ਨਹੀਂ ਦਿਖਦਾ ਓਏ? ਸਿੰਗਲਾ ਜਾਂ ਅਗਰਵਾਲ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ? ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਾ ਹੋਵੇ ਬਣੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਚੁਮਿਆਰ,

ਛੀਂਬਾ ਜਾਂ ਨਾਈ ਕਹਿੰਦੇ ਹੋ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕਦ ਤੁਹਾਨੂੰ ਬੋਰਡ ਲਾ ਕੇ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਚੁਮਿਆਰ ਜਾਂ ਛੀਂਬਾ ਜਾਂ ਨਾਈ ਹੈ? ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਦੇਖ ਕੇ ਹੀ ਇਹ ਨਾਮ ਪਰੇ ਸਨ। ਹੁਣ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਨੂੰ ਦੇਖਕੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕੰਮ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਨਾਮ ਨਾਲ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤਕਲੀਫ ਕਿਉਂ ਹੋਣ ਲੱਗ ਪਈ ਹੈ? ਜੇ ਇੰਨੀ ਹੀ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਛੱਡ ਦਿਓ ਇਹ ਕੰਮ। ਸੱਚੀ ਗੱਲ ਤਾਂ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸਮੇਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਣ ਨਾਲ ਜਿਸ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਜਿਆਦਾ ਮੁਨਾਫਾ ਦਿਸਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਇਹ ਲੋਕ ਅਪਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਜਾਤ ਦਾ ਠੱਪਾ ਤਾਂ ਹੁਣ ਲੱਗ ਹੀ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਫਲਾਣੇ ਹਾਂ। ਅਖੌਤੀ ਨੀਵਾਂ ਚਾਹੇ ਨੀਚਾ ਕੰਮ ਛੱਡ ਵੀ ਗਿਆ ਹੈ ਪਰ ਉਸਦਾ ਠੱਪਾ ਹਾਲੇ ਵੀ ਉਹੀ ਲਗਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਹੁਣ ਜਦ ਚੁਮਿਆਰਾਂ ਦਾ ਚਮੜੇ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਕੇ ਰੁਪਏ ਕਮਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਆਇਆ ਸੀ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵੱਡੇ ਵਪਾਰੀਆਂ ਨੇ ਫੈਕਟਰੀਆਂ ਲਾ ਕੇ ਇਹ ਕੰਮ ਹਥਿਆ ਲਿਆ ਹੈ। 'ਬਾਟੇ' (ਜੁੱਤੇ ਬਣਾਉਣ ਵਾਲੀ ਕੰਪਨੀ ਦਾ ਮਾਲਕ) ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਹਿ ਕੇ ਦੇਖੋ ਤਾਂ ਚੁਮਿਆਰ? ਰਤਨ ਟਾਟੇ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਹਿਕੇ ਦੇਖੋ ਲੁਹਾਰ? ਚਲੋ! ਹੁਣ ਇੱਕ ਅਖੌਤੀ ਚੁਮਿਆਰ ਦਾ ਲੜਕਾ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਡੀਸੀ ਲੱਗ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਚੁਮਿਆਰ ਹੀ ਹੈ। ਕਿਉਂ ਬਣੀ? ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਦੇ ਘਰਦਾ ਇੱਕ ਮੈਂਬਰ ਸਰਪੰਚ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਸ ਘਰਦੇ ਸਾਰੇ ਹੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੂੰ 'ਸਰਪੰਚ' ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਕੇ ਬੁਲਾਉਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਪਰ ਇੱਕ ਅਖੌਤੀ ਨੀਚ ਜਾਤ ਡੀਸੀ ਬਣ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ਹਾਲੇ ਵੀ ਚੁਮਿਆਰ। ਭਾਵ ਪੱਥਰ ਪਹਾੜ 'ਚੋਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਭੱਠੀ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਸੋਨਾ ਵੀ ਬਣਾ ਲਿਆ, ਉਸਦੇ ਗਹਿਣੇ ਵੀ ਬਣਾ ਲਏ ਪਰ ਉਸਦਾ ਨਾਮ ਜੇ ਸੋਨੇ ਦੀ ਥਾਂ ਅਜੇ ਵੀ ਪੱਥਰ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾਈਏ ਤਾਂ ਸਾਨੂੰ ਸਿਆਣੇ ਕੌਣ ਕਹੇਗਾ?

ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁੱਧ, ਦੁੱਧ ਨੂੰ ਗਰਮ ਕਰਕੇ, ਜਾਗ ਲਾ ਕੇ, ਰਿਤਕ ਕੇ ਮੱਖਣ ਬਣਾਕੇ, ਫਿਰ ਗਰਮ ਕਰਕੇ ਘਿਓ ਬਣਾ ਲਿਆ ਤੇ ਜੇ ਕੋਈ ਅਜੇ ਵੀ ਉਸਨੂੰ ਦੁੱਧ ਹੀ ਕਹੀ ਜਾਏ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਮੂਰਖ ਨਹੀਂ ਕਹਾਂਗੇ ਤਾਂ ਹੋਰ ਕੀ ਕਹਾਂਗੇ? ਇਹੀ ਕਹਾਣੀ ਇੱਥੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹੋ ਹਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਅਖੌਤੀ ਨੀਵੀਆਂ ਜਾਤੀਆਂ ਦਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਉੱਚ ਜਾਤੀ ਅਭਿਮਾਨੀਆਂ ਨੇ ਕਰ ਰੱਖਿਆ ਹੈ। ਫਿਰ ਕੀਤਾ ਕੀ ਜਾਵੇ? ਚਾਹੀਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਆਧੁਨਿਕ ਭੱਠੇ ਹੋਂਦ 'ਚ ਆਏ ਤਾਂ ਇਹ ਭੱਠੇ ਲਾਉਣ ਲਈ ਪਹਿਲਾਂ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ

ਵਾਲੇ ਘੁਮਿਆਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਾਹੇ ਕਰਜ਼ੇ ਦੇਣੇ ਪੈਂਦੇ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਉਚ ਜਾਤੀ ਦੀ ਨੀਅਤ ਸਾਫ਼ ਹੋਵੇ ਤਦ ਨਾ? ਜਦ ਪਾਣੀ ਦੇ ਘੜੇ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ, ਅੱਜ ਜਦ ਅਤੀ ਆਧੁਨਿਕ ਇੰਟਾਂ ਦੇ ਭੱਠੇ ਲਾਉਣ ਦਾ ਕੰਮ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮੇਲ ਬਣਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਅਖੌਤੀ ਉਚ ਜਾਤੀ ਦੇ ਬੇਈਮਾਨ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਹਥਿਆ ਲਿਆ। ਹੁਣ ਕੋਈ ਕਹਿ ਕੇ ਦੇਖੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘੁਮਿਆਰ, ਸਿਰ ਨਾ ਪਾਤ ਦੇਣ ਤਾਂ। ਇਹ ਮੈਂ ਕੋਈ ਹਵਾ 'ਚ ਗੱਲਾਂ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ, ਬਿੱਲਕੁੱਲ ਸਚਾਈ ਹੈ। ਦਾਸ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਨੂੰ ਬੂਟ ਦਿਖਾਉਣ ਲਈ ਚਮਿਆਰ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਖੌਤੀ ਉਚ ਜਾਤੀ ਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਬੋਰਡ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ।

ਉਸਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇਹੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਂ ਬੋਰਡ ਲੱਗਿਆ ਦੇਖਾਂ। ਮੈਂ ਬੂਠਾ ਮੂਠਾ ਬੋਰਡ ਦੇਖਕੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਤੂੰ ਤਾਂ ਇਹ ਕੰਮ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਚੁਮਿਆਰਾਂ ਵਾਸਤੇ ਰਾਖਵਾਂ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਿਸਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ ਰਾਖਵਾਂ? ਮੈਂ ਤਪਾਕ ਨਾਲ ਕਿਹਾ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ। ਉਹ ਮੇਰੀ ਨੀਤ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਮੈਂ ਲੜਾਈ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਾਂ ਅਤੇ ਬੂਟ ਵੀ ਸ਼ਾਇਦ ਨਾ ਹੀ ਖਰੀਦਾਂ। ਉਹ ਝੱਟ ਬਦਲ ਗਿਆ। ਮੈਨੂੰ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਪੁੱਛਣ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ। ਹੁਣ ਸਵਾਲ ਉਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕਾ ਹੀ ਹੱਕ ਮਿਲ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬਾਕੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੁਰਾਤਨ ਕਾਰਜਸ਼ੈਲੀ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਹੀ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਨਾ ਹੈ? ਫਿਰ ਕੀਤਾ ਕੀ ਜਾਵੇ?

ਚਾਹੀਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਦਸ ਸਾਲ ਬਾਅਦ ਜਾਂ ਬਿਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸੇ ਇੱਕ ਕਮਿਸ਼ਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਜਿਹੜਾ ਕਿ ਇਹ ਪਤਾ ਕਰੇ ਕਿ ਕਿਸਨੇ ਆਪਣਾ ਜੱਦੀ ਪੁਸ਼ਤੀ ਕੰਮ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਕਿਹੜਾ ਕੰਮ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਉਸਦੀ ਬਦਲੀ ਹੋਈ (ਰਿਵਾਈਜ਼ਡ) ਜਾਤ ਕੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਹੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਉਚੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰਾਂ ਦਾ ਦਿਮਾਗ ਟਿਕਾਣੇ ਸਿਰ ਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਖੌਤੀ ਬ੍ਰਾਹਮਣਾਂ ਦੁਆਰਾ ਝੂਠੀਆਂ ਮੂਠੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾ ਸੁਣਾ ਕੇ ਲੋਕਾਂ 'ਚ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਉਣ ਖਿਲਾਫ਼ ਆਵਾਜ਼ ਚੁੱਕੀ ਤੇ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਜਾਂ ਕਰਵਾਏ ਜਾਂਦੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਨੂੰ

ਚੌਰਾਹੇ 'ਚ ਭੰਡਿਆ। ਗੁਰੂਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਹੀ ਇਸ ਵਰਤਾਰੇ ਦਾ ਤੋੜ ਹੈ, ਜਿਹੜਾ ਕਿਸੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਝੰਜਟ 'ਚ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਉਹ ਹਰ ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵਧੀਆ ਅਤੇ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਚ ਨੀਚ ਦਾ ਸਖਤ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਖੰਡਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਅਖੌਤੀ ਉਚੀ ਜਾਤੀ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਧਰਮ ਰਾਸ ਨਹੀਂ ਆ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਹਰ ਵਕਤ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਡਰ ਵੱਢ ਵੱਢ ਖਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋੜ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਤਾਂ ਅੱਜ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਜਾਤਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤਹਿ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ ਜਾਂ ਫਿਰ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਹੀ ਕੈਂਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਣ, ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਜ਼ਮੀਨ ਗਰੀਬਾਂ 'ਚ ਬਰਾਬਰ ਵੰਡੀ ਜਾਵੇ।

ਅੱਜ ਦੇ ਸਾਇੰਸ ਯੁਗ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇ ਲੋਕ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਡਾਕਟਰ ਹੈ, ਕੋਈ ਸਾਇੰਸਦਾਨ ਹੈ, ਕੋਈ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਹੈ, ਕੋਈ ਅਫਸਰ ਹੈ, ਕੋਈ ਕਲਰਕ ਹੈ, ਕੋਈ ਪਾਇਲਟ ਹੈ, ਕੋਈ ਮਾਸਟਰ ਹੈ, ਭਾਵ ਜੋ ਜੋ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਸ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਜਾਤ ਤਹਿ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਪਰ ਇਹ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਕਿੱਤੇ ਹੀ ਇੰਨੇ ਹਨ ਕਿ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਘੱਟ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ। ਜੇਕਰ ਅੱਜ ਦੇ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਕੰਮਾਂ ਕਾਰਾਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਜਾਤ ਮਿਥਣੀ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕਲਰਕ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ, ਡਾਕਟਰ, ਸਾਇੰਸਦਾਨ, ਪੁਲੀਸ, ਫੌਜੀ ਆਦਿ ਅਤੇ ਅੱਗੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੋਰ ਬਰਾਂਚਾਂ ਜਿਵੇਂ ਡਾਕਟਰ ਅੱਗੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ, ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਅੱਗੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਦਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ।

ਪਰ ਬੜੇ ਅਫਸੋਸ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜੋ ਜਾਤ ਪਾਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤੀ, ਉਹ ਉਹੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਾਤ ਖਤਮ ਕਰ ਪਾਉਣਾ ਜਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਤਹਿ ਕਰ ਪਾਉਣਾ ਸੰਭਵ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਮਹਾਨ ਭਾਰਤ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਧਰਮ, ਨਸਲ ਅਤੇ ਜਾਤ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਜੋ ਦੰਗੇ ਭੜਕ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਅਤਿਵਾਦ ਜਾਂ ਅਰਥਚਾਰੇ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਭੜਕਦੇ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ 'ਜਾਤ' ਇਸ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਪ੍ਰਚਲਣ ਨੂੰ ਬਦਲਣ 'ਚ ਉੱਕਾ ਹੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਰਮ, ਜਾਤ ਅਤੇ ਨਸਲ ਦੇ ਨਾਮ 'ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਰੋਟੀਆਂ ਸੇਕਦੀ ਰਹੇਗੀ।

98557-58064

ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੌਮ ਆਪ ਹੀ ਵੰਡੀ ਗਈ ਅਨੇਕਾਂ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ!

ਇਕਵਾਕ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਬਚਨ ਹਨ :
ਜਾਤਿ ਜਨਮ ਨਹੋ ਪੁਛੀਐ ਸਚ ਘਰੁ ਲੇਹ ਬਤਾਇ ॥
ਸਾ ਜਾਤਿ ਸਾ ਪਤ ਹੈ ਜੇਹੇ ਕਰਮ ਕਮਾਇ ॥

(ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਮਹਲਾ ੧, ਪੰਨਾ ੧੩੩੦)

ਗੁਰਮਤਿ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਅੰਸ਼ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇੱਕ ਹਨ । ਗੁਰਮਤਿ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਮਨੁੱਖ ਉਚਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਨੀਵਾਂ ਨਹੀਂ । ਪ੍ਰਭੂ ਭਗਤੀ ਅਤੇ ਨੇਕ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਉਤਮ ਹਨ ਅਤੇ ਗੁਰੂ ਤੋਂ ਬੇ-ਮੁੱਖ ਭਾਵ ਮਾੜੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨੀਵੇਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ :
ਖਸਮੁ ਵਿਸਾਰਹਿ ਤੇ ਕਮਜਾਤਿ ॥
ਨਾਨਕ ਨਾਵੈ ਬਾਝੁ ਸਨਾਤਿ ॥

(ਆਸਾ ਮ. ੧, ਪੰਨਾ ੧੦)

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਈ ਧਰਮਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਚਾ ਨੀਵਾਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ । ਜੇਕਰ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਾਹਮਣੀ ਮੱਤ ਅਨੁਸਾਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਖਾਂ ਤੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਅਤੇ ਭਿਆਨਕ ਪੁਸਤਕ ਤਿਆਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ । ਅਜੋਕੇ ਯੁੱਗ ਦੇ ਮਹਾਨ ਵਿਦਵਾਨ, ਸਿਆਸਤਦਾਨ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਰਚੇਤਾ ਡਾ. ਅੰਬੇਦਕਰ ਜੀ ਦਾ ਕਥਨ ਹੈ ਕਿ "ਜਾਤ ਪਾਤ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਵਿਤਕਰਾ ਹਿੰਦੂ ਧਾਰਮਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਹੀ ਪ੍ਰਚੱਲਤ ਹੋਇਆ ਹੈ ।" ਇਨ੍ਹਾਂ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧੱਕਾ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਮਿਸਾਲ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਮੰਨੂ ਅਧਿਆਇ 8ਵਾਂ ਦੇ ਸਲੋਕ ਨੰਬਰ 270 ਵਿੱਚ ਮੰਨੂ ਜੀ ਆਪ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ : "ਪੈਰਾਂ ਤੋਂ ਜੰਮਿਆ ਸੂਦਰ ਜੇਕਰ ਬ੍ਰਾਹਮਣ, ਖੱਤਰੀ ਜਾਂ ਵੈਸ਼ ਨੂੰ ਕੌਤਾ ਬਚਨ ਬੋਲੇ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਉਸਦੀ ਜੀਭ ਕਟਵਾ ਦੇਵੇ।" 272ਵੇਂ ਸਲੋਕ ਵਿੱਚ ਲਿਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜੇ ਕੋਈ ਸੂਦਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਕਰੇ ਤਾਂ ਰਾਜਾ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ ਅਤੇ ਕੰਨ ਵਿੱਚ ਉਬਲਦਾ ਤੇਲ ਪਾ ਦੇਵੇ । ਜੇ ਕੋਈ ਸੂਦਰ ਮੰਤਰ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਭਗਤੀ ਕਰੇ ਤਾਂ ਉਸਦੀ ਜੀਭ ਕੱਟ ਦੇਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ । ਸ਼ਾਇਦ ਇਸੇ ਤਾਲੀਮ ਦਾ ਅਸਰ ਸੀ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਰਾਮ ਚੰਦਰ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ੰਬੂਕ ਦਾ ਸਿਰ

ਇਸੇ ਲਈ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਸੂਦਰ ਸੀ । ਇਸ ਘਟਨਾ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਬਾਲਮੀਕ ਰਮਾਇਣ ਦੇ ਉਤਰ ਕਾਂਡ 76 ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ।

ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਮਿਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਇੱਕ ਐਸੇ ਮੱਤ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜੋ ਮੁਕੰਮਲ ਅਤੇ ਸੰਪੂਰਨ ਇਨਸਾਨੀਅਤ ਦਾ ਧਰਮ ਹੈ । ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਇਸ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਖੁਦੀ, ਬਖੀਲੀ, ਘ੍ਰਿਣਾ, ਈਰਖਾ, ਜਾਤ-ਪਾਤ ਆਦਿ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ । ਸਗੋਂ ਜਾਤ ਦੇ ਅਭਿਮਾਨੀਆਂ ਨੂੰ ਡੰਕੇ ਦੀ ਚੋਟ ਨਾਲ ਲਲਕਾਰਿਆ :

ਜੋ ਤੂੰ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਬ੍ਰਾਮਨੀ ਜਾਇਆ ॥

ਤਉ ਆਨ ਬਾਟ ਕਾਰੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ॥

ਤੁਮ ਕਤ ਬ੍ਰਾਹਮਣੁ ਹਮ ਕਤ ਸੂਦ ॥

ਹਮ ਕਤ ਲਹੁ ਤੁਮ ਕਤ ਦੂਧ ॥

(ਗਉੜੀ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਅੰਗ ੩੨੪)

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੀ ਇਸ ਗੰਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਭਰਪੂਰ ਉਪਰਾਲੇ ਕੀਤੇ । ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਜਾਤ ਅਭਿਮਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰ-ਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਕੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਦੋਸਤੀ ਹੀ ਨੀਚ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਹੈ ।

ਨੀਚਾ ਅੰਦਰਿ ਨੀਚ ਜਾਤਿ ਨੀਚੀ ਹੁ ਅਤਿ ਨੀਚੁ ॥
ਨਾਨਕ ਤਿਨ ਕੈ ਸੰਗਿ ਸਾਥਿ ਵਡਿਆ ਸਿਉ ਕਿਆ
ਰੀਸ ॥ ਜਿਥੈ ਨੀਚ ਸਮਾਲੀਅਨ ਤਿਥੈ ਨਦਰਿ ਤੇਰੀ
ਬਖਸੀਸ ॥ (ਸਿਰੀ ਰਾਗ ਮ. ੧, ਪੰਨਾ ੬੨੧)

ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਮੀਲ ਪੈਦਲ ਸਫ਼ਰ ਤਹਿ ਕੀਤਾ । ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਧਰਮ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਕਿ

'ਏਕੁ ਪਿਤਾ ਏਕਸੁ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ ਤੂ ਮੇਰਾ ਗੁਰੁ
ਹਾਈ।।' (ਸੋਰਠਿ ਮ.ਪ., ਪੰਨਾ-੬੧੧)

ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਸਾਰਿਆਂ ਪਰਚਾਰਕ ਦੋਰਿਆਂ ਦੌਰਾਨ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਅਖੌਤੀ ਮਿਰਾਸੀ ਜਾਤ ਦੇ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਨੂੰ

ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਕੋਈ ਜਾਤ ਅਭਿਮਾਨੀ ਪੁੱਛ ਕਰਦਾ ਕਿ ਇਹ ਕੌਣ ਹਨ ? ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਕਹਿ ਦੇਂਦੇ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰਾ ਗੁਰ ਭਾਈ ਹੈ । ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਤੋਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜਾਤ ਬਾਰੇ ਪੁੱਛਿਆ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਫੁਰਮਾਇਆ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਜਾਤ ਨਹੀਂ ਸਿਰਫ਼ ਪ੍ਰਭੂ ਸ੍ਵਾਂਗੀ ਹਾਂ । ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੋਰ ਸ਼ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਮਾਨ ਨਹੀਂ ।

"ਤੂੰ ਸਾਹਿਬ, ਹਉਂ ਸਾਂਗੀ ਤੇਰਾ, ਪ੍ਰਣਵੈ ਨਾਨਕ ਜਾਤਿ ਕੈਸੀ ॥ (ਆਸਾ ਮ. ੧, ਪੰਨਾ-੩੫੮)

ਦੂਜੇ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਵੀ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਕੋਹੜ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਗਤ ਪੰਗਤ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ । ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਬ੍ਰਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਤ-ਪਾਤ, ਛੂਤ-ਛਾਤ, ਰੰਗ ਨਸਲ ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਤੋਂ ਸਭ ਮਨੁੱਖ ਇਕੋ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਇੱਕੋ ਪੰਗਤ ਵਿੱਚ ਸਾਂਝੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬੈਠ ਕੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਦਾ ਛਕਣ ਲੱਗ ਪਏ । ਤੀਜੇ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਹੁਕਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ "ਪਹਿਲੇ ਪੰਗਤ ਪਾਛੈ ਸੰਗਤ" । ਗੁਰੂ ਅਮਰਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਗਇੰਦਵਾਲ ਸਾਹਿਬ ਵਿਖੇ ਬਉਲੀ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ । ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਰਾਮਦਾਸ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਖੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੇ ਗੁੜ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਰੋਵਰਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੀਤਾ । ਜਾਤ-ਪਾਤ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਹਰਿਮੰਦਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਸਾਈਂ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਜੀ ਕੋਲੋਂ ਰਖਵਾ ਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਅਮਲੀ ਜਾਮਾ ਪਹਿਨਾ ਦਿੱਤਾ :

ਸਭੁ ਕੋ ਮੀਤੁ ਹਮ ਆਪਨ ਕੀਨਾ ਹਮੁ ਸਭਨਾ ਕੇ ਸਾਜਨ ॥ (ਧਨਾਸਰੀ ਮ. ੫, ਪੰਨਾ ੬੭੧)

ਪੰਜਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਨੇ ਤਾਂ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਅਤੇ ਇਨਕਲਾਬੀ ਕਦਮ ਉਸ ਸਮੇਂ ਚੁੱਕਿਆ, ਜਦੋਂ ਸਰਬ ਮਾਨਵਤਾ ਦੇ ਰਹਿਬਰ 'ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ' ਦੀ ਸੰਪਾਦਨਾ ਕਰ ਕੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਜਾਤ ਪਾਤ, ਰੰਗ-ਨਸਲ, ਭੇਦ-ਭਾਵ, ਦੇਸ਼-ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਆਦਿ ਦੇ ਵਿਤਕਰਿਆਂ ਤੋਂ 35 ਮਹਾਂਪੁਰਸ਼ਾਂ ਦੀ ਬਾਣੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕਰਕੇ

"ਅਵਲਿ ਅਲਹ ਨੂਰੁ ਉਪਾਇਆ ਕੁਦਰਤਿ ਕੇ ਸਭ ਬੰਦੇ। ਏਕ ਨੂਰੁ ਤੇ ਸਭੁ ਜਗੁ ਉਪਜਿਆ ਕਉਨ ਭਲੇ ਕੇ ਮੰਦੇ ॥" (ਪ੍ਰਭਾਤੀ ਭਗਤ ਕਬੀਰ ਜੀ, ਪੰਨਾ ੧੩੪)

ਦੇ ਮਹਾਂਵਾਕ ਅਨੁਸਾਰ ਸਰਬ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਕਾਲ ਪੁਰਖ ਦੀ ਔਲਾਦ ਹੋਣ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ

ਦਸਮੇਸ਼ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ ਸੁਨਿਆਰੇ ਦੀ ਸੋਂ ਠੱਕ-ਠੱਕ ਨਾਲੋਂ ਲੁਹਾਰ ਦੀ ਇੱਕੋ ਠਾਹ ਨਾਲ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਇਸ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਿਲੇ ਨੂੰ ਢਹਿ ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ । ਜਦੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਜਾਤਾਂ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕੋ ਬਾਟੇ ਵਿੱਚੋਂ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਛਕਾ ਕੇ, ਇੱਕੋ ਪਿਤਾ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਇੱਕ ਮਾਤਾ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ, ਇੱਕੋ ਜਨਮ ਅਸਥਾਨ ਸ੍ਰੀ ਕੇਸਗੁੜ ਸਾਹਿਬ ਅਤੇ ਵਾਸੀ ਸ੍ਰੀ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਬਣਾ ਕੇ ਆਪ ਖਾਲਸੇ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਗਏ । ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਮਨੁੱਖਤਾ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਵੰਡੀਆਂ ਦਾ ਹਮੇਸ਼ਾਂ-ਹਮੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਭੋਗ ਪਾ ਕੇ ਐਲਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ,

ਹਿੰਦੂ ਤੁਰਕ ਕੋਊ ਰਾਫਜੀ ਇਮਾਮ ਸਾਫੀ, ਮਾਨਸ ਕੀ ਜਾਤ ਸਭੈ, ਏਕੈ ਪਹਿਚਾਨਬੋ ॥

ਪਰ ਅੱਜ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਕਹਿਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਅੱਜ ਅਸੀਂ ਲੋਕਾਈ ਨੂੰ ਗੁਰਮਤਿ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ "ਸਭੇ ਸਾਂਝੀਵਾਲ ਸਦਾਇਨਿ" ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਤਾਂ ਕੀ ਜਾਗ੍ਰਿਤ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਖੁਦ ਹੀ ਦੁਰਮਤ ਦੇ ਹਨ੍ਹੇਰੇ ਵਿੱਚ ਫਸ ਕੇ ਕੌਮ ਨੂੰ ਖੇਰੁੰ-ਖੇਰੁੰ ਕਰਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ । ਅੱਜ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀਆਂ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਭੁਲਾ ਕੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਾਵਾਂ ਪਿੱਛੇ 'ਸਿੰਘ' ਜਾਂ 'ਕੌਰ' ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸੇਠੀ, ਬੇਦੀ, ਭੱਲੇ, ਸਿੱਧੂ, ਸੈਣੀ, ਢਿਲੋਂ ਆਦਿ ਲਿਖਵਾ ਕੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉੱਚਾ ਦੱਸਣ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ । ਜਦਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਬਚਨ ਹਨ:

ਜਾਤਿ ਕਾ ਗਰਬੁ ਨ ਕਰਿ ਮੁਰਕ ਗਵਾਰਾ ॥

ਇਸੁ ਗਰਬ ਤੇ ਚਲਹਿ ਬਹੁਤੁ ਵਿਕਾਰਾ ॥

(ਭੈਰਉ ਮ. ੩, ਪੰਨਾ ੧੧੨੭)

ਨੌਜਵਾਨ ਵੀ ਆਪਣੇ ਨਾਵਾਂ ਪਿੱਛੇ ਸਿੰਘ ਜਾਂ ਕੌਰ ਲਿਖਵਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਆਪਣੀ ਜਾਤ, ਗੋਤ ਨੂੰ ਪਹਿਲ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ । ਜੋ ਕਿ ਨਿਰਾਸ਼ਾਜਨਕ ਕਾਰਾਵਾਈ ਹੈ । ਅੱਜ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਕੇਂਦਰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਦੁਆਰੇ ਨਾ ਹੋ ਕੇ ਜੱਟਾਂ ਦੇ, ਭਾਪਿਆਂ ਦੇ, ਰਵੀਦਾਸੀਆਂ ਦੇ ਜਾਂ ਰਾਮਗੜੀਆਂ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਬਣ ਗਏ ਹਨ । ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ-ਬੱਚੀਆਂ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵੇਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਾਤ ਪੁੱਛੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਬਾਕੀ ਸਭ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪਰ ਯਾਦ ਰਖਿਓ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਪਾਵਨ ਬਚਨ ਹਨ :

ਜਾਣਹੁ ਜੋਤਿ ਨ ਪੂਛਹੁ ਜਾਤੀ ਆਗੇ ਜਾਤਿ ਨ ਹੇ ॥

(ਆਸਾ ਮ ੧, ਪੰਨਾ ੩੪੯)

ਅਗੈ ਜਾਤਿ ਨ ਜੋਰੁ ਹੈ, ਅਗੈ ਜੀਉ ਨਵੇ ॥

(ਵਾਰ-ਆਸਾ ਮ ੧, ਪੰਨਾ ੪੬੯)

ਜਿੰਨ੍ਹ ਮਹਾਨ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣਾ ਸਰਬੰਸ ਵਾਰ ਕੇ ਸਾਨੂੰ ਸਰਦਾਰੀ ਬਖਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਸੀ :

ਜਿਨਕੀ ਜਾਤ ਔਰ ਕੁਲ ਮਾਹੀ,
ਸਰਦਾਰੀ ਨ ਭਈ ਕਦਾਹੀ,
ਇਨਹੀ ਕੇ ਸਰਦਾਰ ਬਣਾਊ;
ਇਨਹੀ ਸੇ ਰਾਜੇ ਉਪਜਾਊ;
ਰਾਜ ਕਰਨ ਕੀ ਰੀਤ ਸਿਖਾਊ;
ਤਬੈ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਨਾਮ ਕਹਾਊ

ਜਦੋਂ ਪਹਾੜੀ ਅਤੇ ਜਾਤ ਅਭਿਮਾਨੀ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਸਾਹਿਬ ਅੱਗੇ ਸ਼ਰਤ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਗਰੀਬ ਤੇ ਸ਼ੂਦਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪੰਥ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਢ ਦੇਵੋ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਵੱਡੇ-ਵੱਡੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਤੁਹਾਡੇ ਸਿੱਖ ਬਣ ਜਾਵਾਂਗੇ । ਪਰ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਰਹਿਬਰ ਦਸਮੇਸ਼ ਪਿਤਾ ਜੀ ਨੇ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਜਾਤ ਅਭਿਮਾਨੀ ਲੋਕ ! ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਇਹ ਸ਼ਰਤ ਹਰਗਿਜ਼ ਮੰਨਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ । ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਬਾਟੇ ਵਿੱਚ ਵੰਡੀਆਂ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦਿੱਤੀਆਂ ।

ਪਰ ਅਫਸੋਸ, ਅਤਿ ਅਫਸੋਸ ਅੱਜ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਜਿਹੜੇ ਜਿਹੜੇ ਅੱਜ ਸਿੱਖੀ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਹਨ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੀ ਮਹਾਨ ਮਰਿਯਾਦਾ ਅਤੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਦੇ ਬਾਟੇ ਨੂੰ ਵੀ ਵੰਡ ਕੇ ਜੱਟਾਂ ਲਈ ਹੋਰ, ਸ਼ੂਦਰਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਅਤੇ ਬੀਬੀਆਂ ਲਈ ਹੋਰ

ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਤਿਆਰ ਕਰ ਕੇ ਛੁਕਾ ਰਹੇ ਹਨ । ਅੱਜ ਸਾਡੇ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਹੀ ਬਰਾਦਰੀਆਂ ਜਾਂ ਜਾਤਾਂ ਪਾਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਸਿਰਫ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਖਾਤਿਰ ਕੌਮ ਵਿੱਚ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਈਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ । ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਅਸੀਂ ਸਿੱਖ ਹਰਿਮੰਦਿਰ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਚਾਰ ਦਰਵਾਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਢੀਂਗਾਂ ਮਾਰਦੇ ਨਹੀਂ ਹਟਦੇ, ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਆਪ ਅਸੀਂ ਅੱਜ ਵੀ ਵੰਡੀਆਂ ਪਾਈ ਬੈਠੇ ਜਾਤਾਂ-ਪਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਹਾਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਦੇ ਨਿਕਲੂ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ ? ਅੱਜ ਸੰਸਾਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝੀਵਾਲਤਾ ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਧਰਮ ਅਤੇ ਕੌਮ ਆਪ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨਿਆਂ ਟੁਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ?

ਅਜੇ ਵੀ ਸਮਾਂ ਹੈ ਕਿ ਗੁਰੂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਨੂੰ ਹਿਰਦੇ ਵਿੱਚ ਵਸਾ ਕੇ ਜੀਵਨ ਸਫਲ ਕਰੀਏ ਨਾਕਿ ਗੁਰਮਤਿ ਤੋਂ ਉਲਟ ਗੁਰੂ ਘਰ ਨਾਲ ਵੈਰ ਕਮਾਈਏ । ਸਾਡੀਆਂ ਧਾਰਮਿਕ, ਸਭਾ ਸੁਸਾਇਟੀਆਂ, ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਨੇ ਹੋਰ ਉੱਟ-ਪਟਾਂਗ ਮਤੇ ਭਾਵੇਂ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਪਰ ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਦਾਜ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਜਾਤ-ਪਾਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਕੌਮ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਇਦ ਕਦੇ ਮਤੇ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਹੋਣ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਤੇ ਅਮਲ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇ ।

ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਸਮੂਹ ਸਿੱਖ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਆਓ ਗੁਰੂ ਮੱਤ ਦੇ ਧਾਰਨੀ ਹੋ ਕੇ ਜਾਤ ਪਾਤ ਦੀ ਘਟੀਆ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲੀਏ ।

9815024920

ਦਾਨੀ ਸੱਜਣਾਂ ਨੂੰ ਅਪੀਲ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਮੁੱਖ ਮਕਸਦ ਭਾਈ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ (ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿੱਚ ਪੂਰਨ ਭਰੋਸਾ, ਸੱਚੀ ਸੁੱਚੀ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਸਾਫ, ਸੁਥਰਾ ਤੇ ਨਿਰੋਆ ਸਮਾਜ ਤੇ ਉਸਾਰੂ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਵਰਗੇ ਮਹਾਨ ਵਿਸ਼ੇ ਆਉਂਦੇ ਹਨ) ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਰਾਲਾ ਹੈ । ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਸਮੂਹ ਦਾਨੀ ਸਜਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਹਾਨ ਕਾਰਜ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ੨ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਕੇ ਆਪਣਾ ਜੀਵਨ ਸਫਲਾ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ।

ਮਾਇਆ ਭੇਜਣ ਲਈ ਪਤਾ:-ਸੰਪਾਦਕ , ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ, A/C No. 65077080586, ਸਟੇਟ ਬੈਂਕ ਆਫ ਪਟਿਆਲਾ, ਸ਼ਾਖਾ ਕਜਹੇੜੀ, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ।

ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ

ਸੱਚ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਲਣ ਵਾਲੇ

ਰਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਢਿਲੋਂ

ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਧੁਰੇ 'ਸੱਚ' ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖ ਜਾਤੀ ਨੂੰ ਮੋਟੇ ਤੌਰ ਤੇ ਤਿੰਨ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਉਹ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸੱਚ ਦੀ ਖੋਜ ਕੀਤੀ, ਇਸ ਦਾ ਪੱਲਾ ਫੜਿਆ, ਅਸਹਿ ਅਤੇ ਅਕਹਿ ਮੁਸੀਬਤਾਂ ਝੱਲੀਆਂ, ਸੁਲੀਆਂ ਤੇ ਚੜ੍ਹੇ, ਜੇਲ੍ਹਾਂ 'ਚ ਸੜੇ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਪੱਲਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ। ਗਲੇਲੀਉ, ਹਜ਼ਰਤ ਈਸਾ, ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਹੰਮਦ ਸਾਹਿਬ, ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ, ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ, ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਸਰਮਦ ਵਰਗੇ ਫਕੀਰ ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕੁੱਝ ਚਮਕਦੇ ਸਿਤਾਰੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਰਤਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੜੀ ਡੂੰਘੀ ਝਾਤ ਮਾਰ ਕੇ ਉਹ ਰਿਹਸ ਲੋਕਾਂ ਅਗੇ ਰੱਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨ ਨੈਤਿਕਤਾ ਅਤੇ ਸਭਿਆਚਾਰ ਪੱਖੋਂ ਸਮਾਜ ਦਾ ਮੂੰਹ ਮੂੰਹਾਂਦਾਰ ਬਹੁਤ ਸੰਵਰਿਆ। ਦੂਜੇ ਉਹ ਹਨ ਜੋ ਸੱਚ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦਾ ਢਕੋਂਸਲਾ ਤਾਂ ਬਹੁਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਪਰ ਕਿਰਦਾਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਨੂੰ ਅਪਣੇ ਨੇੜੇ ਨਹੀਂ ਫਟਕਣ ਦਿੰਦੇ। ਇਹ ਲੋਕ ਅਪਣੇ ਸੁਆਰਥ ਲਈ ਕੁਦਰਤੀ ਰਿਹੱਸਾਂ ਨੂੰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਤੌੜ ਮੁੜ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂਕਿ ਅਗਿਆਨੀ ਗਰੀਬ ਲੋਕ ਬੁੱਧ ਬਣ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਐਸੇ ਇਸ਼ਰਤ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰਦੇ ਰਹਿਣ। ਜੋ ਕੋਈ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਾਜ਼ ਖੋਲ੍ਹਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਨਾਮ ਕਰਕੇ ਖਤਮ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਖੌਤੀ ਧਾਰਮਿਕ ਨੇਤਾ, ਰਾਜਸੀ ਨੇਤਾ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਡੋਰਿਆਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸੱਚ ਬੁਠ ਦੇ ਫਰਕ ਦਾ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਇਹ ਪਸ਼ੂਆਂ ਵਾਂਗਰ ਹਰ ਉਸ ਖੁਰਲੀ ਤੇ ਮੂੰਹ ਮਾਰਦੇ ਹਨ ਜਿਥੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਪਣਾ ਢਿੱਡ ਭਰਦਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਲੋਕ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਪਰਚਾਰ ਦਾ ਅਸਰ ਜਲਦੀ ਕਬੂਲ ਕਰਦੇ ਹਨ। 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਪਿਛਲਿਆਂ ਦਹਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਜਰਾਤ ਵਿੱਚੋਂ ਉਠਿਆ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਇਕ ਝੱਖੜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਜੜ੍ਹਾਂ ਪੁੱਟਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਵਲ ਵਧਿਆ। ਇਸ ਝੱਖੜ ਦੀ ਵਾਗ ਡੋਰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਸੁਆਮੀ ਕਹਿਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਅਜੇਹੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਹੱਥ ਸੀ ਜੋ ਚੂਹੇ ਨੂੰ ਸ਼ਿਵਲਿੰਗ ਉੱਤੇ ਫਿਰਦਾ ਵੇਖ ਕੇ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਦੀਆਂ ਰਮਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦਾ ਭੁਲੇਖਾ

ਪਾਲ ਕੇ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਿੱਖ ਮੱਤ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਮਿੱਟੀ ਘੋਟੇ ਮਿਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਚੂਹੇ ਤੋਂ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਸ ਖੁਦ ਬਣੇ ਸੁਆਮੀ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿਆਨੰਦ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਸ ਝੱਖੜ ਦਾ ਨਾਂ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਝੱਖੜ ਦਾ ਸਾਥ ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਤੀਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦੇ ਕਈ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਸਨਾਤਨੀ ਸਿੱਖਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਲਾਲਾ ਲਾਜਪਤ ਰਾਇ ਵਰਗੇ ਕਈ ਸਿਆਸੀ ਨੇਤਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ ਨੇ ਖੁਲ੍ਹ ਕੇ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਮੱਤ ਨੂੰ ਉਸੇ ਜਿਲ੍ਹਨ ਵਿੱਚ ਧੱਕਣ ਲਈ ਜ਼ੋਰ ਲਾਉਣ ਲੱਗੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮਨੁੱਖਤਾ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਲਈ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਨੇ 300 ਸਾਲ ਲੰਮੀ ਘਾਲਨਾ ਘਾਲੀ ਸੀ। ਇਸ ਕੂੜ ਦੀ ਹਨੇਰੀ ਨੂੰ ਨੱਥ ਪਾਉਣ ਲਈ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਦੋ ਸ਼ੇਰ ਮਰਦ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਅਗੇ ਆਏ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੱਖ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਆਸਰਾ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਅਪਣੀਆਂ ਸੱਚ ਅਧਾਰਤ ਦਲੀਲਾਂ ਨਾਲ ਇਸ ਸੁਆਮੀ ਨੂੰ ਪੈਰੋਂ ਹਿਲਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਕੋਲੋਂ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾ ਦੇ ਹੋਇਆ। ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਜਿਹੜੀ ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸਨਾਤਨੀ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਸੁਧਰਿਆ ਹੋਇਆ ਅੰਗ ਕਹਿ ਕੇ ਅਗੇ ਆਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀਆਂ ਪੁਰਜ਼ੋਰ ਦਲੀਲਾਂ ਕਾਰਨ ਅਪਣੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵਿੱਚ ਬੁਰੀ ਤਰਾਂ ਫੂਲ ਹੋ ਗਈ। ਅਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਕਹਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੀਆਂ ਸਨਾਤਨੀ ਕੁਰੀਤੀਆਂ ਅਤੇ ਕਰਮ-ਕਾਂਡਾਂ ਵਿੱਚ ਫਸੇ ਹੋਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਦਾ ਬਹਾਨਾ ਲਾ ਕੇ ਉਹ ਸਿੱਖਾਂ ਤੇ ਹਾਵੀ ਹੋ ਕੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂਆਂ ਦਾ ਅੰਗ ਬਣਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ। ਆਰੀਆ ਸਮਾਜ ਦੇ ਇਸ 'ਸੁਧੀ' ਅੰਦੋਲਨ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ ਤੇ ਠਲੂ ਪਾਉਣ ਲਈ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਦੀ ਲਹਿਰ ਅਰੰਭੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਕ ਬਾਰ ਫੇਰ ਸਿੱਖਾਂ ਵਿੱਚ ਉਹ ਜੋਸ਼ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਤੋਂ ਭੈ ਭੀਤ ਹੋ ਕੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਅਤੇ ਪਹਾੜੀ ਰਾਜਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਦੇ ਅਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੈਦਾਨੋਂ ਨੱਠਣ ਵਾਂਗ ਇਹ ਆਰੀਆ ਸਮਾਜੀ ਅੰਦੋਲਨ ਵੀ ਪੈਰੋਂ ਉਖੜ ਗਿਆ। ਦੁਨੀਆਂ ਦਾ ਇਤਿਹਾਸ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਕਿ

ਜਦੋਂ ਵੀ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦਾ ਕੋਈ ਅੰਦੋਲਨ ਸਫਲਤਾ ਵਲ ਵਧਿਆ ਤਾਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੇ ਜਿਊਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਿੱਸੂ ਪੈਣ ਲਗ ਪਏ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਫ੍ਰੇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹਰ ਹਰਬਾ ਵਰਤਿਆ। ਜੇ ਰੂਸ ਦੀ ਗਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੇ ਭਲੇ ਲਈ ਰੂਸ ਦੀ ਇਨਕਲਾਬੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਕਈ ਉਣਤਾਈਆਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਲਈ ਉਹ ਤਰੱਕੀ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਹੋ ਗਈ। ਇਸ ਢਾਂਚੇ ਨੇ ਉਦੋਂ ਸੁਖ ਦਾ ਸਾਹ ਲਿਆ ਜਦੋਂ 1985 ਵਿਚ ਰੂਸੀ ਨਿਜ਼ਾਮ ਵਿਚ ਛੇਕ ਕਰਨ ਲਈ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੋਰਬਾਚੋਵ ਵਰਗਾ ਰੂਸ ਦਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਿਲ ਗਿਆ। ਕੈਸਟਰੋ ਨੇ ਕਿਊਬਾ ਵਿਚ ਜਦੋਂ ਦਾ ਕਿਰਤੀ ਰਾਜ ਸਥਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਮਰੀਕਨ ਸਰਮਾਏਦਾਰੀ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਢਿੱਡੀਂ ਪੀੜਾਂ ਪੈ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਸਨੂੰ ਢਾਉਣ ਲਈ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਰਚੀਆਂ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਹੁਣੇ ਹੁਣੇ ਖਬਰ ਆਈ ਹੈ ਕਿ ਕੈਸਟਰੋ ਦੇ ਭੋਜਨ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਮਿਲਾ ਕੇ ਉਸਨੂੰ ਮਾਰਨ ਦੀ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਦਾ ਪਰਦਾ ਫਾਸ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰਾਂ ਸਿਖ ਸੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਨਾਇ ਹੋਇ ਕਿਰਤੀਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਨੇ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਫੜਿਆ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਫ੍ਰੇਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਸੋਚ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਜੋ ਕਰਨਾ ਸੀ ਸੋ ਕਰਨਾ ਹੀ ਸੀ, ਸਿਖ ਸਿਧਾਂਤ ਲਈ ਮਗਰ ਮੱਛ ਦੇ ਹੰਝੂ ਕੇਰਨ ਵਾਲੇ ਸਾਬਤ ਸੂਰਤ ਹੋਣ ਦਾ ਬੁਰਕਾ ਪਾਈਂ ਧਨਾਡਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਸਿੱਖ ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਸਿਆਸੀ ਲੀਡਰਾਂ ਦੀ ਵੀ ਨੀਂਦ ਹਰਾਮ ਹੋ ਗਈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਹਾਂ ਸ਼ੇਰਾਂ ਦੀਆਂ ਲਤਾਂ ਖਿਚਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਤੀਆਂ। ਜਦੋਂ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਾ ਬਣਿਆ ਤਾਂ 'ਏਕ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ' ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘਨੂੰ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਧੀਨ ਪੰਥ ਵਿੱਚੋਂ ਛੇਕ ਦਿੱਤਾ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੰਘਰਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸਵਪਨ

ਨਾਟਕ ਲਿਖਣ ਕਾਰਨ ਮੁਕਦਮਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਤੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 51/- ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਨੂੰ 1995 ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਅਕਾਲ ਤਕਤ ਤੋਂ ਮਰਨ ਉਪਰੰਤ ਸਿੱਖ ਪੰਥ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਧਨਾਡਾਂ ਪੱਖੀ ਰੁਚੀ ਵਿਚ ਕੋਈ ਫਰਕ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਅਜ ਵੀ ਜਦੋਂ ਪੰਥ ਉਤੇ ਹਰ ਪਾਸਿਓਂ ਹਮਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਇਹ ਲੋਕ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕਹਾਵਤ ' ਚੋਰ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਚੋਰੀ ਕਰ ਤੇ ਕੁੱਤੇ ਨੂੰ ਕਹਿਣਾ ਭੌਂਕ' ਵਾਂਗ ਪੰਥ ਨੂੰ ਢਾਅ ਲਾ ਰਹੇ ਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਲੁਕਵੇਂ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੰਥ ਵਿਚ ਆਇ ਜੋਸ਼ ਦੀ ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦੇ ਹੋਇ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਤਰਲੇ ਮੱਛੀ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ। ਗਿਆਨੀ ਦਿਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ. ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਪੰਥ ਪ੍ਰਤੀ ਸੇਵਾ ਨੂੰ ਨਤਮਸਤਕ ਹੋਣ ਲਈ ਸਾਰਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਵਧੀਆਂ ਤਰੀਕਾ ਸਿਖੀ ਨੂੰ ਢਾਅ ਲਾ ਰਹੇ ਡੇਰਿਆਂ ਨੂੰ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਿੱਠ ਪਿਛੇ ਖੜੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਰੇਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਪੰਥ ਨੂੰ ਖਤਰਾ ਦੱਸਣ ਵਾਲੇ ਬੁਰਕੇ ਪਾਤਨ ਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਦਕਾ ਉਹ ਲੋਕਾਂ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਖਿਲਵਾੜ ਕਰ ਕੇ ਕੁਰਸੀਆਂ ਤੇ ਬਿਰਾਜਮਾਨ ਹੋਇ ਬੈਠੇ ਹਨ। ਪਿਛੇ ਜਿਹੇ ਵੀਆਨਾ ਦੇ ਕਾਂਡ ਮਗਰੋਂ ਜਲੰਧਰ ਅਤੇ ਫਗਵਾੜੇ ਵਿਚ ਹੋਈ ਬੁਰਸ਼ਾਗਰਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਾਕਤਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਾਂ ਨੇ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਅਤੇ ਭਗਤ ਰਵਿਦਾਸ ਜੀ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨੂੰ ਅਪਣੀਆਂ ਆਪਹੁਦਰੀਆਂ ਵਿਚ ਵਾਧਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਸੋਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਦੀ ਸਿਖਿਆ ਤੋਂ ਗ਼ਰੀਬ ਵਰਗ ਨੂੰ ਪਰ੍ਹਾਂ ਰੱਖਣ ਲਈ ਗੁਰੂ ਗਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਤੋਂ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਬੜਾ ਮੰਦਭਾਗਾ ਉਪਰਾਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਮੁਖਾਲਫਿਤ ਵਿਚ ਗ਼ਰੀਬ ਵਰਗ ਨੂੰ ਡਟ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਕਿ ਇਸਦੀ ਸਿਖਿਆ ਦੇ ਸਦਕੇ ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਵਸੀਲਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਣ ਦੇ ਪੂਰੇ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਨ ਲਈ ਅਪਣੀ ਜਦੋਜਹਿਦ ਜਾਰੀ ਰਖ ਸਕਣ।

9814465012

ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਵੈੱਬ ਸਾਈਟ

www.bhaiditsinghpatrika.com ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਵੈੱਬ ਸਾਈਟ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅੰਕ ਵਾਰ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ upload ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਸਬੰਧੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਿੱਤ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸਬੰਧੀ ਤੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹਰ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਵੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਇਸ ਰਾਹੀਂ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

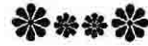
ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ

ਕਾਵਿ ਕਿਆਰੀ

ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ

ਕੋਈ ਲਾਵੇ ਟੀਕੇ, ਕੋਈ ਗੱਭਰੂ ਸਮੈਕ ਪੀਕੇ,
ਉਡਦਾ ਫਿਰੇ ਅਸਮਾਨੀ।
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ ਆ ਗਿਆ,
ਲੈ ਜੂ ਰੋੜ੍ਹਕੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਵਾਨੀ
ਪਿੰਡ-੨ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਟੋਰ ਮੈਡੀਕਲ ਦੇ।
ਜਿਹੜੇ ਨੇ ਨਸ਼ੇੜੀਆਂ ਦੇ ਸਿਰ ਉੱਤੇ ਚੱਲਦੇ।
ਗੋਲੀਆਂ ਨੂੰ ਚੱਬਦੇ ਬਦਾਮਾਂ ਵਾਂਗੂੰ
ਮੁੰਡੇ ਪੀਂਦੇ ਖੰਗ ਦੀ ਦਵਾਈ ਵਾਂਗੂੰ ਪਾਣੀ।
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ.....
ਉਠਣ ਦੇ ਵੇਲੇ ਵੀ ਸਹਾਰਾ ਰਹਿਣ ਭਾਲਦੇ।
ਤੁਰਦੇ ਨੇ ਏਦਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕੱਟਾ ਵਿੱਚ ਸਿਆਲ ਦੇ।
ਗਿੱਟੇ ਗੋਡੇ ਦੋਵੇਂ ਲੱਗੇ ਭਿਤਨ
ਵਿਚਾਰਿਆਂ ਦੇ ਤੌਰ ਨਾ ਰਹੀ ਮਸਤਾਨੀ।
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ.....
ਮਰ ਜਾਣਾ ਛੱਡ ਕਈਆਂ ਹੋਣੇ ਨਹੀਂ ਸਾਕ ਨੇ।
ਕਈਆਂ ਦੇ ਤਲਾਕ ਹੋਕੇ ਰੁੱਲਣੇ ਜੁਆਕ ਨੇ।
ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਨਾਲਾਇਕਾਂ ਤਾਂਈ ਲੈ ਕੇ
ਹੇਠ ਗੋਡਿਆਂ ਦੇ ਖੂਬ ਸੇਵਾ ਕਰਦੀ ਜਨਾਨੀ।
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ.....
ਬਣ ਗਈਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੇ ਖੁਰਾਕਾਂ ਉਹ ਪੁਰਾਣੀਆਂ।
ਖੁੱਡੇ ਲਾਇਨ ਲਾਤੀਆਂ ਨੇ ਚਾਟੀਆਂ ਮਧਾਣੀਆਂ
ਕਿਥੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਣੇ ਨੇ ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀ,
ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਲੂ ਕੋਈ ਭਲਵਾਨੀ।
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ.....
ਛੋਟੇ ਵੱਡੇ ਲੀਡਰ ਤੇ ਆਹ ਜੋ ਡੇਰੇਦਾਰ ਨੇ।
ਖੂਬ ਏਥੇ ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਕਰਦੇ ਵਪਾਰ ਨੇ।
ਥਾਣੇ ਤੇ ਕਚਹਿਰੀ, ਸਰਕਾਰੇ, ਦਰਬਾਰੇ .
ਖੂਬ ਚੱਲਦੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਨ ਮਾਨੀ।
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ.....
ਦੇਵਾਂ ਕੀ ਦਲੀਲਾਂ “ਸ਼ਾਨ” ਹੋਰ ਇਸ ਜਹਾਨ ਨੂੰ।
ਬਚਾਉਣਾ ਜੇ ਭਵਿੱਖ ਸਾਂਭ ਲਓ ਵਰਤਮਾਨ ਨੂੰ।

ਪਹਿਲਾ ਅਤੇ ਆਖਰੀ ਏ ਮੌਕਾ
ਇਸ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਮਿਲੇ ਨਾ ਦੋਬਾਰਾ ਜਿੰਦਗਾਨੀ।
ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਹੜ੍ਹ.....

ਹਰਬੰਸ ਸਿੰਘ ਸ਼ਾਨ
9878573068

ਦਿਨ ਪੋਪਰਾਂ ਦੇ ਆਏ

ਦਿਨ ਪੋਪਰਾਂ ਦੇ ਆਏ ਨੇੜੇ
ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਕਰ ਤੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੋਹਣਿਆ।
ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ ਦਾ ਫਲ ਤੈਨੂੰ ਮਿਲਣਾ
ਤੂੰ ਜਿੰਦਗੀ ਦੀ ਚੜ੍ਹ ਜਾਹ ਚੜ੍ਹਾਈ ਸੋਹਣਿਆ।....
ਮਨ ਲਾ ਕੇ ਕਰਦੇ ਜੋ ਪੜ੍ਹਾਈ।
ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹਦੀ ਸਮਝ ਹੈ ਆਈ।
ਹਰ ਖੇਤਰ 'ਚ ਪਾਉਂਦੇ ਉਹ ਰਸਾਈ ਸੋਹਣਿਆ।.....
ਸਮੇਂ ਨਾਲ ਕਦਮ ਮਿਲਾ ਕੇ ਚੱਲਦੇ।
ਬੋਝੇ ਖੁਸ਼ੀ ਨਾਲ ਭਰ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ।
ਪੱਲੇ ਪੈਂਦੀ ਅਸਲ ਕੀਤੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੋਹਣਿਆ।
ਮਨ ਚਿੱਤ ਲਾ ਕੇ ਕਰ ਤੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੋਹਣਿਆ।.....
ਕੰਮ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਜਿਹੜੇ ਨਾ ਕਰਦੇ।
ਪਿਛੋਂ ਠੰਡੇ ਹਉਂਕੇ ਵੇਖੇ ਪਏ ਭਰਦੇ।
ਬੀਤੇ ਕੱਲ੍ਹ ਦੀ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਸੋਹਣਿਆ।
ਮਨ-ਚਿੱਤ ਲਾ ਕੇ ਕਰ ਤੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੋਹਣਿਆ।.....
ਪੜ੍ਹ-ਲਿਖਕੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੁੱਝ ਪਾ ਲਿਆ।
ਬੇੜਾ ਜਿੰਦਗੀ ਦਾ ਬੰਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਾ ਲਿਆ।
ਵਿਹਲੇ ਕੰਮ ਚੋਰ ਵੇਖੇ ਪਾਉਂਦੇ ਦੁਹਾਈ ਸੋਹਣਿਆ।
ਮਨ-ਚਿੱਤ ਲਾ ਕੇ ਕਰ ਤੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੋਹਣਿਆ।....
ਕੀਤੀ ਮਿਹਨਤ ਅਜਾਈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਐ।
ਹਿੰਮਤ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਦੋਵੇਂ ਹੱਥੀ ਚਾਂਦੀ ਐ
ਗਲ ਖਰੀ ਸਭਾ 'ਚ 'ਆਜ਼ਾਦ' ਨੇ ਸੁਣਾਈ ਸੋਹਣਿਆ।
ਮਨ-ਚਿੱਤ ਲਾ ਕੇ ਕਰ ਤੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਸੋਹਣਿਆ।

ਰਣਜੀਤ ਆਜ਼ਾਦ ਕਾਂਝਲਾ ਸ਼ਿਵਪੁਰੀ, ਪੂਰੀ

9464697781

ਵਿਅੰਗ ਟੋਟਕੇ

ਪ੍ਰੋ.ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੈਲਵੀ,
ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ 9878381474

ਸਾਹਿਤਕਾਰ

ਹੋਕਾ ਖਿੱਚ ਕੇ ਇਸਤਰਾਂ ਮਾਂ ਆਖੇ,
ਚੋਪਟ ਘਰ ਹੋਇਆ ਚੋਪਟ ਬਾਰ ਹੋਇਆ
ਇੱਕੋ ਪੁੱਤ ਮੇਰਾ, ਉਹ ਵੀ ਪੜ੍ਹ ਲਿਖਕੇ,
ਕੰਮ ਕਰੇ ਨਾ ਸਗੋਂ ਬੇਕਾਰ ਹੋਇਆ।
ਬੇਸ਼ਕ ਕਰਦਾ ਸਮਗਲਿੰਗ ਮੈਂ ਜਰ ਲੈਂਦੀ,
ਮੇਰੇ ਗਲ ਉਹ ਕੰਡਿਆਂ ਦਾ ਹਾਰ ਹੋਇਆ।
ਸਾਧ ਬਣਕੇ 'ਕੈਲਵੀ' ਘਰੋਂ ਜਾਂਦਾ, ਹਾਇ ਨੀ!
ਚੰਦਰਾ ਉਹ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਹੋਇਆ।

ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ

ਮੇਰੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਵੋਟਰੋ ਗੌਰ ਕਰਨਾ,
ਕਿਤੇ ਹੋ ਨਾ ਜਾਏ ਨੁਕਸਾਨ ਸਾਡਾ,
ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧੀ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰਨੈ
ਵੇਖੋ-ਮੰਚਿਆ ਕਿਵੇਂ ਘਮਸਾਨ ਸਾਡਾ?
ਵੋਟਾਂ ਕਹਿਣ ਲਈ ਤੁਸਾਂ ਦੇ ਦਰ ਆਏ,
ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਓਂ ਬੜਾ ਅਹਿਸਾਨ ਸਾਡਾ
ਛਿੱਤਰ ਨਾਲ ਹੈ ਕੈਲਵੀ ਵੋਟ ਲੈਣੀ
ਟੁੱਟਾ ਛਿੱਤਰ ਹੈ ਚੋਣ ਨਿਸ਼ਾਨ ਸਾਡਾ।

ਸੁਰਗ ਅਲਾਟ ਹੋਏ

ਹਰ ਕੋਈ ਲੋਚਦਾ ਕਰਾਂ ਮੈਂ ਐਸ ਪੂਰੀ,
ਫੁੱਲਾਂ ਨਾਲ ਅੱਟੀ ਮੇਰੀ ਵਾਟ ਹੋਵੇ
ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਾਂ ਮੈਂ ਕੁੱਲ ਪਦਾਰਥਾਂ 'ਤੇ
ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦੀ ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਘਾਟ ਹੋਵੇ,
ਰਾਜਧਾਨੀ ਵਿੱਚ ਮੇਰੀ ਬਣੇ ਕੋਠੀ
ਕੋਈ ਅਪਣਾ ਵੱਡਾ ਪਲਾਟ ਹੋਵੇ,
ਹਿੰਸੇਦਾਰ ਨਾ ਕੈਲਵੀ ਹੋਰ ਹੋਵੇ,
ਸੁਰਗ ਕੱਲੇ ਨੂੰ ਮੈਨੂੰ ਅਲਾਟ ਹੋਵੇ।

ਯੋਗਤਾ

ਰਖਸ਼ਾ ਮੰਤਰੀ ਓਸ ਨੂੰ ਥਾਪਦੇ ਨੇ,
ਜਿਹੜਾ ਦੋਸਤੋ ਰਿਕਸ਼ਾ ਚਲਾਉਣ ਜੋਗਾ,
ਜਿਹੜਾ ਮੰਤਰੀ ਉਹਨੂੰ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ,
ਉੱਚੀ ਹੋਕ ਲਾ ਕੇ ਜਿਹੜਾ ਗਾਉਣ ਜੋਗਾ,
ਉਹਨੇ ਦੇਸ ਦਾ ਭਲਾ ਕੀ ਭਲਾ ਕਰਨੈ?
ਧੜੀ ਅੰਨ ਖਾਕੇ ਜਿਹੜਾ ਸੌਣ ਜੋਗਾ,
ਜਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਅਖਬਾਰ ਬਿਆਨ ਛਪਦੇ
ਕੀ ਉਹਨਾਂ 'ਚੋਂ ਕੱਢਣ ਤੇ ਪਾਉਣ ਜੋਗਾ?

ਕੀ ਫਾਇਦਾ ?

ਜਿਸ ਬਿੱਲੀ ਨੇ ਚੂਹਾ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਫੜਨਾ,
ਓਸ ਬਿੱਲੀ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ?
ਧੁੰਏ ਨਾਲ ਹੀ ਜੇਕਰ ਘਰ ਭਰਨਾ,
ਐਸੇ ਬਾਲਣ ਨੂੰ ਬਾਲਣ ਕੀ ਫਾਇਦਾ?
ਪਾਣੀ ਖੇਤ ਨੂੰ ਜੀਹਦੇ 'ਚੋਂ ਲੱਗਦਾ ਨਹੀਂ,
ਓਸ ਖਾਲ ਨੂੰ ਖਾਲਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ?
ਜਿਸ ਵੈਦ ਨੇ ਨਹੀਂ ਦਵਾ ਦੇਣੀ,
ਉਹਨੂੰ ਨਬਜ਼ ਵਿਖਾਲਣ ਦਾ ਕੀ ਫਾਇਦਾ?

ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ

ਭੈ ਭੁੱਖ ਤੋਂ ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲੀ ਮੁਕਤੀ,
ਅਸਾਂ ਏਸ ਅਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਖੱਟਿਆ ਕੀ?
ਪੈਦਾ ਜਿਣਸ ਕੀਤੀ ਡੋਲੂ ਲਹੂ ਮੁੜ੍ਹਕਾ,
ਬੋਹਲ ਮੰਡੀ 'ਚ ਸੁੱਟਿਆ ਵੱਟਿਆ ਕੀ?
ਵੋਟ ਪਾ ਕੇ ਚੁਣੇ ਬੇਈਮਾਨ ਲੀਡਰ,
ਸਾਡੀ ਸੂਝ ਨੇ ਛਾਣਿਆ ਛੁੱਟਿਆ ਕੀ?
ਲੇਖਾ ਜੋਖਾ ਬਹਿ ਕੈਲਵੀ ਅੱਜ ਕਰੀਏ,
ਕੀ ਬੀਜਿਆ? ਤੇ ਅਸਾਂ ਕੱਟਿਆ ਕੀ?

ਹਿੰਦ ਦੀ ਚਾਦਰ- ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੀ ਕੌਮ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਗੌਰਵਮਈ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਕਹਿ ਲਿਆ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸ਼ਹੀਦੀਆਂ ਅਤੇ ਕੁਰਬਾਨੀਆਂ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਮ ਸਿੱਖੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਕੋਈ ਅਤਿ ਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਜਦੋਂ ੨ ਜੁਲਮ ਨੇ ਅੰਗੜਾਈ ਲਈ ਤਾਂ ਜੁਲਮ ਦਾ ਮਲੀਆਮੇਟ ਕਰਨ ਲਈ ਜੇ ਕੋਈ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਸਿੱਖ ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਸਿੱਖ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਖੂਨੀ ਨੋਜ਼ਿਆਂ ਤੇ ਟੰਗੇ ਜਾਣ ਲਈ ਜੇ ਕਿਸੇ ਨੇ ਹੀਅ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਸਿੱਖ ਹੀ ਸਨ।

ਮਨੁੱਖਾ ਜਾਤੀ ਚ ਧਾਰਮਿਕ ਭਾਵਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਤੇ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਚੇਤਨਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮਨਰੋਥ ਨਾਲ ਨੌਵੇਂ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਸਮੁੱਚੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੋਨੇ ਕੋਨੇ ਚ ਘੁੰਮੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਲਈ ਜਨ-ਜਨ 'ਚ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਡਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਡਰਾਉਣਾ ਠੀਕ ਹੈ। ਪ੍ਰਮਾਤਮਾ ਦੀ ਭਗਤੀ ਨਾਲ ਇਨਸਾਨ ਵੱਡੀ ਤੋਂ ਵੱਡੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਨਿੱਡਰਤਾ ਨਾਲ ਝੱਲ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ 'ਚ ਛੇਵੇਂ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਘਰ 17 ਅਪ੍ਰੈਲ 1621 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਅਵਤਾਰ ਧਾਰਨ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ 'ਨਾਨਕੀ ਜੀ' ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਦਸ ਵਰ੍ਹੇ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਚ ਗੁਜ਼ਾਰੇ। ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਨੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸੈਨਿਕ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਸੁਚੱਜਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕੀਤਾ। ਸਿਰਫ 11 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਚ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਵਿਆਹ 'ਗੁਜਰੀ' ਜੀ ਨਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

13 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਚ ਜੰਗ ਚ ਜੌਹਰ ਦਿਖਾਉਣ ਤੇ ਜਿੱਤਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਨਾਂ ਤਿਆਗਮੱਲ ਤੋਂ ਬਦਲ ਕੇ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਭਗਤ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਧਾਰਮਿਕ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਆਪਣੀ ਉਦਾਰ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕਾਰਨ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੀ ਕੱਟੜਤਾ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ। ਮੁਗਲ ਸਮਰਾਟ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਨੂੰ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਚ ਬਦਲਣ ਲਈ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਸਵਾ ਮਣ ਜਨੇਊ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਗਲਾਂ ਚੋਂ ਉਤਰਵਾ ਰਿਹਾ

ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਸ਼ਮੀਰ ਦੇ ਗਵਰਨਰ ਨੂੰ ਆਗਿਆ ਦੇ ਰੱਖੀ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਇਸਲਾਮ ਧਰਮ ਕਬੂਲ ਨਾ ਕਰੇ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਹਿੰਦੂ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਮੁਸਲਮਾਨ, ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿਓ। ਉਸ ਨੇ ਕਈ ਹਿੰਦੂ ਫਕੀਰਾਂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਪੀਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਕਤਲ ਕਰਵਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਿੰਦੂ ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨ ਦੋਵੇਂ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਪਰ ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਦਾਸਤਾ 'ਚ ਜਕੜੇ ਰਹਿਣ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਖਿਲਾਫ ਬੋਲਣ ਦੀ ਹਿੰਮਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ।

ਜਦੋਂ ਧਾਰਮਿਕ ਆਜ਼ਾਦੀ ਨੂੰ ਕੁਚਲਣ ਲਈ ਮੁਗਲ ਸ਼ਾਸਕ ਐਨੀ ਨੀਚਤਾ ਤੇ ਉਤਰ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਨਕੇ ਪਿੰਡ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ 'ਚ ਇੱਕ ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਹਨੂਰ ਕਮਰੇ ਚ ਰਹਿ ਕੇ ੨੦ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਤੱਕ ਘੋਰ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੀ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਆਪ ਦੀ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਬੜੀ ਚਿੰਤਾ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਆਪ ਜੀ ਘੱਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਭਗਤੀ ਚ ਬੈਠੇ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਪਿਤਾ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਗੋਬਿੰਦ ਜੀ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਸਾਡਾ ਪੁੱਤ ਹੁਣ ਤੋਂ ਹੀ ਤਿਆਰੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਬਹੁਤ ਮਹਾਨ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਹੈ।

30 ਮਾਰਚ 1664 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਹਰਿਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਚ ਜੋਤੀ-ਜੋਤ ਸਮਾਉਣ ਵੇਲੇ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ ਦਾ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ ਉਥੇ 22 ਗੁਰੂ ਬਣੇ ਬੈਠੇ ਸਨ। ਮੱਖਣ ਸ਼ਾਹ ਵਪਾਰੀ ਨੂੰ ਆਪ ਜੀ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਿਆਨ ਹੋਇਆ ਕਿਉਂਕਿ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਨਾਲ ਲੱਦਿਆ ਸਮੁੰਦਰ ਚ ਅਟਿਕਿਆ ਜਹਾਜ਼ ਉਸ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਤੇ ਪਾਰ ਲਾਇਆ ਸੀ।

ਪੰਜ ਅਪ੍ਰੈਲ 1665 ਈਸਵੀ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੂੰ 44 ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਚ ਗੁਰਗੱਦੀ ਮਿਲੀ ਤੇ ਬੈਠਣ ਉਪਰੰਤ ਆਪ ਜੀ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਵੱਖ-੨ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿੱਕਲ ਪਏ। ਆਪ ਜੀ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਨੌਵੇਂ ਰੂਪ ਬਣ ਕੇ ਗੁਰੂਦੁਆਰਾ ਖਡੂਰ ਸਾਹਿਬ, ਗੋਇੰਦਵਾਲ, ਤਰਨਤਾਰਨ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਹੁੰਦੇ

ਹੋਏ ਬਾਬਾ ਬਕਾਲੇ ਪੁੱਜੇ। 1666 ਈਸਵੀ ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਇੱਕ ਸ਼ਹਿਜ਼ਾਦੇ ਨੇ ਜਨਮ ਲਿਆ, ਜੋ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਜੀ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਦਸਵੇਂ ਗੁਰੂ ਬਣੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਖਾਲਸਾ ਪੰਥ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ। ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਦੇਵ ਜੀ ਪਿੱਛੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਹੀ ਲੰਬੀ ਦੇਸ਼ ਯਾਤਰਾ ਕੀਤੀ। 1722 ਈਸਵੀ ਚ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਨੇ ਰਾਜਾ ਕਹਿਲੂਰ ਤੋਂ ਮਾਖੋਵਾਲ ਚ 8000 ਚ ਜਮੀਨ ਖਰੀਦ ਅਤੇ ਗਾਵਾਂ ਖਰੀਦ ਕੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਦਾਨ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਨਗਰ ਵਸਾਇਆ। ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਕਾਂਸ਼ੀ ਤੇ ਜੌਨਪੁਰ 'ਚ ਵੀ ਤਪੱਸਿਆ ਕੀਤੀ। ਕਾਂਸ਼ੀ ਤੇ ਜੌਨਪੁਰ 'ਚ ਵੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਤਪ ਸਥਾਨ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਥਾਪਿਤ ਹੈ। 1675 ਈਸਵੀ ਚ ਜਿਸ ਵੇਲੇ 500 ਕਸ਼ਮੀਰੀ ਪੰਡਤ ਆਪਣੇ ਮੁੱਖੀ ਤਿਰਲੋਕ ਸਿੰਘ ਨਾਲ ਆਏ ਤੇ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਬਲੀਦਾਨ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰ ਲਿਆ। ਪੰਡਿਤ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਮਾਲਵੀ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਚ ਜੇਕਰ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਜੀ ਬਲੀਦਾਨ ਨਾ ਦਿੰਦੇ ਤਾਂ ਹਿੰਦੁਸਤਾਨ ਨਾਲੋਂ ਹਿੰਦ ਅੱਖਰ ਹੀ ਮਿੱਟ ਜਾਂਦਾ। ਆਖੀਰ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪ ਨੇ ਖੁਦ ਆਗਰਾ ਜਾ ਕੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦਿੱਤੀ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਗਿਫ਼ਤਾਰ ਕਰਕੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਕੋਲ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ। ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਚਮਤਕਾਰ ਵਿਖਾਉਣ ਜਾਂ ਇਸਲਾਮ ਕਬੂਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਪਰ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਸਭ ਕਰਨ ਤੋਂ

ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਅਟੱਲ ਨਿਸ਼ਚੈ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਔਰੰਗਜ਼ੇਬ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਕੰਬ ਉਠਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਗੁਰੂ ਜੀ ਨੂੰ ਲੋਹੇ ਦੇ ਪਿੰਜਰੇ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਮੁਰੀਦਾਂ ਨੂੰ ਤਸੀਹੇ ਦੇ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। 11 ਨਵੰਬਰ 1675 ਈ: ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਚਾਂਦਨੀ ਚੌਂਕ ਵਿਖੇ ਕਾਜ਼ੀ ਅਬਦੁਲ ਵਹਾਬ ਬੋਰਾ ਨੇ ਫਤਵਾ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਜਲਾਦ ਜਲਾਲਦੀਨ ਨੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਤੇ ਤਲਵਾਰ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੀਸ ਧੜ ਨਾਲੋਂ ਵੱਖ ਹੋ ਗਿਆ। ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਸ਼ਹੀਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਜਿਹੀ ਹਨੇਰੀ ਝੁੱਲੀ, ਸਭਾਘੋ ਆਪਣੇ ਬਚਾਅ ਲਈ ਭੱਜ ਉਠੇ। ਅੱਖ ਬਚਾ ਕੇ ਭਾਈ ਜੈਤਾ ਜੀ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਸੀਸ ਲੈ ਕੇ ਆਨੰਦਪੁਰ ਸਾਹਿਬ ਪਹੁੰਚ ਗਏ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਧੜ ਭਾਈ ਲੱਖੀ ਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਲੈ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਘਰ ਨੂੰ ਅੱਗ ਲਗਾ ਕੇ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦਾ ਦਾਹ ਸਸਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਆਪ ਜੀ ਦੀਆਂ ਅਸਥੀਆਂ ਨੂੰ ਗਾਗਰ ਵਿੱਚ ਪਾ ਕੇ ਉਥੇ ਹੀ ਦੱਬ ਦਿੱਤਾ। ਵਿਸ਼ਵ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਕੁਰਬਾਨੀ ਵਿਲੱਖਣ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨੀ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਇਹ ਕੁਰਬਾਨੀ ਆਪਣੇ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਲਈ ਨਹੀਂ, ਆਪਣੇ ਭਾਈ ਚਾਰੇ ਲਈ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਮਾਨਵਤਾ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਦਿੱਤੀ।

9876262642

ਪਾਠਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਦਾ ਇੱਕੋ ਇੱਕ ਮਕਸਦ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ, ਕੌਮ ਲਈ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਹਨਾਂ ਵਲੋਂ ਵਡੇਰੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਕੋਨੇ ਤੱਕ ਪੁੱਜਦਾ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਦੇਣ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਸੇਵਾ ਤੋਂ ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਹਰ ਪੰਜਾਬੀ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਜੇ ਤੱਕ ਸੰਪਾਦਕੀ ਮੰਡਲ ਹੀ ਆਪਣੇ ਸੀਮਤ ਵਿੱਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਸੇਵਾ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵ ਭਰ ਵਿੱਚ 90% ਪਾਠਕਾਂ, ਲਾਇਬਰੇਰੀਆਂ, ਧਾਰਮਿਕ ਸਥਾਨਾਂ ਆਦਿ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਮੁਫਤ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਲਗਾਤਾਰ ਭੇਜੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ ਤੇ ਅਗੋਂ ਵੀ ਜਾਰੀ ਰਹੇਗੀ। ਜੋ 10% ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਬਹੁਤ 2 ਪੰਨੇਵਾਦਿ। ਜੋ ਲੇਖਕ ਤੇ ਪਾਠਕ ਆਪਣੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਤੇ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਚੜ੍ਹਦੀ ਕਲਾ ਲਈ ਆਪਣੇ ਉਸਾਰੂ ਵਿਚਾਰ ਭੇਜਦੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਵੀ ਕੋਟਿ ਕੋਟਿ ਪੰਨੇਵਾਦਿ। ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਠੀਕ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਆਪ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣ ਸਕਦੇ ਹੋ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਪੰਨੇਵਾਦਿ ਸਹਿਤ।

ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਿਸ਼ਨਪੁਰਾ

ਸਰਬਪੱਖੀ ਇਨਕਲਾਬ ਲਿਆਉਣ ਦੇ ਸਮਰੱਥ

ਗਿਆਨੀ ਧਰਮ ਸਿੰਘ, ਭੰਖਰਪੁਰ

ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਏ, ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦਾ ਅਮੁੱਕ ਖਜ਼ਾਨਾ, ਅਮੋਲਕ ਰਤਨਾਂ ਨਾਲ ਲਬਾ-ਲਬ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਏ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਹੱਲ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿੱਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ?

ਗੁਣਾਂ ਵਿਹੁਣੀ, ਕੋਲਰ ਸਮਾਨ, ਵੈਰਾਨ ਹੋਈ ਮਨੁੱਖਤਾ-ਰੂਪੀ ਧਰਤੀ ਵਿੱਚ, ਗੁਰੂ ਨਾਨਕ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਨੇ ਉਪਜਾਊ-ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਤੱਤ ਜੋ ਗੁਰਬਾਣੀ ਵਿੱਚ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕੀਤੇ, ਸਮੁੱਚੇ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਬਿਖੇਰ ਦਿੱਤੇ ਤੇ ਇਸ ਉਪਜਾਊ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਤੱਤ ਭਰਪੂਰ ਹੋਈ, ਜ਼ਮੀਨ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀ ਦਾ ਬੀਜ ਬੀਜਿਆ ਜਿਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਈ ਬਾਗਵਾੜੀ ਨੇ ਸਰਬ ਗੁਣਾਂ ਭਰਪੂਰ ਵਾਸ਼ਨਾ ਖਿਲਾਰ ਕੇ ਖੰਡਾਂ-ਬ੍ਰਹਮੰਡਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਕਮਈ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ।

ਸਮੁੱਚੇ ਅਤਰ-ਫਲੇਲਾਂ, ਮੁਸ਼ਕ-ਕਪੂਰ, ਕਸਤੂਰੀ ਆਦਿ ਮਿਲਾ ਕੇ ਜਿਵੇਂ “ਅਰਗਜ਼ਾ” ਅਖਵਾਉਂਦਾ ਏ ਇਵੇਂ ਹੀ ਜਿਸ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਤਨ ਤੇ ਮਨ ਕਰਕੇ ਸਰਬ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਸੁਗੰਧੀ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਏ, ਉਸੇ ਨੂੰ ਗੁਰਬਾਣੀ (ਗੁਰਮਤਿ) ਦੀ ਕਸਵੱਟੀ ‘ਸੰਪੂਰਨ ਮਨੁੱਖ’ ਦਾ ਨਾਂ ਦਿੰਦੀ ਏ। ਸਿੱਖ ਵੀ ਇਸੇ ਨੂੰ ਆਖਦੇ ਨੇ ਤੇ ਖਾਲਸਾ ਵੀ ਇਸੇ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿਜੇ ਸਹਿਜੇ ਉਤਾਰ ਲੈਣਾ, ਏਸੇ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਿੱਖੀ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਏ।

ਸਿਮਰਨ ਦਾ ਅਸਲ ਰੂਪ ਵੀ ਤਾਂ ਇਹੋ ਹੈ। ਮੂੰਹ ਨਾਲ ਮੀਆਂ ਮਿੱਠੂ ਬਣਨ ਨਾਲ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਿੱਖ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ। ਗੁਰੂ ਆਖੇ, ਤੇ ਸਿੱਖ ਮੰਨੇ। ਆਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਤੁਰਦਾ ਰਹੇ-ਤਕਦਾ ਰਹੇ-ਇਹੋ ਈ ਸਿੱਖ ਦੀ ਕਮਾਈ ਤੇ ਇਹੋ ਈ ਸਿੱਖ ਦੀ ਪੂੰਜੀ।

ਏਸ ਮਾਰਗ ‘ਤੇ ਜਿਹੜੇ ਗੁਰਮੁਖ-ਸਨਮੁੱਖ ਹੋ ਕੇ ਤੁਰੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਥਾ ਬੜੀ ਲੰਮੀ ਏ। ਬੇਬੇ ਨਾਨਕੀ ਤੋਂ ਗੱਲ

ਤੋਰਾਂ ਜਾਂ ਭਾਈ ਮਰਦਾਨਾ ਜੀ ਤੋਂ? ਏਸ ਅਮਰ ਕਥਾ ਦਾ ਆਦਿ ਲੱਭਣਾ ਵੀ ਔਖਾ ਤੇ ਮੱਧ ਲਾਉਣਾ ਵੀ ਮੁਸ਼ਕਲ ਅਤੇ ਅੰਤ...।

ਸ਼ਾਇਦ ਅਨੰਤ ਤੋਂ ਵੀ ਪਰ੍ਹੇ ਨਾ ਮਿਲੇ, ਅਕੱਥ-ਕਥਾ ਜੁ ਹੋਈ। ਇਸ ਅਕੱਥ-ਕਥਾ ਦੇ ਪਾਤਰਾਂ ਨੇ ਕਦੇ ਚੱਕੀਆਂ ਪੀਸੀਆਂ, ਕਦੇ ਤੱਤੀ ਤਵੀ ‘ਤੇ ਚੌਂਕੜੇ ਮਾਰੇ, ਕਦੇ ਉਬਲਦੀਆਂ ਦੇਗਾਂ ਵਿੱਚ ਉਬਾਲੇ ਖਾਧੇ, ਕਦੇ ਆਰੇ ਦਿਆਂ ਦੰਦਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਏ ਤੇ ਕਦੇ ਜਿਉਂਦਿਆਂ ਅੱਗ ਦੇ ਭਾਂਬੜਾਂ ਦੀਆਂ ਭੇਟਾਵਾਂ ਹੋ ਗਏ, ਸਰਹੰਦ ਦੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ, ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦ ਗੰਜ ਅਤੇ ਹੋਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਥੇ-ਕਿਥੇ, ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲਦੇ ਰਹੇ।

ਜ਼ੁਲਮ ਦੀਆਂ ਹਨ੍ਹੇਰੀਆਂ ਝੁਲੀਆਂ, ਪਰ ਅਕੱਥ ਕਥਾ ਦੇ ਪਾਤਰ ਅਡੋਲ ਰਹੇ, ਅੱਗ ਸਾੜ ਨਾ ਸਕੀ ਤੇ ਪਾਣੀ ਡੋਬ ਨਾ ਸਕਿਆ। ਸਿਦਕ-ਅਕੀਦਾ ‘ਪਰਬਤ ਮੇਰਾਣੂ’ ਬਣ ਕੇ ਅਹਿੱਲ ਰਿਹਾ। ਸਿਦਕੀ ਅਤੇ ਅਕੀਦਾਵੰਦ ਸੂਰਬੀਰ, ਜ਼ੁਲਮ ਕੋਲੋਂ ਨਾ ਸਾੜੇ ਗਏ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪਾਣੀਆਂ ਵਿੱਚ ਡੋਬੇ ਜਾ ਸਕੇ, ਮਾਰਿਆਂ ਮਰੇ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਅਮਰ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਾਥਾ ਵੀ ਅਮਰ ਗਾਥਾ ਬਣ ਗਈ-ਗਾਥਾ ਗੂੜ ਅਪਾਰੀ॥

ਸਿੱਖੀ ਦੀ ਇਸ ਅਮਰ-ਕਥਾ ਦਾ ਇਕ ਅਧਿਆਏ ਉਹ ਵੀ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਤਸੀਹੇ ਝੱਲਦੀ ਤਖਤਿਆਂ ‘ਤੇ ਲਟਕਦੀ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਹੋ, ਤਖਤਾਂ ਤਾਜਾਂ ਦੀ ਮਾਲਕ ਵੀ ਬਣੀ। ਜਾਬਰ ਹੁਕਮਰਾਨਾਂ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ, ਜ਼ਿੰਦਾਦਿਲੀ ਨਾਲ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦੀ ਹੋਈ, ਆਜ਼ਾਦ ਹਸਤੀ ਦੇ ਡੰਕੇ ਵਜਾਂਦੀ ਰਹੀ ਪਰ

ਅਧੀਨਗੀ ਨਾ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤੀ। ਸਗੋਂ ਖੁਦ ਹੁਕਮਰਾਨੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਈ। ਇਹ ਸਮਾਂ ਸੀ ਪੰਚ ਪਰਵਾਣੀ ਸਿਧਾਂਤ ਤੇ ਅਮਲ ਕਰਨ ਦਾ। ਰੋੜੀ ਦੇ ਫੇਰ ਵਿੱਚ ਇਸ ਸਿਧਾਂਤ ਤੋਂ ਚੁੱਕ ਗਏ ਤੇ ਹੁਣ ਤਾਂ ਉਸ ਹੋਈ ਭੁੱਲ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੁਗਤ ਰਹੀ ਹੈ-ਸਿੱਖ ਕੌਮ।

ਰਾਜਨੀਤਕ ਪੈਂਤੜਿਆਂ ਤੋਂ ਲਗਾਤਾਰ ਥਿੜਕਦੀ ਆ ਰਹੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਅੱਜ ਦਲਾਂ ਦੀ ਦਲਦਲ ਵਿੱਚ ਨਿੱਘਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਸੱਚ ਆਖਾਂ? ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਅਜੋਕੇ ਸਿਆਸੀ ਦਲਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਬਾਕੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਾਂਗ ਕੇਵਲ 'ਕੁਰਸੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਰਹਿ ਗਿਆ ਹੈ।'

ਕੁਰਸੀ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਖਾਤਰ ਭਾਵੇਂ ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਖੇਰੂੰ ੨ ਹੋਏ ਜਾਂ ਵਿਚਾਰਧਾਰਕ ਪਾਟਕ ਪੈਣ, ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਪਵੇ ਢੱਠੇ ਖੂਹ ਵਿੱਚ, ਕੋਈ ਵਾਸਤਾ ਨਹੀਂ।

ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਾਰਮਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਬੇ-ਸੁਰਾ ਸੰਗੀਤ ਬਿਰਤੀ/ਸੁਰਤੀ ਲਿਵਲੀਨ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਬਿਰਤੀ-ਬਖੇੜਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕਿਤੇ ਕੱਚੀ ਬਾਣੀ ਤੇ ਕਿਤੇ ਪੱਕੀ ਬਾਣੀ ਦਾ ਬਖੇੜਾ, ਕਿਤੇ ਅਰਦਾਸ ਦਾ ਤੇ ਕਿਤੇ ਰਹਰਾਸਿ ਦਾ ਚੱਕਰ-ਹਰ ਇੱਕ ਦੀ ਢਾਈ ਇੱਟ ਦੀ ਮਸੀਤ ਵੱਖਰੀ ੨।

ਅਲੱਗ ੨ ਢੋਲਕੀ ਖੜਕ ਰਹੀ ਹੈ। ਸ਼ੋਰ-ਸ਼ਰਾਬਾ ਬੜਾ ਏ ਪਰ ਕਿਸੇ ਦੇ ਕੁਝ ਪੱਲੇ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦਾ। ਹਰ ਇੱਕ ਦਾ ਆਪਣਾ ਹਲਵਾ ਮੰਡਾ ਤੁਰ ਰਿਹਾ ਏ-ਭੀੜ ਹਰ ਪਾਸੇ ਹੈ।

ਆਮ ਸਿੱਖ ਦੀ ਇਹ ਹਾਲਤ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਬਣੀ ਗੁਰਬਾਣੀ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸੋਝੀ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿੱਚ ਪਿਆ ਹੋਇਆ, ਕਦੇ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ ਤਖ਼ਤ ਸਾਹਿਬ ਵੱਲ ਵੇਖਦਾ ਏ, ਕਦੇ ਅਕਾਲੀਆਂ ਦੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਵੱਲ ਤੇ ਕਦੇ ਧਾਰਮਕ ਬਾਣਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲੁੱਕੇ ਮੋਮੋਠਗਣੇ ਚਿਹਰਿਆਂ ਵੱਲ। ਸੱਚ ਕਿਨਾਰੇ ਰਹਿ ਗਿਆ ਲੱਗਦਾ ਏ ਤੇ ਝੂਠੇ ਨਾਟਕਕਾਰਾਂ ਮਗਰ ਭੀੜ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਏ।

ਝੂਠੇ ਨਾਟਕ-ਚੇਟਕ ਰਚ ਕੇ ਭੋਲੀ ਭਾਲੀ ਸਿੱਖ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਮੰਤਰ-ਮੁਗਧ ਕਰ ਲਿਆ ਜਾਪਦਾ ਏ। ਤੋਰੀ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿਸੇ ਭਿਆਨਕ ਬੀਆਬਾਣ ਵੱਲ, ਬਿਖੜੀਆਂ ਬਾਵਾਂ ਵੱਲ ਲੈ ਜਾਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲੱਗਦੀ ਏ।

ਪਰ ਅਫਸੋਸ! ਸਿੱਖ ਸਮਾਜ ਊਂਘ ਰਿਹਾ ਏ, ਜਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਮਦਹੋਸ਼ ਹੋਇਆ, ਨਸ਼ਦੀ। ਝੰਜੋੜਨ ਲਈ

ਕਿਸੇ ਤਕੜੇ ਹਲੂਣੇ ਦੀ ਲੋੜ ਏ। ਨਸ਼ੇ ਵਿੱਚ ਅਤਿੰਗ-ਬਤਿੰਗ ਹੋਇਆ ਮਨੁੱਖ ਚੁੱਕਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਏ। ਨਾਮ ਧਰੀਕ ਬਣੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਆਪਣੇ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੱਕੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਿਸਾਰ ਕੇ ਕੇਵਲ ਚੌਧਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੋ ਕੇ ਰਹਿ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਾਰਜ ਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅਟੁੱਟ ਖੜੋਤ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ।

ਇਸ ਆਈ ਖੜੋਤ ਨੂੰ ਤੋੜਨ ਲਈ ਪੱਕੇ ਪੋਰੇ ਤੁਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਏ। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦਾ ਚਾਨਣ, ਰਹਿਤ ਮਰਯਾਦਾ ਦਾ ਮਾਰਗ, ਹਿੰਮਤ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿੜਤਾ ਦਾ ਸਲੋਤਰ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜਿਆਂ ਈ ਮੰਜ਼ਲ 'ਤੇ ਪੁੱਜਿਆ ਜਾ ਸਕੇਗਾ।

ਕਿਸੇ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਵਾਟ ਉਡੀਕਣ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਈ ਹਰ ਕੋਈ ਪੰਥ ਦਰਦੀ ਕਮਰਕਸਾ ਕਰੇ। ਨਿੱਜੀ ਕੰਮ ਧੰਦੇ ਕਰਦਿਆਂ, ਗ੍ਰਹਿਸਤ ਵਿੱਚ ਵਿਚਰਦਿਆਂ, ਚੜ੍ਹਿਆ ਰਹੇ ਗੁਰਮਤਿ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੌਰਿਆਂ 'ਤੇ ਆਪਣਾ ਆਪਾ ਸੰਵਾਰੇ, ਘਰ ਪਰਵਾਰ ਠੀਕ ਕਰੇ, ਆਂਢੀਆਂ-ਗੁਆਂਢੀਆਂ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਦੇ ਘਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਾਵੇ।

ਆਲੇ - ਦੁਆਲੇ ਵਿੱਚ ਪਸਰ ਜਾਏ, ਸਿੱਖ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਖੁਸ਼ਬੋਈ ਤੇ ਸਮੁੱਚਾ ਸਮਾਜ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਜਾਏ, ਸਿੱਖ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ਬੋਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਲਈ। ਲੰਮੀਆਂ ਲੰਮੀਆਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਉਦਾਸੀਆਂ ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਨੇ ਕੀਤੀਆਂ ਨੇ।

ਅਸੀਂ ਦੂਰ ਨਾ ਜਾਈਏ, ਆਪਣੇ ਘਰ ਪਰਵਾਰ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਉਦਾਸੀ ਆਰੰਭ ਕਰੀਏ- ਇਉਂ ਸਤਿਨਾਮੁ ਦਾ ਚੱਕਰ ਫਿਰ ਜਾਏ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮਾਜ ਵਿੱਚ।

ਸਮੁੱਚੀ ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਹਿਰਦਿਆਂ ਵਿੱਚ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਅਨਹਦ ਧੁਨੀ ਉਤਪੰਨ ਹੋ ਜਾਏ ਅਤੇ ਸਾਰਾ ਬ੍ਰਹਮੰਡ ਗੂੰਜ ਉਠੇ-ਏਕੁ ਪਿਤਾ ਏਕਸ ਕੇ ਹਮ ਬਾਰਿਕ....॥

ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕਣ ਦੀ ਲੋੜ ਏ, ਗੁਰੂ ਬਾਬੇ ਦਾ ਅਮੁੱਕ ਖਜ਼ਾਨਾ, ਅਮੋਲਕ ਰਤਨਾਂ ਨਾਲ ਲਬਾ-ਲਬ ਭਰਿਆ ਪਿਆ ਏ। ਮਨੁੱਖੀ ਜੀਵਨ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਹੱਲ ਗੁਰਮਤਿ ਸਿਧਾਂਤ ਵਿਚੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਹੋਵੇ?

ਘੋਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਏ, ਸੋਚਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਏ, ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਘਾਟ ਏ-ਏਸ ਘਾਟ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਏ।

ਚਾਰ ਮੂਏ ਤੋਂ ਕਿਆ ਭਇਆ

ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਸੈਂਟਰਲ ਐਕਸਾਈਜ਼ ਤੇ ਕਸਟਮ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਸੇਵਾ ਮੁਕਤ)

ਅਕਤੂਬਰ
ਅੰਕ ਤੋਂ ਅੱਗੇ

ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਦੇ ਕਵੀ ਸ. ਮੇਵਾ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਕਿਰਤ ਨੂੰ ਕਾਫੀ ਸਲਾਹਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਪਾਠਕਾਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਛਾਪਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਹੈ ਸੋ ਉਪਰੋਕਤ ਮਹਾਂ ਕਾਵਿ ਹਰ ਅੰਕ ਵਿੱਚ ਲੜੀ ਜੋੜ ਕੇ ਛਾਪਿਆ ਜਾਇਆ ਕਰੇਗਾ।

ਸੰਪਾਦਕ

ਚਮਕੌਰ ਦੀ ਗੜੀ 'ਤੇ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਤੇ ਮੁਗ਼ਲ ਫ਼ੌਜ ਦਾ ਚੜ੍ਹ ਆਉਣਾ

ਜਵਾਬ - ਦਯਾ ਸਿੰਘ

- 11- ਮਰਨਾ ਸੱਚ ਤੇ ਹੋਰ ਸਭ ਝੂਠ ਇਥੇ,
ਸੱਚੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਰੇ ਵਪਾਰ ਮੀਆਂ।
ਖ਼ਾਤਿਰ ਦੇਸ਼ ਤੇ ਧਰਮ ਦੀ ਮਰੇ ਜਿਹੜਾ,
ਰਹੇ ਚਮਕਦਾ ਚਰਖ ਵਿਚਕਾਰ ਮੀਆਂ।
ਗੁਰੂ ਵਾਸਤੇ ਜਾਨ ਕੁਰਬਾਨ ਹੋਵੇ,
ਚੋਦਾਂ ਤਬਕ ਦਾ ਬਣੇ ਸਰਦਾਰ ਮੀਆਂ।
ਆਈ ਕੌਸਰਿ-ਜੱਨਤ ਘਰੇ ਤੇਰੇ, (ਬਹਿਸ਼ਤ ਦੀ ਨਦੀ)
ਵਾਰ ਵਾਰ ਨਾ ਕਰੇ ਇਨਕਾਰ ਮੀਆਂ।

ਗ਼ਰੀਬ ਦਾ ਆਉਣਾ

- 12- ਜਗਤ ਰਾਏ ਨਾ ਟੱਸ ਤੋਂ ਮੱਸ ਹੋਇਆ,
ਦੋਵੇਂ ਹਾਦੀਆਂ ਜੋਰ ਲਗਾਇਆ ਈ। (ਦੂਤ)
ਹੈਸੀ ਸਿਤਮ-ਆਜ਼ਾਰ ਵਜੀਦ ਡਾਢਾ (ਜ਼ੁਲਮ)
ਸਾਰੀ ਖ਼ਲਕ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਡਰਾਇਆ ਈ।
ਸੁਣਕੇ ਗੁਫ਼ਤਗੁ ਹੋਵਦੀ ਦਰਾਂ ਅੱਗੇ, (ਗ਼ਲਬਾਤ)
ਆਇ ਅਦਬ ਗ਼ਰੀਬ ਬੁਲਾਇਆ ਈ,
ਦਸਤ-ਬਸਤ ਹੋ ਸਿੰਘਾਂ ਦੇ ਖੜਾ ਅੱਗੇ, (ਹੱਥ ਜੋੜਕੇ)
ਮੇਜ਼ਬਾਨ ਦਾ ਫਰਜ਼ ਨਿਭਾਇਆ ਈ।

ਗ਼ਰੀਬ ਦਾਸ ਬਾਬਤ

- 13- ਗ਼ਰੀਬ ਦਾਸ ਸੀ ਜਗਤ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਛੋਟਾ,
ਸਬਕੇ-ਸ਼ੈਰ ਦੇ ਵਿੱਚ ਭਰਪੂਰ ਆਹਾ। (ਚੰਗਾ ਵਰਤਾਓ)

ਇਕੋ ਵੇਲ ਦੇ ਸਨ ਤਰਬੂਜ ਦੋਵੇਂ,
ਵੱਡਾ ਤੁੰਬੜਾ ਛੋਟਾ ਅੰਗੂਰ ਆਹਾ।
ਹੈਸੀ ਬਹੁਤ ਗ਼ਰੀਬੜਾ ਧਨ ਬਾਝੋਂ,
ਤਨੋਂ ਮਨੋਂ ਅਮੀਰ ਜ਼ਰੂਰ ਆਹਾ।
ਸੱਦ ਦੋਹਾਂ ਮਹਿਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਘਰੇ ਆਪਣੇ,
ਸੇਵਾ ਕਰੇ ਨਾ ਰਤਾ ਮਗ਼ਰੂਰ ਆਹਾ।

ਸਿੰਘਾਂ ਦੀ ਖ਼ੁਸ਼ੀ

- 14- ਗ਼ਰੀਬ ਦਾਸ ਦਾ ਵੇਖ ਵਰਤਾਓ ਐਸਾ,
ਦੋਵੇਂ ਸਿੰਘ ਸੀ ਅਤਿ ਨਿਹਾਲ ਹੋਏ।
ਜ਼ਰਾ ਖ਼ੋਫ ਨਾ ਮੁਗ਼ਲ ਜਰਵਾਇਆ ਦਾ,
ਜੇਰਾ ਵੇਖ ਕੇ ਖ਼ੁਸ਼ੀ 'ਚ ਲਾਲ ਹੋਏ।
ਆਖੀ ਵਿਥਿਆ ਖੋਲ੍ਹ ਗੋਬਿੰਦ ਵਾਲੀ,
ਸੁਣ ਕੇ ਭਾਈ ਗ਼ਰੀਬ ਮਲਾਲ ਹੋਏ।
ਮੈਨੂੰ ਦਰਸ ਕਰਵਾ ਦਿਓ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਦੇ,
ਖ਼ਾਤਿਰ ਪੰਥ ਜੋ ਐਡ ਕੰਗਾਲ ਹੋਏ।

ਗ਼ਰੀਬ ਦਾ ਗੁਰੂ ਪਾਸ ਜਾਣਾ

- 15- ਦਯਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਸੰਤ ਸਿਉਂ ਟੁਰੇ ਅੱਗੇ,
ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ ਗ਼ਰੀਬ ਤਿਆਰ ਹੋਇਆ।
ਗ਼ਰਮ ਦੁੱਧ ਦੀ ਬਾਲਟੀ ਨਾਲ ਚੁੰਕੀ,
ਜਾਪੇ ਗੁਰਾਂ ਦੇ ਉਤੋਂ ਨਿਸ਼ਾਰ ਹੋਇਆ। (ਕੁਰਬਾਨ)

ਚੜ੍ਹੇ ਘੋੜਿਆਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਸਿੰਘ ਦੋਵੇਂ,
ਐਪਰ ਖੁਦ ਗ਼ਰੀਬ ਰਹਵਾਰ ਹੋਇਆ। (ਘੋੜਾ)
ਪਹੁੰਚ ਗੁਰੂ ਦੇ ਤਾਈਂ ਤਸਲੀਮ ਕੀਤਾ, (ਮੱਥਾ ਟੇਕਣਾ)
ਸੇਵਕ ਸਚੜਾ ਤਾਬਿਆਦਾਰ ਹੋਇਆ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ

- 16- ਕਰ ਕੇ ਨਿਗੂ ਸਵੱਲੜੀ ਝਾਤ ਮਾਰੀ,
ਦੁਸਟ ਦਮਨ ਨੂੰ ਖੁਸ਼ੀ ਅਪਾਰ ਹੋਈ।
ਭੇਟਾ ਹੱਸ ਕੇ ਆਪ ਪਰਵਾਨ ਕੀਤੀ,
ਬਾਗ਼-ਏ-ਅਦਨ ਦੇ ਵਿੱਚ ਬਹਾਰ ਹੋਈ।

(ਬਹਿਸਤ ਦਾ ਬਾਗ਼)

ਸਭੇ ਸਿੰਘਾਂ ਨੇ ਦੁੱਧ ਦਾ ਲੁਤਫ਼ ਲੀਤਾ,
ਸੁੱਤੀ ਹੋਈ ਤਕਦੀਰ ਬੇਦਾਰ ਹੋਈ। (ਜਾਗਣਾ)
ਤੇਰੀ ਸੇਵਾ ਗ਼ਰੀਬੁਆ ਸਫਲ ਹੋਈ,
ਜਨਮ ਮਰਨ ਦੇ ਦੁਖੋਂ ਛੁਟਕਾਰ ਹੋਈ।

ਗ਼ਰੀਬੂ ਦਾ ਚਰਨੀ ਡਿੱਗਣਾ

- 17- ਸੁਣ ਕੇ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਮੁੱਖ 'ਚੋਂ ਨਾਂ ਅਪਣਾ,
ਕੱਟੇ ਗਏ ਗ਼ਰੀਬੂ ਦੇ ਦੁੱਖ ਸਾਰੇ।
ਚਰਨੀਂ ਡਿੱਗਿਆ ਤੇ ਹੁੰਨਾਂ ਮਾਰ ਭੁੱਖੀਂ,
ਹਾਮੀ ਭਰ ਰਹੇ ਨੇਹੁ ਦੀ ਰੁੱਖ ਸਾਰੇ।
ਜੀਕੂੰ ਕਾਹਨ-ਸੁਦਾਮਾ ਦਾ ਮੇਲ ਹੋਇਆ,
ਸਾਂਝੇ ਹੋ ਗਏ ਦੁੱਖ ਤੇ ਸੁੱਖ ਸਾਰੇ।
ਜਾਪੇ ਪਿਛਲੇ ਜਨਮ ਦੀ ਸਾਂਝ ਕੋਈ,
ਪਾਉਂਦੇ ਵੇਖਕੇ ਉਂਗਲਾਂ ਮੁੱਖ ਸਾਰੇ।

ਗੁਰੂ ਜੀ ਵਲੋਂ ਗ਼ਰੀਬੂ ਨੂੰ ਗਲੇ ਲਗਾਉਣਾ

- 18- ਬਾਹੋਂ ਪਕੜ ਗ਼ਰੀਬੂ ਨੂੰ ਪਾਤਸ਼ਾਹ ਨੇ,
ਨਾਲ ਪਿਆਰ ਦੇ ਗਲੇ ਲਗਾਇਆ ਈ।
ਭਰਕੇ ਅੱਖਾਂ ਗ਼ਰੀਬੂ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ,
ਤੁਸਾਂ ਇਹ ਕੀ ਭਾਣਾ ਵਰਤਾਇਆ ਈ।
ਦੀਨ-ਦੁਨੀ ਦੇ ਵਾਰਸਾ ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ,
ਕੈਸਾ ਅਪਣਾ ਹਾਲ ਬਣਾਇਆ ਈ।
ਛੱਡ ਤਖ਼ਤ ਤੇ ਤਾਜ ਅਨੰਦਪੁਰ ਦਾ,

ਡੇਰਾ ਵਿਚ ਵੀਰਾਨਿਆਂ ਲਾਇਆ ਈ।

ਜਵਾਬ-ਗੁਰੂ ਜੀ

- 19- ਇਹੋ ਹੁਕਮ ਅਕਾਲ ਦਾ ਹੋਇਆ ਸਾਨੂੰ,
ਰਾਤ ਅੱਜ ਦੀ ਤੇਰੇ ਮਹਿਮਾਨ ਹੋਣਾ।
ਸ਼ਾਮੀਂ ਛੱਕਣਾ ਅਸਾਂ ਨੇ ਰਿਜ਼ਕ ਤੇਰਾ,
ਦਰ ਤੈਂਡੜਾ ਸਾਡਾ ਕਾਸ਼ਾਨ ਹੋਣਾ। (ਆਲੂਣਾ)
ਭਾਣਾ ਵਰਤਣਾ ਕੋ ਸਹਰ ਹੁੰਦਿਆਂ ਹੀ, (ਸਵੇਰ)
ਅਸੀਂ ਕਿਪਰੇ ਹੋਰ ਰਵਾਨ ਹੋਣਾ।
ਚਲੋ ਚੱਲੀਏ ਵਕਤ ਹੈ ਬਹੁਤ ਥੋੜਾ,
ਕੋਠਾ ਤੈਂਡੜਾ ਜੰਗ-ਏ-ਮੈਦਾਨ ਹੋਣਾ।

ਸਾਰਿਆਂ ਦਾ ਕੂਚ ਕਰਨਾ

- 20- ਟੁਰੇ ਸਿੰਘ ਸਭ ਕੂਚ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹੋਇਆ,
ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਗ਼ਰੀਬੂ ਰਵਾਨ ਹੋਇਆ।
ਭਰਿਆ ਫਲਕ ਸੀ ਨਾਲ ਸਿਤਾਰਿਆਂ ਦੇ,
ਉਹਲੇ ਅੱਖੀਓਂ ਅੱਜ ਦਾ ਭਾਨ ਹੋਇਆ।
ਭਰੇ ਗੈਜ਼ ਥੀਂ ਜਾਪਦੇ ਸ਼ੇਰ ਸਾਰੇ, (ਗੁੱਸਾ)
ਬੱਚਾ ਬੁੱਢਾ, ਸਭ ਵੇਖ ਹੈਰਾਨ ਹੋਇਆ।
ਕੀਤਾ ਆਣ ਉਤਾਰਾ ਸੀ ਗੜ੍ਹੀ ਅੱਗੇ,
ਬੇਕਸ਼ ਪਨਾਹੇ-ਜਹਾਨ ਹੋਇਆ।
(ਬੇਸਹਾਰਾ ਜਾਹਾਨ ਦਾ ਵਾਲੀ)

ਗੜ੍ਹੀ ਵਿਚ ਗ਼ਰੀਬੂ ਦੇ ਘਰੇ ਪਹੁੰਚਣਾ

- 21- ਹੱਥ ਜੋੜ ਗ਼ਰੀਬੂ ਨੇ ਅਰਜ਼ ਕੀਤੀ,
ਇਹੋ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜਾ ਹੈ ਬਾਮ ਮੇਰਾ। (ਕੋਠਾ)
ਤੁਸੀਂ ਮਾਲਕ ਅੱਜ ਤੋਂ ਹੋਏ ਇਹਦੇ,
ਅੱਜ ਤਕ ਸੀ ਇਹੋ ਕਿਯਾਮ ਮੇਰਾ। (ਸਹਾਰਾ)
ਤੇਰੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਨਹੀਂ ਅਜ਼ਾਬ ਕੋਈ, (ਤਕਲੀਫ਼)
ਭਾਵੇਂ ਵੈਰੀ ਹੈ ਸਾਰਾ ਇਸਲਾਮ ਮੇਰਾ।
ਅੱਧੀ ਗੜ੍ਹੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਜਗਤ ਰਾਏ,
ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਦੁਆ-ਸਲਾਮ ਮੇਰਾ।

9814710668

ਦੁਰੋ-ਨੇੜਿਓਂ ਦੀ ਖਬਰਸਾਰ

ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ 'ਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਰਹੀ।

19ਵੀਂਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ 3 ਤੋਂ 14 ਅਕਤੂਬਰ 2010 ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਹੋਈਆਂ। 3 ਅਕਤੂਬਰ ਦਾ ਉਦਘਾਟਨੀ ਸਮਾਰੋਹ ਤੇ 14 ਅਕਤੂਬਰ ਦੇ ਸਮਾਪਤੀ ਸਮਾਰੋਹ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਕੋਲ ਅਜੇਹੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਮਾਗਮਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਖੇਡਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੀਡੀਏ ਰਾਹੀਂ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀਆਂ ਖਬਰਾਂ ਨੇ ਇਹਨਾਂ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਤੇ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਚਿੰਨ੍ਹ ਲਗਾ ਦਿੱਤੇ ਸਨ, ਪਰ ਜਿਉਂ ਹੀ ਇਹ ਖੇਡਾਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈਆਂ ਤਾਂ ਸਾਰੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਏ ਤੇ ਹਰ ਇੱਕ ਨੇ ਤਾਰੀਫ਼ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ਾਨ-ਸ਼ੌਕਤ ਨਾਲ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਈਆਂ ਖੇਡਾਂ ਯਾਦਗਾਰੀ ਹੋ ਨਿਬੜੀਆਂ। ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਤੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਦੇ ਪਾਤਰ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਵਿਖਾਇਆ ਹੈ ਕਿ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਸਿੰਘ ਇਜ ਕਿੰਗ ਹੈ।

ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹਨਾਂ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਵੀ ਇੱਕ ਨਵਾਂ ਇਤਹਾਸ ਸਿਰਜਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ 76 ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਭਾਰਤ 100 ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਮਗੇ ਜਿੱਤਣ ਵਿੱਚ ਸਫਲ ਹੋਇਆ ਹੈ ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਹੀ ਦੂਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਕੇ ਨਾਮਣਾ ਖੱਟਿਆ ਹੈ। ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੰਡਲ ਖੇਡ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਮੁੱਖੀ ਸ਼੍ਰੀ ਫੈਨਲ ਨੇ ਭਾਰਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਸਫਲ ਮੇਜ਼ਬਾਨੀ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਇਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਸਫਲ ਖੇਡਾਂ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰੀ ਸਟੇਡੀਅਮਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਮੰਨਿਆ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਅਦਭੁਤ ਕਹਿੰਦਿਆਂ ਭਾਰਤ

ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ ਦਿੱਲੀ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵ ਦੇ ਉੱਚ ਦਰਜੇ ਦੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਣਿਆ ਹੈ।

ਭਾਰਤ ਨੇ ਕੁੱਲ 101 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ 38-ਸੋਨਾ, 27- ਚਾਂਦੀ ਤੇ 36- ਕਾਂਸੇ

ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਿਸ਼ਾਨੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ 14 ਸੋਨੇ, 11 ਚਾਂਦੀ ਤੇ 5 ਕਾਂਸੇ, ਕੁੱਲ 30 ਤਮਗੇ ਜਿੱਤੇ ਹਨ।

ਕੁਸ਼ਤੀ ਵਿੱਚ 10 ਸੋਨੇ, 5 ਚਾਂਦੀ ਤੇ 4 ਕਾਂਸੇ ਕੁੱਲ 19

ਮੁਕੇਬਾਜ਼ੀ ਵਿੱਚ 7, ਐਥਲੈਟਿਕਸ ਵਿੱਚ 12।

ਇੰਨੇ ਤਮਗੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੈ ਜੋ ਇਹ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸੁਹਿਰਦਤਾ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵੀ ਵਧੀਆ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਹਾਕੀ ਦੇ ਚੰਗੇ ਦਿਨ ਆ ਰਹੇ ਹਨ।

ਭਾਵੇਂ ਹਾਕੀ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਚਾਂਦੀ ਦਾ ਮੈਡਲ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਿਆ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਵੀ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਕਾਫੀ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਹਾਕੀ ਦਾ ਮਿਆਰ ਦਿਨ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਡਿਗਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡ ਹਾਕੀ ਦਾ ਹਾਲ ਇੰਨਾ ਮਾੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਲੋਕੀਂ ਇਹ ਭੁੱਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੀ ਹਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਵੱਡੀਆਂ ਮੱਲਾਂ ਮਾਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। 19ਵੀਂਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹਾਕੀ ਦੇ ਗਭਰੂਆਂ ਨੇ ਜੋ ਜੋਸ਼ ਤੇ ਖੇਡ ਸ਼ੈਲੀ ਵਿਖਾਈ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਖੁਸ਼ੀ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੇਸ਼ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ 7-4 ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹਰਾਉਣਾ ਹੀ ਸਮਝੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਜਿੱਤ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ.ਏ ਦੀ ਚੇਅਰ ਪਰਸਨ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੋਨੀਆ ਗਾਂਧੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਹਾਕੀ ਦੇ ਖਾਸ ਮੈਚਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਕੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀ ਹੌਸਲਾ ਅਫਜਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਇਸਦੇ

ਚੰਗੇ ਦਿਨਾਂ ਦੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਕੋਲੋਂ ਫਾਈਨਲ ਵਿੱਚ ਹਾਰ ਜਾਣਾ ਕੋਈ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਹਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਤਾਂ ਲਗਭੱਗ ਸਾਰੇ ਹੀ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਕਿ ਵਿਸ਼ਵ ਜੇਤੂ ਆਸਟਰੇਲੀਆ ਦਾ ਭਾਰਤ ਅਜੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਪਰ ਫੇਰ ਵੀ ਭਾਵੇਂ 8-0 ਨਾਲ ਹਾਰ ਮਿਲੀ, ਪਰ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਆਖਰੀ ਦਮ ਤੱਕ ਜੁਝਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਹੋਸਲੇ ਨੇ ਇਹ ਸੁਨੇਹਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਦਿਨ ਦੂਰ ਨਹੀਂ ਜਦੋਂ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਹਾਕੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਤੇ ਆਪਣਾ ਨਾਂ ਲੈ ਆਵੇਗਾ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਦੇ ਜੇਤੂਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਹਾਕੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਵਧਾਈ ਭੇਜੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤੇ ਉਮੀਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਹਾਕੀ ਟੀਮ ਜਲਦੀ ਹੀ ਮੁੜ ਬੁਲੰਦੀਆਂ ਤੇ ਪੁੱਜ ਜਾਵੇਗੀ।

ਲੋੜ ਹੈ ਹਾਕੀ ਸਮੇਤ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣ ਦੀ

ਜੇ ਇਹ ਕਹਿ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੇ ਜਨੂੰਨ ਨੇ ਬਾਕੀ ਖੇਡਾਂ ਦੀ ਹੋਂਦ ਨੂੰ ਖੁੰਜੇ ਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਤਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ। ਕ੍ਰਿਕਟ ਦੀ ਨਿੰਦਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਪਰ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਕੇ ਸਿਰਫ ਤੇ ਸਿਰਫ ਕ੍ਰਿਕਟ ਨੂੰ ਹਰ ਪੱਖੋਂ ਤਰਜੀਹ ਦੇਣੀ ਵੀ ਕੋਈ ਚੰਗੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ। ਸੋ ਲੋੜ ਹੈ ਹਾਕੀ ਸਮੇਤ ਬਾਕੀ ਖੇਡਾਂ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਬਹੁਤੀਆਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਨਾ ਹੋਣ ਪਰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਤਮਗੇ ਹਾਸਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਵੀ ਬਰਾਬਰ ਦਾ ਦਰਜਾ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਰੋਲਰ ਸਕੇਟਿੰਗ ਸਪੀਡ ਤੇ ਰੋਲਰ ਹਾਕੀ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਮਗਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਰਤੀ ਰੋਲਰ ਸਕੇਟਿੰਗ ਸਪੀਡ ਤੇ ਰੋਲਰ ਹਾਕੀ ਨੇ ਏਸ਼ੀਆ ਚੈਂਪੀਅਨਸ਼ਿਪ ਵਿੱਚ ਕਈ ਵਾਰੀ ਦੂਜਾ, ਤੀਜਾ ਸਥਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਤੇ ਵਿਸ਼ਵ ਕੱਪ ਦੀ ਰੈਕਿੰਗ ਵਿੱਚ ੧੦ਵੇਂ ਨੰਬਰ ਤੱਕ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਕਿ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ ਖੇਡ ਨੂੰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਥੋਂ ਤੱਕ ਕੇ ਪੰਜਾਬ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਰੋਲਰ ਸਕੇਟਿੰਗ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਤਾਂ ਜਨਵਰੀ 2007 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਹੋ ਚੁਕੇ

ਹਨ। ਸੋ ਚਾਹੀਦਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਇੱਕ ਖੇਡ ਨੂੰ ਉਸਦਾ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਤੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਬਣਦਾ ਮਾਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਨ ਨਾਲ ਸਾਰੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਵੀ ਮਿਲੇਗੀ ਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ਵ ਪੱਧਰ ਦੀ ਤਮਗਿਆਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਕ ਵਾਰੀ ਫੇਰ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸਮੁੱਚੇ ਖੇਡ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ, ਸਮੁੱਚੇ ਖਿਡਾਰੀਆਂ, ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਭਾਰਤ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ, ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ, ਖੇਡ ਮੰਤਰੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸ਼੍ਰੇਸ਼ਠ ਕਲਮਾਡੀ ਤੇ ਹੋਰ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਨੂੰ ਲੱਖ ਲੱਖ ਵਧਾਈ ਦੇਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਤੋਂ ਹੋਰ ਵਧੀਆ ਕਾਰਜਗੁਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਮਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਰਿਕਿਰਨ ਸਿੰਘ 'ਨਿੱਪੀ'

ਨਿਊਜ਼ ਐਡੀਟਰ

ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਕੇਟਰ/ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਚੈਂਪੀਅਨ
ਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕਪਤਾਨ ਭਾਰਤੀ ਰੋਲਰ ਸਕੇਟਿੰਗ ਟੀਮ

ਡਾ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵਰਲਡ ਸਟੇਟਸਮੈਨ ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ

ਨਿਊਯਾਰਕ, ੨੩ ਸਤੰਬਰ, ਅਮਰੀਕਾ ਦੀ ਅੰਤਰ ਧਰਮ ਜਥੇਬੰਦੀ ਨੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਲੋਕਤੰਤਰ, ਆਜ਼ਾਦੀ, ਮਨੁੱਖੀ ਹੱਕਾਂ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ ਬੁਲੰਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸ਼ਾਂਤੀ ਯਤਨਾਂ ਲਈ "ਵਰਲਡ ਸਟੇਟਸਮੈਨ" ਐਵਾਰਡ ਨਾਲ ਨਿਵਾਜਿਆ ਹੈ। ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਵਾਰਡ ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਫ਼ੀਰ ਮੀਰਾ ਸ਼ੰਕਰ ਨੇ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਮੌਕੇ ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਉਪ ਮੰਤਰੀ ਵਿਲੀਅਮ ਬਰਨਜ਼ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਹ ਐਵਾਰਡ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹੋਰ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੱਦਾਵਰ ਆਗੂ ਵਜੋਂ ਅਪਣੀ ਪਛਾਣ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਅਮਰੀਕਾ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਹੈਨਰੀ ਕਿਸਿੰਗਰ ਨੇ ਡਾ. ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਤਹਿਤ ਭਾਰਤ ਆਰਥਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਦੇ ਰਾਹ 'ਤੇ ਵੱਧ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਧੰਨਵਾਦਿ ਸਹਿਤ, ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਪੈਕਸਮੈਨ ਵਿਚੋਂ

ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਤੇ ਫੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲੇ ਖਾਸ ਸੁਨੇਹੇ

**ਪੰਨਵਾਦਿ ਸ. ਪਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਰਨਾ, ਪ੍ਰਧਾਨ
ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ**

ਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਮਿਲੇ ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਨਿੱਘੇ ਤੇ ਮਿਠੇ ਸੁਨੇਹੇ ਨੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨੂੰ ਬੱਲ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪ੍ਰਤੀ ਕੁਝ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੇ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੇ ਹੌਸਲੇ ਬੁਲੰਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਦਿੱਲੀ ਸਿੱਖ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ ਜੀਵਨੀ ਪੈਂਫਲਟ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਛਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹੁਣ ਆਪ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਹੋਰ ਵਡੇਰੇ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨਾ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਪ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਕੀਤੇ ਵੱਡਮੁੱਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੇ ਹੋ। ਪੰਥ ਰਤਨ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਪ੍ਰਤੀ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹ ਆਪ ਜੀ ਦੀ ਨੇਕ ਦਿਲੀ ਨਾਲ ਕੁਝ ਉਸਾਰੂ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਸੱਚਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹੈ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਬਹੁਤ ਬਹੁਤ ਪੰਨਵਾਦਿ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

**ਸ. ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ ਜੀ,
ਸਤਿ ਸ੍ਰੀ ਅਕਾਲ**

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦਾ ਅਕਤੂਬਰ ਅੰਕ ਮਿਲਿਆ। ਮੁੱਖ ਪੰਨਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਤੇ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰ ਜੀ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਲੇਅ ਆਊਟ ਬੇਹੱਦ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੀ। ਤੁਹਾਡੀ ਸੰਪਾਦਕੀ ਬਹੁਤ ਖੋਜ ਭਰਪੂਰ ਤੇ ਗਿਆਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਪਰਚੇ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਉਜੱਲ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਕੌਮ ਹੇਤੂ ਹੋਵੇਗਾ। ਡਾ. ਸ਼ੇਰ ਜੀ ਕਵੀ ਤੇ ਚਿੰਤਕਾਰ ਵਧਾਈ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੀ ਘਾਲਣਾ ਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਪਹਿਰਾ ਦਿੱਤਾ। ਸ੍ਰੀ ਐਸ ਕੇ ਲਖਨਪਾਲ ਜੀ ਦੀ ਰਚਨਾ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਸਿੱਖ ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਰੱਲਕੇ ਯੋਜਨਾਬੰਦ ਸੰਘਰਸ਼ ਨਾਲ ਕਰਾਂਵਾਂਗੇ। ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਲੇਖ ਛੇਤੀ ਹੀ ਭੇਜ ਰਿਹਾ

**ਸਰਵ ਸ੍ਰੀ. ਲਖਨਪਾਲ ਜੀ ਤੇ
ਬੀਬੀ ਉਸ਼ਾ ਰਾਣੀ ਸ਼ੇਰ, ਲਖਨਪਾਲ ਦਾ ਪੰਨਵਾਦਿ**

ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ ਬੀਬੀ ਉਸ਼ਾ ਰਾਣੀ ਸ਼ੇਰ ਲਖਨਪਾਲ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਪਤੀ ਸ੍ਰੀ ਸਰਵ ਕਿਸ਼ਨ ਲਖਨਪਾਲ ਜੀ ਦੇ ਬੇਹੱਦ ਪੰਨਵਾਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਈ-ਮੇਲ ਤੇ ਫੋਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਲਗਾਤਾਰ ਸੰਪਰਕ ਰੱਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਲਾਈਫ ਮੈਂਬਰ ਬਣਕੇ ਸ੍ਰੀ ਲਖਨਪਾਲ ਜੀ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦਿਲੀ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਉਹਨਾਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਨੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਗਿਆਨੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਦੀ ਕਾਰਜ ਸ਼ੈਲੀ ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੈ।

ਜਨਵਰੀ 2011 ਸਪੈਸ਼ਲ ਅੰਕ ਜੋ ਕਿ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇਗਾ ਲਈ ਜੋ ਉਹ ਸਮੱਗਰੀ ਤੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਭੇਜਦੇ ਆ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵੱਲੋਂ ਪੰਨਵਾਦਿ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਹਾਂ। ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੀ -- ਤੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਵੱਡਮੁੱਲੀ ਦਾਤ ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ਦੀ ਸੇਵਾ ਇਤਿਹਾਸਿਕ ਹੈ। ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਪਰਚੇ ਲਈ ਨਿਰੰਤਰ ਲਿਖਾਗਾਂ ਤਾਂ ਕਿ ਮਿਆਰ ਤੇ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਨਈਂ ਰਹੇ। ਸਾਕਾ ਪੰਜਾ ਸਾਹਿਬ, ਸ. ਬਾਠ ਜੀ ਦਾ ਲੇਖ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੈ। ਤਮੰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਸ. ਗੁਰਨਾਮ ਸਿੰਘ ਡੇਰਾਬਸੀ ਵਾਲਿਆ ਬਾਰੇ ਜੀਵਨੀ ਪਰਚੇ ਵਿੱਚ ਛਾਪੀ ਜਾਵੇ। ਸੇਵਕ ਜੀ ਤੁਹਾਡੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਬਹੁਤ ਡੂੰਘੀ ਤੇ ਮੰਨਭਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਇੱਕ ਚੰਗੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ। ਕੁਝ ਕਾਵਿ ਸਤਰਾਂ:- ਸਿੰਘ ਸਭਾ ਲਾਹੌਰ ਦੇ ਬਾਨੀ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿਦਵਾਨੀ, ਖਾਲਸਾ ਅਖਬਾਰ ਲਾਹੌਰ ਸੰਪਾਦਕ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਮਹਾਨ ਗਿਆਨੀ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਬਣਾਉਣੀ, ਬੁਧੀਜੀਵੀ ਰੱਲਕੇ ਸੰਘਰਸ਼ ਚਲਾਉਣੀ।

**ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਪੱਟੀ
ਹਸ਼ਿਆਰਪੁਰ**

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

(ਮਾਸਿਕ, ਪੰਜਾਬੀ)

ਪਹਿਲਾ ਮਹਾਨ ਕੀਰਤਨ ਦਰਬਾਰ

ਮਿਤੀ 16 ਜਨਵਰੀ 2011 ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ

ਸਥਾਨ:- ਗੁ. ਸਾਹਿਬ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਤੇਗ ਬਹਾਦਰ ਸਾਹਿਬ ਸੈਕਟਰ-38 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ
ਸਮੂਹ ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਜੀਓ,

ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕਾ ਖਾਲਸਾ। ਵਾਹਿਗੁਰੂ ਜੀ ਕੀ ਫਤਿਹ।

ਆਪ ਜੀ ਨੂੰ ਇਹ ਜਾਣ ਕੇ ਅਤੀ ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਦੇ ਮਾਣਮੱਤੇ, ਗੌਰਵਮਈ, ਲਾਸਾਨੀ ਵਿਦਵਾਨ ਪੰਥ ਰਤਨ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੀ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ (ਮਾਸਕ, ਪੰਜਾਬੀ) ਦੇ ਇੱਕ ਸਾਲ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਉਪਰੰਤ ਅਤੇ ਡਾ. ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸ਼ੇਰ (ਸਪੁੱਤਰ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ) ਜੀ ਦੇ **128**ਵੇਂ ਜਨਮ ਦਿਵਸ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਕਥਾ, ਕੀਰਤਨ ਤੇ ਢਾਡੀ ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕੌਮ ਦੇ ਉੱਘੇ ਰਾਗੀ, ਢਾਡੀ ਤੇ ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਸ਼ਿਰਕਤ ਕਰਨਗੇ।

ਹੋਰ ਵੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੀ ਪੋਤਰੀ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਕਨੇਡਾ ਤੋਂ ਪੁੱਜ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਰਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਵਲੋਂ ਫਖਰ-ਏ-ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਗਿਆਨੀ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ “ਐਵਾਰਡ 2010-11” ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ‘ਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਇਸ ਐਵਾਰਡ ਸਮੇਤ 5100/- ਦਾ ਕੈਸ਼ ਐਵਾਰਡ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾਏਗਾ।

ਗੁਰੂ ਪੰਥ ਦੇ ਦਾਸ

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ

ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ

ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ

ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ

ਇੰਜ. ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ

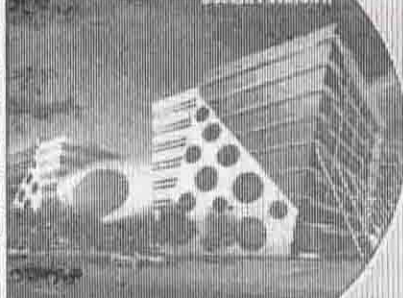
ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

38

ਨਵੰਬਰ 2010

DESIGN PAVILLION II

Invest as low as
Rs. 2.5 Lacs
(Get assured
rental income of
12% p.a.)

Starting immediately with limited offer

Construction of Design Pavilion-II

Cutting ready to start from 01-09-2010

RARE OPPORTUNITY FOR SMALL INVESTORS

Invest in
Design &
Designer-Wear
Studios

In Design Pavillion II

List of Fashion Businesses in Studios:-

1. Design & Designer-Wear Studios for Design and Samples for Fashion Manufacturing, Exclusive Designer-Wear for ladies and exclusively designed Wedding Wear.
2. Fashion Design Studio-Designing of Textiles, Kilt-Wear, Leather, Sam & Jewellery.
3. Fashion Shows Organisers, Modeling Agencies, Photographers, Cinematographers, Light & Sound Specialists, Audio & Video Studios.
4. Exporters - Traders, Distributors, Boutiques, Embroiders (Hand made & Machine made), Fine Tailors, Buffeting and Couriers.

FASHION TECHNOLOGY PARK

MOHALI: LANDRAN ROAD, SECTOR 30, MOHALI, VISIT: www.ftpmohali.com
9915322331, 9988101167, 9815511552, 92672-06704
CORPORATE OFFICE: SCO 199 107, TOP FLOOR, SECTOR 34 A, CHANDIGARH
0172-2301170, 5301180, 9592261011

RKM HOUSING LTD.

Corp. Off: - SCO 673, 11nd Floor, Sector 70, Mohali
Phone No. 0172-4655654, 4655653, Email: rkmhousing@gmail.com
Fax: 0172-4655664, website: www.rkmhousing.com

ਇਕ ਨਾਲ ਜੀਅ ਨਹੀਂ ਭਰਦਾ ।

ਹੁਣ ਲਓ ਬੱਚਤ, ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਬੀਮਾ, ਸਭ ਕੁਝ ਇਕ ਹੀ ਪਲਾਨ ਵਿਚ ।

ਪੇਸ਼ ਹੋ

ਐਲਾਮਾਈਸੀ ਦੀ

ਐਂਡੋਵਮੈਂਟ ਪਲੱਸ

ਹਾਈਲਾਇਟਿਡ ਪਲਾਨ

ਹੁਣੀ ਨੰ. 302

ਲਾਈਫ ਟਾਈਮ ਲਾਈਫ

- ਸੇਖਰ ਰਾਜਿਯਾ ਸਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰੀਮੀਅਮ ਦੇ 30 ਹੁਣਾਵਾ
- ਸ਼ਾਬਦ ਦੀ ਉਮਰ - 7 ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ 60 ਸਾਲਾਂ ਤਕ
- ਸਾਲ ਦੇ 4 ਵਿਚਲਪਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ
- ਅਟੈਸਟਡ ਅਦਾਲਤ - ਬਦਲੀਆਂ (ਟਰਾਂਸਫਰ) ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ - 4 - ਕੁਝਕ (1)
- ਕਵਰੇਜ/ਆਸਿਕ ਪੈਸੇ ਕਢਵਾਉਣ ਦੀ ਸਹੂਲਤ
- ਦਰਅਦਨਾ ਰਾਭ ਅਤੇ ਕ੍ਰੈਡੀਟਲ ਇਲੈਨਸ ਰਾਮੀਡਰ ਮਾਹੀਆ

LIC

ਲਾਈਫ ਇਨਸੂਰੈਂਸ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ
LIFE INSURANCE CORPORATION OF INDIA

ਹੁਣ ਐਲਾਮਾਈਸੀ ਦੀ ਪਲਾਨੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਕਵਿਟ ਦੀ ਦੁਆਰੀ ਤੋਂ।
ਇਹ ਸਾਨਕਰੀ ਕੁਈ www.licindia.in ਉੱਤੇ ਲੋਕ ਆਨ ਰਹੇ।

ਵਧੇਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
ਪਰਮਜੀਤ ਮਹਿਤਪੁਰੀ

93161-33498, 0172-2609388

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ

40

ਨਵੰਬਰ 2010

19ਵੀਆਂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਮੰਡਲ ਖੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਅਹਿਮ ਝਲਕੀਆਂ

ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਕਿਵੇਂ ਬਣੇਗੀ?

ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਭੇਜ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਪਿਛਲੇ ਇੱਕ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਗੱਲ ਤੁਰਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਗਿਆਨੀ ਜੀ ਦੇ ਨਾਂ ਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਨਮ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਬਣਾਈ ਜਾਵੇ, ਪਰ ਅਜੇ ਤੱਕ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਹੁਣ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨੇ ਇਸ ਅਹਿਮ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ ਹੈ ਤੇ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਦੀ ਸਥਾਪਤੀ ਲਈ ਮੋਹਰੀ ਰੋਲ ਅਦਾ ਕਰਨ ਦਾ ਪੱਕਾ ਨਿਸਚਾ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੋ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਸਿੱਖ ਕੌਮ, ਉੱਘੇ ਵਿਦਵਾਨਾਂ, ਸਮਾਜ ਸੇਵੀ ਸੰਸਥਾਵਾਂ, ਸਕੂਲਾਂ, ਕਾਲਜਾਂ, ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀਆਂ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ, ਪ੍ਰੋ ਅਤੇ ਹੋਰ ਉਸਾਰੂ ਸੋਚ ਤੇ ਸਿੱਖ ਕੌਮ ਲਈ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੀਆਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਡੇਰੇ ਕਾਰਜ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਡਮੁੱਲੇ ਵਿਚਾਰ ਭੇਜੋ ਤੇ ਸਹਿਯੋਗ ਦੇਣ ਲਈ ਅਦਾਰਾ ਭਾਈ ਦਿੱਤ ਸਿੰਘ ਪੱਤ੍ਰਿਕਾ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ।

ਹੁੰਗਾਰੇ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ....

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਮਹਿਤਪੁਰੀ
ਸਹਿ. ਸੰਪਾਦਕ

ਨਸੀਬ ਸਿੰਘ ਸੇਵਕ
ਮੁੱਖ ਸੰਪਾਦਕ

ਦਿੱਤ ਸੁਰਜਨ ਸਿੰਘ ਜੱਸਲ
ਸਹਿ ਸੰਪਾਦਕ